

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

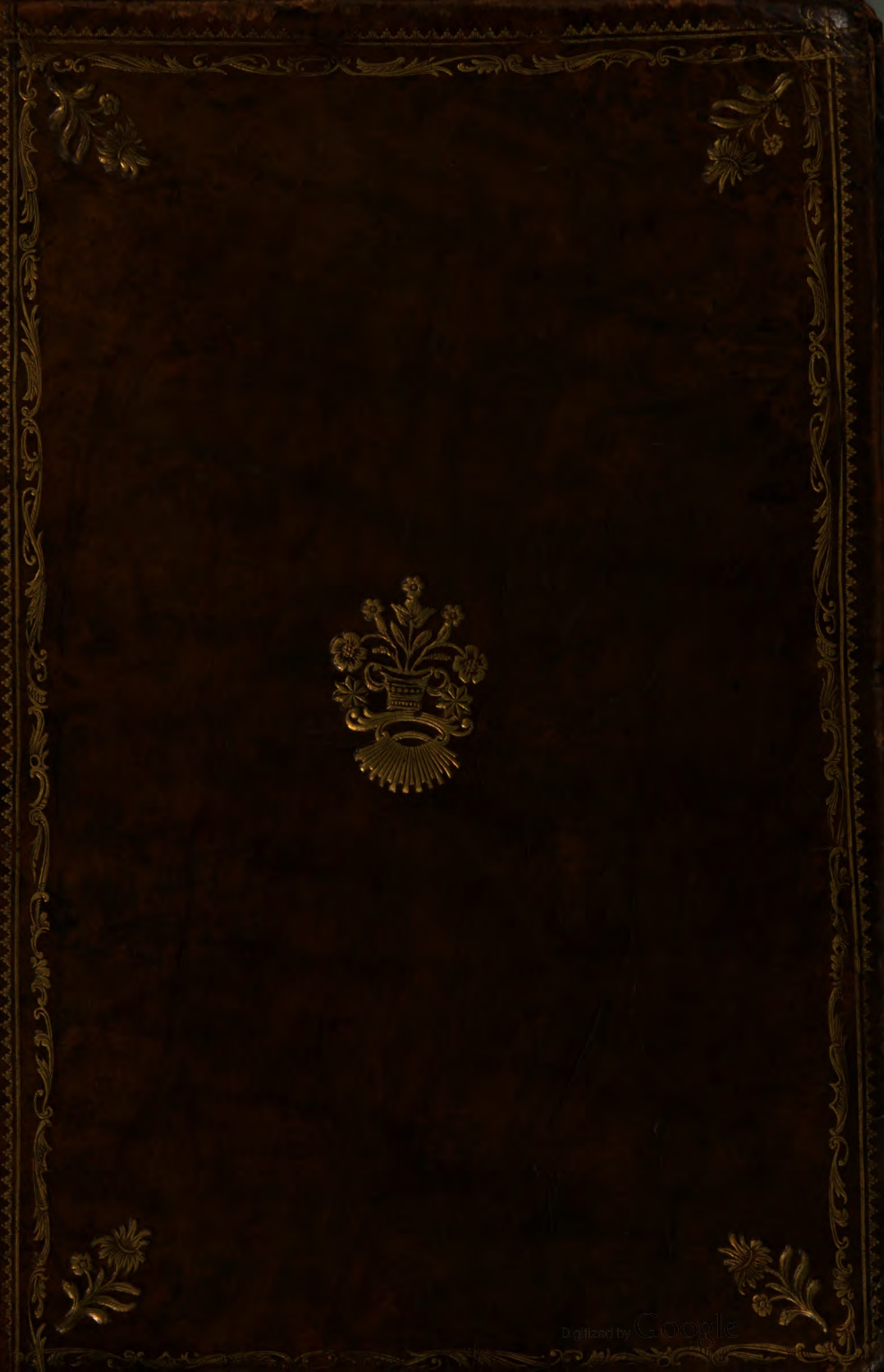
Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

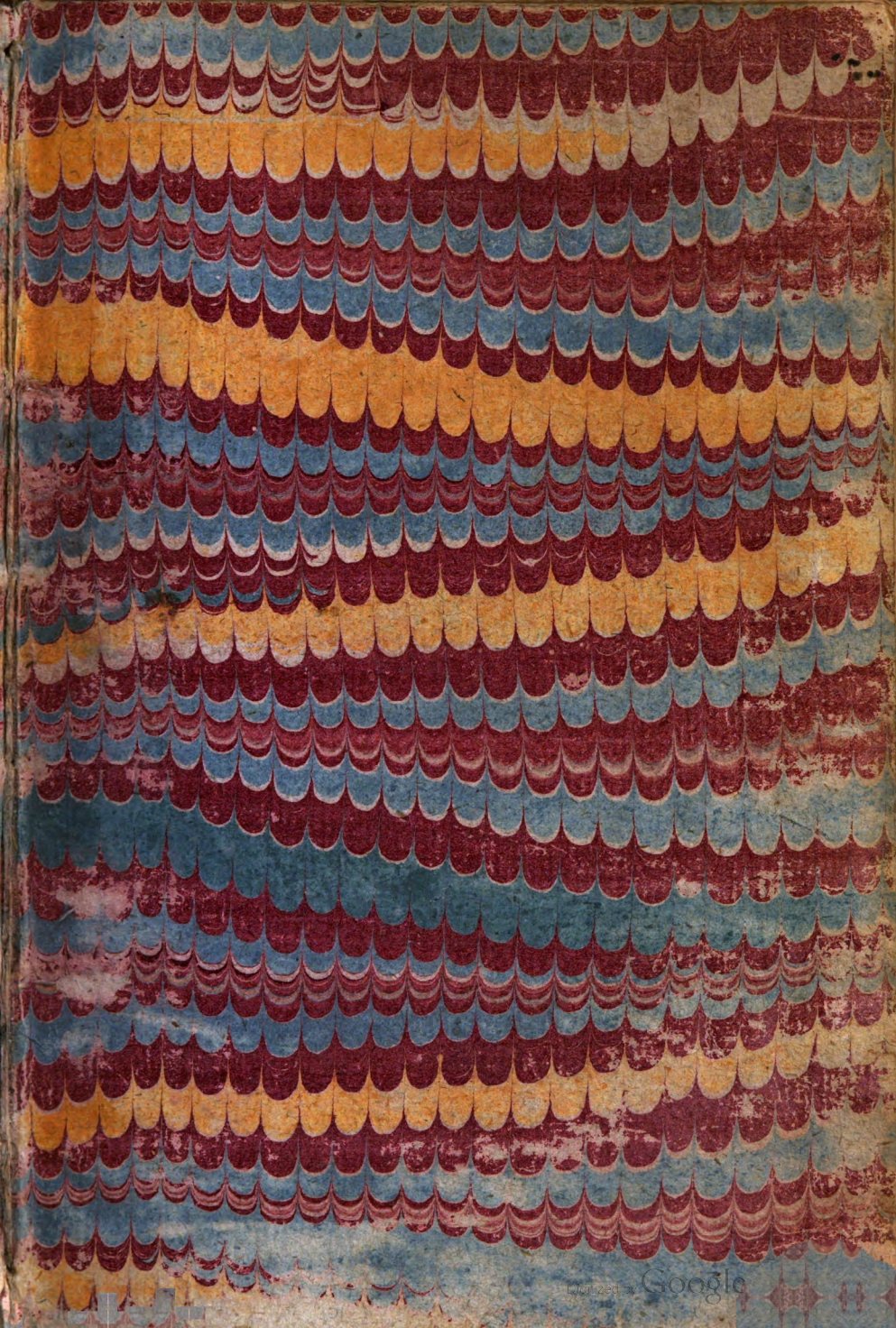
- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

~~408~~
~~7/29~~

796

F24

L^{re} 0.

25

C. F. GELLERTS
GEESTELIJKE
GEZANGEN
EN
LIEDEREN;

IN HET NEDERDUITSCH VERTAALD.

Te AMSTELDAM,
Bij GERRIT WARNARS,
MDCCLXXVI.

Met Privilegie.

*27057

O P D R A G T
A A N D E
WELËERWAARDE HEEREN
P R E D I K A N T E N
E N
EERWAARDE HEEREN
O U D E R L I N G E N
D E R
L U T H E R S C H E G E M E E N T E
I N A M S T E L D A M.

Konde ik beter keus verzinnen,
Dan dat ik mijn' GELLERT wij
U, dien hij het hart kon winnen,
Door zijn Zedepoëzij?
Oude vriendschap sterft niet ligt,
Staaft mijn keus met dubble reden,
Daar 't een werk wordt van gewigt,
Zingende in het licht te treden.

Taalgeleerdheid, keurig oordeel,
Haalde ik niet van 't hooge School:
Geen Mezenas deed mij voordeel:
't Is dus ligt dat ik eens dool',
Daar mijn nederduitsche trant,
Dikwijls ook de kunst moest wringen,
Om het vindingrijk verstand
Van een' GELLERT natezingen.

't Is een weêrklank slechts dier klanken
Waar des Duitschers stem in leeft,
Waarvoor Godsvrucht hem moet danken,
Die hierdoor op nieuw herleeft.
Leest, hij wordt u toegewijd.
Neemt mijn teder kunstvermogen
In bescherming voor den Nijd,
Bloedvriend van de schrandre logen.

Ligt zal hij dit werk beknaagen:
Waan, bedilzucht en belang
Houden, in dees kiesche dagen,
Geest en vuur in 't slaafsch bedwang:

Klec-

O P D R A G T.

Kleene fouten noemt men groot,
Groote kleen: 'k zie Hoofdpoëten,
Wien de Kunst met recht vergoodt,
Door te zwaare kluisters zweeten.

'k Hoop... maar mag ik, durve ik hoopen
Dat mijn zwakke en teedre kunst
Word' geschraagd in 't waglend loopen?
Dit verwacht zij van uw gunst;
Dit verlangt zij, daar zij weet
Hoe zo veelen 't zich beklagen,
Om op 't pad van een' Poët
Zonder vrienden zich te waagen.

Wakkre Wachters! Trouwe Hoeders!
Gij die Gods Gemeente weidt!
Kerkbestierders! Medebroeders,
Wijs en deugzaam in beleid!
'k Zocht, door d'arbeid aan dit Werk,
Niet dat gij mij zoudt verëeren;
Maar dat ieder Lid der Kerk,
Zingend', God mogt kennen leeren.

Dat hij, in den lof zijns Maakers,
Van zijn pligten word' bewust,
En, voor wreevle Godverzaakers,
Door Gods Woord zich stell' gerust;
Dat hij in geen' nood bezwijk';
Maar, in Gods bestier te vreden,
't Eeuwig zalig Koningrijk
Van zijn' Heiland in moog' treden.

Dit geef' God, de God der goden,
U en elk benevens mij,
En, bij lust tot zijn geboden,
Vroomheid zonder huichlaarij.
Waare wijsheid, zuivre Deugd,
Maake ons hier reeds hemellingen,
Om Gods lof hierna, vol vreugd,
Op der Englen toon te zingen!

JAN EVERHARD GRAVE.

B E.

B E R I C H T

V A N D E N

V E R T A A L E R.

Ik zoude het bij de volledige en uitmuntende Voorreden van den Hoogleeraar GELLERT hebben kunnen laten, wanneer ik hem in zijn bestek van verzen gevolgd ware: doch hiervan ben ik afgeweeken, omdat ik deeze Gezangen en Liederen, elk naar deszelfs aart en eigenschap, gaarne op zodanige zangwijzen wilde brengen, welke, in die Kerkgemeente waartoe ik behoore, bekend en gebruikelijk zijn; eenige Liederen uitgezonderd, die door den Hoogleeraar-zelve reeds op de ook bij ons in gebruik zijnde zangwijzen waren gebragt, en eenige weinigen, die ik op de Hoogduitsche zangwijzen hebbe gelaaten, als bij de meesten onder ons bekend.

Deeze Gezangen en Liederen zijn in Duitschland, door den beroemden Componist *P. E. Bach* en anderen, op overheerlijk muziek gebragt: doch deeze zangwijzen zouden onder ons, tot een algemeen gebruik, geen geringe zwaarigheid ontmoeten. De schoone zangwijzen der Psalmen en Liederen van de Lutherfche Gemeente, hier te lande, scheenen mij voldoende genoeg, om het nut dat in Duitschland, door het muziek op deeze Gezangen, bereikt is, ook onder ons algemeen te maaken.

In de orde deezer Gezangen en Liederen dacht ik eerst de gelijksoortige onderwerpen meer bijéén te voegen: maar bij nader overweeging heb ik ze liever in die orde willen laten waarin wij ze bij GELLERT

vinden; niet alleen om alle bedilzucht op mijne rangschikking vóórtkomen, maar ook om hen, die deeze Gezangen met het Hoogduitsch willen vergelijken, zulks te minder moeilijk te maaken.

De moeilijkheid der vertaaling van Hoog- in Nederduitsche verzen is derzelver bearbeiden best bekend. Ik behoef hen derhalven niet te zeggen hoe ondoenlijk het dikwijls is, om, zonder te gedrongen en te stijf te worden, den Duitſcher, in onze moederspraake, woordelijk te volgen. Doch inzonderheid weeten zij, die met den stijl van onzen GELLERT gemeenzaam zijn, hoe deeze groote man uitmunt, door in weinig woorden veel te zeggen. Ik heb den Dichter, in de meesten zijner Gezangen, zo kort mij doenlijk was, getracht te volgen, waartoe mij de korthed der voetmaaten dikwijls te meerder noodzaakte: doch meermaalen ziende dat ik mij hierdoor in eenen al te engen kring besloot, heb ik mij, in enkele Gezangen, van eenige meerdere vrijheid bediend; als, bij voorbeeld, in het overheerlijk Lied *van Gods Magt en Voorzienigheid*, het geen ik eerst gebragt had op de korte voetmaat van ons Lied: *ó God en Heer!* Ecne zangwijze naar den inhoud van dit Lied zeer geschikt; maar ziende dat mijne uitvoering slechts een flauwe straal was van het glansrijk licht dat in des Schrijvers Lied doorstraalt, ben ik tot een ander uiterste overgeelagen; gelijk ook in het Lied *op 's Heilands Hemelvaart*, en eenige anderen, waarin ik vrij uitvoeriger ben dan GELLERT. Ik hoope dat mijn bijgevoegd werk ten minsten de goedkeuring van egnigen zal wegdragen: want, *schoon ik dus*, (om de woorden van den kunstrieken DE BOSCH de mijnen

te

te maaken,) *den pligt eens vertaalers ben te buiten ge-
gaan, heb ik egter, (in die Gezangen,) alles onbedwon-
gener en beter naar den aart onzer moederspraak kunnen
doen voorkomen, gelijk ook de bijvoegselen veelal geschikt
zijn om de voorstellen eenige levendigheid bij te zetten.*

Dat sommige Lieder en zich beter zingen, anderen
beter leezen laten, heeft de verstandige GELLERT
in zijne Voorreden reeds opgemerkt, en ik wil dit
zeer gaarne van veelen deezer, in het Nederduitsch,
ook bekenen.

Zij die geen Taal- of Dicht-kunde bezitten, gelie-
ven optemerken, dat de smeltende sijllaben niet met
afsnijdingstekens, gelijk men in een' druk met zang-
nooten gewoon is, maar voluit gedrukt zijn, en dus,
zowel in 't leezen als zingen, voor afgesneden moe-
ten gehouden worden.

Dit weinige had ik te berichten, nopens zodanige
bijzonderheden, die ik onderfelde dat zich het eerst
aan den aandacht van oplettenden zouden voordoen.

Wat mij tot de vertaaling en uitgaave van dit werk-
je bewoogen heeft, heb ik reeds hiervóór te kennen
gegeeven. Voor het overige geeven mij de voortref-
felijkheid van de leerrijke en stichtelijke gedachten
onzes Hoogleeraars, overvloedig bij ons bekend, en
het verlangen van veelen mijner land- en stad- maar
voorál mijner kerk-genooten, genoegzaame reden hier-
omtrent kort te zijn. Dit moet ik egter, tot mijne
ontschuldiging bij alle teligtverdenkende menschen,
nog zeggen, dat geen waan van uitgebreide kundig-
heid in Taal en Poëzij mij dit moeilijk werk ter hand
deed neemen, alsóf ik hierdoor vrij geoeffender ver-
standen poogde afgeschrikken van den grooten GEL-

X BERICHT VAN DEN VERTAALER.

LERT onder ons nog meer kenbaar te maaken: *ô noën*; dit zal mij, in tegendeel, zeer aangenaam zijn, om dus mijnen arbeid, aan dien van een' ander' te kunnen toetsen, en daardoor oplettender en kundiger te worden; daar alleen, dit betuige ik heilig, de schoonheid deezer Liederen mijn' doffen geest ontvonkt en in vuur gezet heeft, om door derzelver vertaaling te stichten, en niet om daardoor uittemunten.

Ik heb, zo veel mogelijk, getracht in de spelling mij-zelfen gelijk te blijven, en waar de moeilijkheid hiervan over mijne oplettendheid heeft gezegepraald, hoop ik, om met den schranderen *TEN KATE* te spreken, *dat de gene die bescheiden zijn niet nasuw zullen vitten op struikelingetjes van die genen die blijk van goeden wil geeven.* De gegronde aanmerkingen intusfchen, van hun die in Taal- en Dicht-kunde meer dan ik ervaren zijn, zullen ten hoogsten mij verplichten, die slechts getracht heb mij eenigszins boven het middelmaatige te verheffen, en zodanig werkzaam te zijn, dat men uit dit Copij over de grootere volmaaktheid van het Origineel oordeelen kan.

De genoeglijke aandoeningen, welke ik, onder het bearbeiten deezer Gezangen menigmaalen heb gevonden, doen mij wenschen en ook hoopen dat zij geen minder vermogen op de harten der leezers of zangers zullen hebben.

God, de Geever alles goeds, doe deezen mijnen geringen arbeid strekken tot eer van zijnen heiligen Naam, door den aanwas van waare deugd en ongeveinsde godzaligheid.

Amsteldam,
den 30. van Bloeiimaand 1774.

B E.

B E R I C H T

V A N D E N

V E R T A A L E R,

VOOR DEEZEN TWEEDEN DRUK.

De Eerste Druk deezer Geestelijke Gezangen en Lieder en geheel uitverkocht zijnde, heeft de begeerte van veelen mijner Landgenooten, om dit Werkje mede te bezitten, mij aangespoord om het weder ter drukpersfe te leggen, na dat ik hetzelfde op nieuw heb overzien, en met het oorspronkelijke vergeleeken; waardoor in dezen Druk zodanige veranderingen voorkomen, als ik ter verbetering nodig heb geoordeeld: ware het mogelijk geweest, ik hadde dezelve afzonderlijk laten drukken, en ze aan de Bezitters der Eerste Uitgave ter hand gesteld; maar daar veele veranderingen in enkele woorden bestaan, was dit niet wel doenlijk.

Amsteldam,

den 11. van Wintermaand 1776.

V O O R.

V O O R R E D E N

V A N D E N

A U T H E U R.

*W*anneer de taal der Poëzij voornamelijk geschikt is om de kracht der verbeelding te verlevendigen, het verstand op eene aangename wijze bezig te houden, en het geheugen de moeilijkheid der herinnering te verlichten; wanneer zij geschikt is om het hart in beweging te brengen, en de aandoeningen der vreugde, der liefde, der verwondering, des medelijdens en der smarte te verwekken, of te onderhouden; dan is het onwederspreekelijk een groote pligt des Dichters, deeze kracht der Poëzij voornamelijk aan de waarheden en aandoeningen van den Godsdienst te wijden. Daar, bovendien, het Gezang een zo groot vermogen over onze harten heeft, dat het van zekere aandoeningen eene even zo natuurlijke afbeelding geeft als de trekken en beweegingen des gezichts ooit van eenige aandoeningen geeven kunnen; zo is men gehouden bijzonder dien aart der Poëzij welke gezongen kan worden den Godsdienst te heiligen. Ik heb in de volgende Gezangen en Liederen mij van deezen pligt poogen te kwijten. Heb ik zulks met behoorlijke vlijt, en te gelijk met geluk, verricht; zijn deeze Ge-

zan-

VOORREDEN VAN DEN AUTHEUR. xiii

zangen, ten minsten eenigen derzelven, bekwaam de opbouw van den lezer te bevorderen, den smaak in den Godsdienst te vermeederen, en de harten met Godvruchtige aandoeningen te vervullen; dan zal mij het gelukkig gevolg mijner onderneeming meer verheugen, dan wanneer ik den roem der grootste Helden-dichters, en welspreekendste Redenaars onder alle Volken, behaald hadde. SCALIGER zegt van zeker Gezang in Horatius, dat hij liever deszelfs opsteller dan Koning in Arragoniën wilde zijn. Ik kenne oude Kerkgezangen, welke ik met haare zangwijzen liever zoude vervaardigd hebben, dan alle Gezangen van Pindarus en Horatius. Men zal mij niet ten laste leggen dat ik de meesterstukken des menschelijken vernufts verachte: maar wijl zelfs de Heidensche Dichters het voor eenen pligt, of voor eene eere gehouden hebben, de Poëzij hunnen bedorven' Godsdienst te wijden, zou het zich dan een Christelijk Dichter niet tot eenen pligt, tot eene eere rekenen, voor eenen zo veel verhevener Godsdienst te dichten?

Veelligt brengt de gering-schatting, waarmede de waereld een geestelijk lied beschouwt, niet weinig toe tot de verzuiming van deezen pligt. Maar zullen wij alleen dan arbeiden wanneer de roem en toejuiching der waereld zich tot onze belooning aanbieden? Is de betrachting van zijnen pligt geen roem genoeg, schoon ook alle tongen der menschen zweegen? Is de goedkeuring van zijn geweten geene eer genoeg, schoon ook de
gant-

xiv V O O R R E D E N

gantſche waereld ons voor een' dweependen geest aanzag? Zou het groote vooruitzicht, wijsheid en deugd onder de menſchen uittebreiden, en de eere des Stichters van onzen Godsdienst te verheerlijken, geen roem zijn, daar ook de Hemelgeesten, zo verre boven ons verheven, naar denzelven trachten? Is het verwijt van een' bekrompen, en eenvoudige geest, van een bijgeloovig, of mildzuchtig menſch te zijn; is dit verwijt, het welk ons spotters geeven kunnen, uit dit oogpunt beſchouwd, niet de verhevenſte lofſpraak voor ons? Wie niet grootmoedig genoeg is, zich boven deeze valſche ſchande te verheffen, die is alleen het geluk waardig door de toejuiching der dwaazen en ligtzinnigen geſtreeld te worden.

Tot de verächting der geestelijke Gezangen brengen doorgaans de veele ſlegte Liederen van dit ſoort niet weinig toe. Veele wakkere en godvruchtige mannen hebben het gewaagd geestelijke Liederen te dichtten, en hunnen ijver voor bekwaamheid tot de Poëzij aangepzien. Doch gelijk de vroomheid den genen, wien de kennis der ſtaatszaaken ontbreekt, geen bekwaamheid mededeelt om in openlijke verrichtingen gelukkig te zijn, zo zal ook een vroom man, alleen daarom dat hij vroom is, juist zijnen arbeid in de Poëzij met geen geluk bekroond zien, wanneer hij met haare regelen niet bekend noch met eenen poëtischen invloed, [of verhevenheid van denkbeelden,] begaafd is. Men kan een zeer goed hart hebben, ook verſtand en wetenſchap,

ſchap, en evenwel een' kwaaden ſmaak bezitten. Men kan zich onnatuurlijk, verkeerdelijk, belagchelijk zelfs, uitdrukken, wanneer men van de heilige waarheden in de taal der Poëzij wil ſpreken, en egter kan men het zeer goed meenen. Men kan, wanneer men de kluisters der Dichtkunst te dragen, en de menigte haarer zwaarigheden te overwinnen ongewoon is, gedwongene, elendige, en onāandoenlijke liederen ter aandacht vervaardigen, en evenwel buiten dat een goede, ja zelfs een groote Redenaar zijn. Dies te meer moesten diegenen welke van de Natuur de gaave der Poëzij ontfangen hebben, dit geſchenk den Godsdienst wijden, daar het niet bloot op ons goede hart, niet bloot op verſtand en geleerdheid, ja zelfs niet op welſprekendheid allēen aankoomt, wanneer wij Gezangen ten gebuik van den Godsdienst willen vervaardigen.

Nog eene oorzaak, waarom wij te gereeder in onze dagen voor de geestelijke Poëzij behoorden te arbeiden, is deeze, dat zich de ſmaak der Dichtkunst en Welſprekendheid in onze eeuw veel veranderd heeft. Veel is 'er in de taal onzer Vaderen, in hunne wijze van denken, geoorloofd, gebruikelijk en onāaanſtootelijk geweest, 't geen het in onze dagen niet meer is. Alle levendige Taalen hebben dat noodlot, dat zij zich veranderen, ſchoon niet altoos te gelijk verbeteren; dat de veroudering der woorden hen derzelver waarde doet verliezen; dat 'er nieuwe opkomen, en eene waarde verkrijgen, ſchoon die ook willekeurig zoude zijn.

Ein-

Eindelijk, wanneer de zeden beschaafder worden, zo krijgen wij van eenen slordigen, onuitgezochten en platten schrijftrant eenen afkeer. Deze afkeer strekt zich ook uit tot den schrijftrant in werken van Godsdienst, en wij beginnen dikwijls de oeffening, de ingespannenheid van onzen aandacht gering te schatten, of wel te verachten, wijl het middel om denzelven optewekken of levendig te houden den algemeenen smaak niet meer gelijk is.

*Ik wil deezzen afkeer niet geheel billijken; maar ik billijk het ook niet dat men niet ijveriger is in denzelyen voortekomen. Hebben wij niet eene menigte goede oude Predikaatsien, en waarom matigt men zich het recht aan tot het drukken van zoo veele nieuwen? De smaak in de Welsprekendheid heeft zich veranderd en verbeterd, en veelen kunnen de ruwe en onbearbeide taal en onächtzaame uitdrukkingen onzer Vadersen niet meer dulden. Uit even deezzen grond zal men ook in de geestelijke Poëzij, ten minsten voor het beschaafdste deel onzer natie, nieuwe onderneemingen moeten waa-
gen: alhoewel het te gelijk zeker blijft, dat wij veele schoone Liederen hebben, welke na honderd jaaren nog even zo verstandig en geestrijk zullen weezen, als zij voor honderd of tweehonderd jaaren geweest zijn. Wie deezze wegdringt, alleen om nieuwere daaryvoor in plaats te schuiven, die is tegen onze Vadersen ondankbaar, en voor de stichting welke deezze Liederen geeven on-
aandoenlijk. Veele oude Liederen zijn ook maar stelli-
ger*

C. F. GELLERTS
GEESTELIJKE
GEZANGEN
EN
LIEDEREN.

ger wijze verwerpelijk, en het ware te wenschen dat derzelve verbetering minder zwaarigheden mogt onderworpen zijn. Ik geloof niet, om eens een voorbeeld optegeven, dat onze Vaders, door deeze plaats in het Avondlied:

[Oeffne deiner Güte Fenster
Sende deine Wach herab;
Dasz die schwarzen Nachtgespenster, &c.

't geen, woordelijk vertaald, dus luidt:]

Open het venster van uwe goedheid.
Zendt uwe wacht neder,
Dat de zwarte Nachtspooken, enz.

zijn beledigd geworden; maar ik geloof dat zij in onze dagen beledigt. Het platte in de geestelijke Poëzij is noch de schuld onzer taale, noch die der aandacht. LUTHER heeft in zijne heerlijke Liederen de taal meerendeels gelukkig getroffen, hoe verre hij ook van onze dagen geweest is. Ook is het niet het harde der oude taal, 't welk een' lezer van smaak aanstoetelijk is, maar bijzonder dat gedwongene, koude en buitengewoone harde; niet de verzetting der woorden, maar die onnoadige en elendige verächtling. Men leeze de volgende plaats:

[Es ist ja, Herr, dein Gschenk und Gab,
Mein Leib, Seel und alls, was ich hab
In diesem armen Leben,

..

Da-

XVIII V O O R R E D E N.

Damit ichs brauch zum Lobe dein,
Zum nutz und Dienst des Nächsten mein,
Wollst mir dein Gnade geben!

't welk men vertaalen kan:]

Ja, Heer! 't is uw geschenk en gaav',
Mijn lijf en ziel, en all' mijn haav'
In dit bekommerd leven.
Dat ik het tot uw' lof geniet',
Mijn' naasten daardoor dienst geschied',
Wil uw genaë mij geeven!

Zij heeft veel hardheid, naar onze tegenwoordige wijze van uitspraak, en de ons ongewoone verzettingen; en desniettegenstaande, wie kan ze zonder aandoening, zonder dat hij gevoelt hoe zijn ziel van dankbaarheid en ootmoed doordrongen wordt, zingen of leezen? Zij is meer waardig dan geheele boeken nieuwe Liederen, die geene andere verdienste hebben dan dat ze zuiver zijn. En waarom is deeze plaats, onäangezien haare hardheid, zo heerlijk? Omdat de uitdrukking krachtig, de inhoud der gedachten groot, en echter de gedachten niet uitvoerig is; omdat de korthed en nadruk de hardheid ontschuldigen; omdat de verzettin-gen de duidelijkheid niet benadeelen, maar veelmeer de opmerkzaamheid bevorderen.*

Uit de goede geestelijke Gezangen die wij hebben,
en

* Hoogduitsche.

en meerendeels uit de natuur van zulke Gedichten die de Zangkunst zijn toegewijd, is het ligt, zich aan regelen van deezen aart der geestelijke Poëzij te onderwerpen. Daarın moet eene algemeene duidelijkheid heerschen, die het verstand voedt, zonder hetzelve eenen afkeer te verwekken; eene duidelijkheid die niet uit het doffe en ledige, maar uit de rechte klaarheid van den zin en bedoeling ontstaat.

Daar moet in de uitdrukkingen der geestelijke Gezangen een zekere sterkte heerschen, die niet zo zeer de pracht en opschik der Poëzij, als wel de taal der aandoening en de gewoonlijke taal van een denkend verstand is. Niet het beeldrijke, niet het verhevene en sierlijke der zinnebeelden is het, dat zich goed zingen en ligt in aandoenlijkheid vervormen laat. Daar moet in geestelijke Liederen wel de verkoorene en in beoeffening gebragte taal der waereld heerschen; maar nog meer, waar het mogelijk is, de taal der H. Schrift, die onnavolgbare taal, vol goddelijke hoogheid en verrukkende eenvoudigheid. Dikwijls is de uitdrukking der Luthersche overzetting zelfs de kragtigste; dikwijls geeft derzelve ouderdom deeze of geene regels in een lied een staatelijk en eerwaardig aanzien; dikwijls worden de waarheden, leeringen, beloften of bedreigingen van den Godsdienst, daardoor ten zekersten in het geheugen terug geroepen, of de voorstellingen daarvan op het levendigste in ons verstand vernieuwd; ja dikwijls kunnen ook zelfs de plaatsen en

uitdrukkigen der *H. Schrift*, door den saamenhang waarin hen de *Dichter* in zijne *Liederen* brengt, eenen aart van uitlegging behouden die voor het Gemeen veelal zeer noodig is.

Daar doet zich een tweederlei soort van geestelijke Gezangen vóór: tot het eene behooren de *Leergezangen*, tot het andere de *Gezangen voor het hart*. Wij noemen hen zo, naar dat 'er meer onderwijzing of meer aandoening in heerscht. Uit dien hoofde moet zich ook een tweederlei schrijftrant in deeze *Gezangen* voordoen. In de *Leergezangen* moeten duidelijkheid en korthed voornamelijk heerschen; in de andere soort de taal van het hart, eene levendige, bondige, vuurige, en te gelijk echter eene taal die zo verstaanbaar als verstandig is. Dat het verstand door de *Liederen* onderweezen en gevoed worde, is een' zeer noodzakelijke plicht, wanneer men de verkeerde begrippen, welke zich het Gemeen van den Godsdienst vormt, het gebrek aan kennis in deszelfs waarheden, en de dagelijksche verstrooiingen overweegt, onder welke onze oplettendheid in den Godsdienst dikwijls regels, stellingen en bewijzen, dikwijls ten minsten den indruk en levendige voorstelling daarvan verliest.

De *Liederen voor het hart*, aan welken toch de Zangkunst natuurlijk den voorrang geeft, moeten zo gesteld zijn dat zij ons alles wat in den Godsdienst verheven en roerend is doen gevoelen; het heilige des geloofs, het goddelijke der liefde, het heldenmoedige der

der zelfverloochening, het groote der ootmoedigheid, het beminneuswaardige der dankbaarheid, het edele der gehoorzaamheid tegen God en onzen Verlosfer, het geluk van eene onsterfelijke, ter deugd en ten eeuwigen leven gefchapene en verlostte ziel te hebben; — dat zij ons de fchandelijkerheid der ondeugd, het dierlijke der vleefchelyke lusten en zinnelikerheden, het laage der gierigheid, het geringe der ijdelheid, het fchrikkelijker der wellust, met één woord, het opwakkerend fchoon der Deugd, en de haatelijkerheid der Ondeugd doen ontwaar worden; — de deugd, hoe zij van God geliefd, bevolen — tot onzer aller geluk bevolen wordt; de ondeugd, hoe zij voor God een oproer, voor ons eene fchande, tijdelijke elende en eeuwige fmarte is.

Nademaal de geestelijke Gezangen niet, gelijk Poëzij van 'een' anderen aart, het vergenoegen, het vermaak, tot hun hoofdöögmerk hebben, zo behoeft men voor de welluidendheid minder bezorgd te zijn dan voor het nadrukkelijke en krachtige. Het oor mooge lijden bij eene kleine hardheid, bij eene afgefneedene, bij eenen niet al te zuiveren rijmklank; als maar het hart daarbij wint. Een kleine fout, zonder welke eene grootere fchoonheid niet wel bereikt kan worden, houdt op aan die plaats een fout te zijn. Daardoor wil ik echter noch mijne genomene vrijheden verdedigen, noch jonge Dichters in de onöpmerkzaamheid op het welluidende en de befchaaaving kumer

XXII VOORREDEN VAN DEN AUTHEUR.

*Vetzen versterken. Genoeg dat ik de pligten der verbetering in deeze Gezangen even zo weinig vergeeten hebbe als in mijne overige Gedichten. Dit getuigenis, wanneer ik het mij-zelfen niet geeven durve, kunnen mij echter mijne vrienden geeven. Komen in deeze Liederen hier en daar gelijke uitdrukkingen, en eenerlei bijbelsche plaatsen vóór, dan rechtvaardigt óf de inhoud deeze vrijheid, óf de gedachte dat een Lied voor zich-zelfen een geheel is, 't geen in eene verzameling, als waarin ieder lied afzonderlijk is, moet opgemerkt worden. Bij de meesten deezer Liederen heb ik op Kerkwijzen * terug gezien, van welke ik ten einde des Werks eene aanwijzing heb bijgevoegd; en even gelijk de toonval of uitspraak van een' Redenaar zijne redenvoering het leven geeft, zo geeft dikmaals de zangwijs eerst het lied zijne geheele kracht.*

Zeer veel hiervan wordt door het gezang indringender en zachter, dan het zich onder het leezen liet hooren, en veele Liederen moeten ook uit dit gezichtspunt ten grooten deele beschouwt worden. Zijn, eindelijk, de tegenwoordige niet alle, in den striksten zin genomen, tot zingen geschikt, zo zal het doch genoeg belooning voor mij zijn, wanneer zij zich met stichting leezen laten.

Leipzig, in de maand Maart 1757.

* In Duitschland.

B E.

B E D E.

WIJZE: *Het heil is ons aankomen, ziet.*

1.

Waar wordt, ô Hemelmajesteit!

Uw goedheid niet vernomen?

Gy spoedt u, vol barmhartigheid,

Om ons ter hulp te komen.

ô Heer! mijn Burg! mijn Rots! aanhoor

Mijn smeeken: neig tot mij uw oor,

Want ik zal u aanbidden.

2.

Ik bid u niet om overvloed,

Om schatten in dit leven:

't Behaage u, 't geen ik hebben moet,

Mij in uw gunst te geeven.

Geef mij slechts wijsheid en verstand,

Om u, uw' Zoon, dien Heilgezant,

En ook mij-zelv' te kennen.

3.

Ik bid u niet om roem en eer,

Hoe ze ook den mensch bekooren.

Dat slechts mijn goede Naam, ô Heer!

Die schat, niet gaa verloren!

A

Mijn

Mijn waare roem zij, dat mijn pligt
Betracht wordt voor uw aangezicht,
En allêr vroomen liefde!

4.

'k Aanbid, ô God! uw wijs beleid:
'k Bid niet om lang te leven:
Maar wil me in voorspoed dankbaarheid,
Geduld in rampspoed geeven.
ô Heer van leven en van dood!
Laat mij slechts in den jongsten nood
Bij u genade vinden.

DANK.

D A N K - L I E D.

3

WIJZE: *Als wij in hoogste nooden zyn.*

I.

Aan u behoort de roem en eer:
Ik geef u die, mijn God! mijn Heer!
Gij schikte altoos mijn lot op aard',
En uwe hand heeft mij bewaard.

2.

Als nood mij in benaauwdheid bragt,
Dan hoorde God mijn jammerklagt,
En liet mij, naar zijn' liefderaad,
Niet hulploos in dien droeven staat.

3.

Ik zonk in smart en krankheid neêr,
En riep: Help, God! ach! help mij, Heer!
Dan heeft zijn almagt mij bevrijd,
En mijn gebeente weêr verblijd.

4.

Bedroefde mij des vijands haat,
'k Nam kinderlijk mijn klagt te baat.
God doofde 't wraakvuur in mijn hart,
En maakte 't lijdzaam in die smart.

A 2

5. Zag

5.

Zag ik, gedwaald van 't rechte pad,
Hoe mij de zonde omgeeven had;
Ik riep tot God, en zijn genaë
Was mij nabij, en sloeg mij gaë.

6.

Ik bad, vol angst, om troostrijk licht,
Want hy onttrok zijn aangezicht.
'k Riep: Heer! hoe lang! verhoor mijn klagt:
En God schonk mij in zwakheid kracht.

7.

Hij hielp, en geeft mij verder moed.
Hij helpt: de Heer is wijs en goed.
Hij helpt, daar hij verzoeking weert,
En tot de deugd mijn zucht vermeërt.

8.

Ik dank uw liefde, die mijn hart
Beproofde door veel kruis en smart.
Ik dank u, Heer! dat gij mijn' druk
Verkeert in blijdschap en geluk.

9.

Ik dank u voor het aardsch genot:
'k Ontfing het van uw trouwe, ô God!
Ik dank u, Heer! want gij beschikt
Dat me iedren dag uw gunst verkwikt.

10.

- O Wondervolle Goedheid! Gij
Gaaft zelfs uw' eigen Zoon voor mij!
Van gantscher harte, uit al mijn kracht,
Zij lof en dank u toegebracht!

11.

Gods werk loov' hem in eeuwigheid!
Zijn gunst is door heel de aard' verspreid.
Hem zij de wijsheid, sterkte en eer!
Hoe gaarne helpt en redt de Heer!

12.

Hij helpt. Die 's avonds weent en klaagt,
Ziet 's morgens 't heillicht opgedaagd.
Slechts kort geëfend in de deugd,
Verheft hij ons tot de eeuwge vreugd.

13.

Vergeet, mijn ziel! uw' God toch niet:
Herdenk al 't goede, aan u geschied:
Houd zijn bevel, verëer zijn Wet:
Gehoorzaamheid zij uw gebed!

H E T G E B E D.

WIJZE: *Myn gemoed wilt wakker weezen.*

Of:

Ps. 77. *Myne stem schreit tot den Heere.*

1.

Zo ge uw heil niet wilt verzuimen,
 Christen! houd dan biddend' wacht.
 Door 't gebed het hart te ontruimen
 Heeft uw Vader nooit verächt.
 Zoek ootmoedig, naar uw' pligt,
 Dikwijls gaarn zijn aangezicht.
 Toets uw hart aan 't Woord des Heeren:
 Wil in nood u tot hem keeren.

2.

Schat uw eer en heil naar waarde,
 Daar gij dus voor God moogt staan:
 Hem, die hemel schiep en aarde,
 Brengt uw beë geen voordeel aan.
 Is 't niet: „Bidt, opdat ge ontvangt;”
 Zelf daarvan de vrucht erlangt?
 Wie zich schaamt dien pligt der Kindschap,
 Schaamt zich ook zijns Vaders vrindschap.

3. God

3.

God om uw geluk te smeeken,
Valt u deeze pligt te zwaar?
Wordt de ziel, bij 't wenschend spreekē
Met haar' God, geen' troost gewaar?
Dat men zich in Godsvrees sterk',
Hoopende op zijn liefdewerk,
En tot deugd het hart doe blaaken,
Zou ons dit zwaarmoedig maaken?

4.

Bid eenvoudig menigmaalen:
God, een Geest, ziet op 't gemoed.
Kunnen ooit de woorden faalen,
Als het hart u bidden doet?
't Is noch klank noch letterkunst
Die zich dringt in 's Hemels gunst:
Neen; God is geen mensch; hij rekent
In 't geloof een zucht welspreekend.

5.

Door zich in 't geloof te wenden
Tot Gods troon, wordt God geëerd:
Maar het is zijn hoogheid schēnden,
Dat men bidt, en 't niet begeert.

Hij, die God, als met een' eed,
 Daaglijks trouw zwoer, doch 't vergeet,
 En nog klaagt: God neigt geene ooren;
 Spot met God, die hem zou hooren.

6.

Bid veelmaals: smaak in verblijden
 Dat God vriendlijk is en goed.
 Bid veelmaals, en voel in lijden
 Hoe zijn liefde uw leed verzoet.
 Bid veelmaals als 't kwaade u vleit:
 God toont zich ter hulp bereid.
 Bid veelmaals, om troost te erlangen:
 Moeden zullen kracht ontfangen.

7.

Bid veelmaals, en zie ootmoedig
 U aan zijne wondren zat;
 Zie hoe ernstig, trouw en goedig,
 Hij u leidde op 's levens pad.
 Hij verdroeg uw zwaare schuld
 Vroeg en spade met geduld;
 Riep ter deugd, door vreugd en smarte:
 Roem zijn gunst dan in uw harte.

8. Bid

8.

Bid veelmaals : slaa zalige oogen
Op 't geluk hierna bereid.
Smaak, geloovig opgetoogen ,
't Heil der zalige Eeuwigheid.
Zie millioenen Jaaren in ,
En gij ziet nog slechts 't begin ;
Niets is 't nog bij 't geen Gods Vrinden
Namaals eeuwig ondervinden.

9.

Bid veelmaals : slaa de oogen moedig
Op des Heilands liefdestrijd ,
Strijd , waardoor hij ons zo bloedig
Heeft van zonde en straf bevrijd.
Nooit , nooit opent gij dit slot :
Neen ; dit is een werk van God ,
Waarin hem 't Geloof moet eeren.
Roem dien Vrederaad des Heeren.

10.

Bid veelmaals aan eenzaame oorden :
Klaag vrijmoedig God uw smart :
't Hart ziet hij niet in uw woorden ,
Maar de woorden in uw hart.

Geen gekniel, geen zucht, geen traan,
Geen gelofte ziet hij aan:
Maar als we in zijn' Zoon gelooven,
Daalt voor ons zijn gunst van boven.

II.

Bid veelmaals: God leent zijn ooren
Waar ge ook zijn moogt. Denk toch niet:
God zal eer 't gebed verhooren,
Als 't door veelen t'faam geschiedt.
Is uw beê naar zijn gebod;
ô! Hoe gaarne hoort dan God!
Maar zo niet; all' 's waerelds traanen
Kunnen u geen' heilweg baanen.

12.

Doch gij moet ook veel verschijnen
Daar het biddend volk vergaêrt.
Loof Gods goedheid, met de zijnen:
Laat uw lofzang zijn gepaard
Met een aandachtvol gemoed,
Dat in andren d'aandacht voedt,
Dat uw' ijver op kan wekken,
En ook daartoe andren strekken.

13. Zijn

13.

Zijn 'er in uw' dienst verbonden,
Laat uw voorbeeld zijn hun wet :
Vier met hen de zaalge stonden
Van het dagelijks gebed.
Schaam u nooit hun zielsbehoud :
God heeft u dit aanbetrouwd.
Nooit blijve ééne dienstbode achter :
't Is een Christen, gij zijn wachter.

14.

Bid voor broedren : in uw beden
Zy al 't menschdoms heil uw wit :
Van één ligchaam zijn wij leden :
Zelfs uw vijand is een lid.
Bid veelmaals : zo zal 't geloof,
Voor 't gevele der waereld doof,
In den ijver niet verkouden ,
Wijsheid , liefde en kracht behouden.

DE EERE GODS UIT DE NATUUR.

WIJZE: Ps. 19. *De Hemelen vertellen all' Gods eere.*

1.

Het Hemelrond vermeldt den Lof des Heeren :

Zijn galm plant 's Hoogften Naame voort.

ô Mensch ! verneem dit Godlijk woord.

Hem roemt all' de Aard', hem prijzen Zee en Meiren :

Wil ook God eeren.

2.

Wie draagt het heir van 's hemels flonkerlichten ?

Wie voert de Zon op haare baan ?

Zij koomt, en licht, en lagcht ons aan :

Zij kan haar' loop gelijk een Held verrichten,

Wien niets doet zwichten.

3.

Befchouw de kunst der wonderbaare werken,

Die u Natuur voor de oogen bragt.

Doen u die Wijsheid, Orde en Magt,

Den grooten Heer der Waereld, God, den Sterken,

Niet klaar bemerken ?

4. Kun_t

4.

Kunt gij 't bestaan van 't fchepfienheir ontfouwen?

Gevoelloos 't kleinste ftofje zien?

Door wien is 't all' ? ô ! eer toch dien

Die tot u rœpt : „ Leer , door die magt te aanschouwen ,

„ Op mij vertrouwen .

5.

„ Mij is de kracht ; 'k ben aller Levensâder .

„ Gij kent me aan werken zonder tal .

„ Ik ben , 'k zal zijn , die 'k weezen zal ;

„ Uw Heer , uw God , in eeuwigheid uw Vader .

„ Wie is u nader ?

6.

„ Ik , die u fchiep , en hoede vroeg en fpade ,

„ Ben Wijsheid , die fteeds orde mint ,

„ Ben Goedheid , waar ge uw heil bij vindt .

„ Geef mij uw hart , en deel , naar wijzen raade ,

„ In mijn genade .

AVOND.

AVONDBEPROEVING.

WIJZE: *Hertzielfte Jefus! wat hebt gij misdreeven?*

1.

De Dag is heen. Hoe is dit deel van 't leven
Weêr doorgebracht? Hield ik mijn' pligt voor oogen?
Zocht ik in ernst het goede na te streeven,
In al mijn poogen?

2.

Heb ik deez' dag Godvruchtig aangevangen?
Heb ik mijn' God gedankt, geloofd, gebeden?
Gods vriend te zijn, was dit mijn zielsverlangen,
In reine zeden?

3.

Nam ik, met vlijt, op hoop van 's Hemels zegen,
't Beroep in acht, door God mij aangewezen?
En werd zijn gunst, als ik die heb verkreegen,
Door mij gepreezen?

4.

Zocht ik het nut van andren te betrachten
Als voor mij-zelv'? Heb ik mij dus gedragen
Om Gods gebod, of slechts om lof te wachten,
Daar 't menschen zagen?

5. Kon

5.

Kon ik deez' dag mijn eigen hart regeeren?
 Sloeg ik in stilte op God eerbiedige oogen?
 En kon ik hem, die 't weet wat wij begeeren,
 Met vreugd verhoogen?

6.

Sterkte ik mijn hart in een gegrond vertrouwen?
 Bragt mij 't genot der gaaven zijner handen
 Met dank tot hem, die mij niet wilde onthouën
 Dees liefdepanden?

7.

Verëerde ik hem, door mij in 't stof te bukken?
 Gevoelde ik recht zijn gunst, zo menigvuldig?
 Droeg ik 't geluk met dank, en de ongelukken
 Deez' dag geduldig?

8.

Kweekte ik de deugd in vriendschaps zoete stonden?
 Kon zij mijn ziel tot zuivre vreugd verstrekken?
 Werde in mijn hart de oprechtheid wel gevonden
 Van mijn gesprekken?

9.

Was de ernst wel zacht? kon scherts ook onheil baaren?
 En zeide ik niets, 't geen immer mij kan knaagen?
 Kon mijne zorg mijn' pligt wel evenaaren
 Voor mijne Magen?

10. Kon

10.

Kon hen in deugd mijn voorbeeld onderwijzen?

Was mijn gemoed bekwaam tot mededoogen?

Blonk mij, als ik eens anders heil zag rijzen,

De vreugd uit de oogen?

11.

Was 't kwaad mij leed, zo dra het was bedreeven?

Bestreed mijn ziel de driften haar onwaardig?

Staa ik, roept God deez' nacht mij uit het leven,

Bereid en vaardig?

12.

Alweetend God! wat kan ik u verheelen?

'k Zie dag aan dag 't verzuim van mijne pligten.

'k Voel mij te zwak, om steeds naar uw bevelen

Mijn' gang te richten?

13.

Vergeef, om 't bloed van Jezus, mijn gebreken,

En wil met mij in 't streng gericht niet treden.

Ja, gij vergeeft, op ons boetvaardig smeeken,

Wat wij misdeeden.

14.

Gij mint genade, en zult die mij ook geeven.

'k Zal over mij, deez' nacht, uw wacht verwerven.

'k Bende uwe, ô ja! 'k bende uwe, ô Heer! in 't leven,

'k Blijf de uwe in 't sterven.

D E

DE GELATENHEID.

WIJZE: Ps. 6. *Wilt my niet straffen Heere!*

1.

Wat mag, mijn Ziel! u kwellen?

Waartoe u dus te ontstellen?

Houd moed; blijf onvertsaagd.

Uw heil is u verborgen:

God kent het: laat hem zorgen:

Hij hoedt die naar hem vraagt.

2.

Hij telde mijne dagen,

Mijn voorspoed en mijn plaagen,

Vóór mijn aanwezenheid.

Eer ik mij kennen leerde,

En God als Vader eerde,

Was mij zijn hulp bereid.

3.

De kleinste mijner zorgen

Is niet voor God verborgen,

Wiens toezicht alles draagt.

Wat hij mij heeft beschooren

Is tot mijn best' verkooren,

Schoon 't grootste leed mij plaagt.

B

4. 'k Moet

4.

'k Moet immers in dit leven
Naar aardsch geluk niet streeven :
All' 't aardſche is ras geweest.
Op grond van 't waar' vertrouwen
Moet ik een' heilſtaat bouwen,
Zo duurzaam als mijn geest.

5.

't Geen 't heil mij kan vermeêren
Belooft mij 't Woord des Heeren.
Ja, Heer ! zo goed waart gij.
All' wat dit heil zou mindren ,
Hoe grootsch voor waereldskindren ,
Zij eeuwig verr' van mij !

6.

Zijn ziekte, ſmart en plaagen,
En armoê zwaar te dragen ;
Nog zwaarer haat en ſpot :
Mijn ziel houdt zich doch ſtille
Tot God. Ik buig mijn' wille
Naar uwen wil, mijn God !

7. Gij

7.

Gij zijt der zwakken sterkte.

o Heer! all' wat gij werkte

Bewaart, begunstigt gij.

Wat kwaad kan mij weêrvaaren,

Als God mij wil bewaaren?

En dit, dit doet hij mij.

DE WAAKZAAMHEID.

WIJZE: *Komt vrij tot mij, spreekt God, de Heer.*

I.

Niet of ik 't reeds gegreepen had :
De beste deugd, hoe hoog geschat,
Blijft zwak: dit doet mij haaken
En jaagen naar mijn zielsbehoud :
't Ware ijdel op mijn deugd vertrouwd,
Bleef ik niet ijvrig waaken.

2.

Zo lang ik ben in deezen staat,
Ben ik een kind, dat struiklend' gaat.
Elk lette op zijne treden,
Als hij zijn' naasten struiklen ziet :
Want booze lusten sterven niet,
Hoe fel, hoe lang beftreden.

3.

Verbeetring is altijd geen deugd.
De Tijd veräart. De ruwe Jeugd
Wordt zedig met de jaaren;
Dit, door natuur en tijd gedaan,
Zien wy te ligt voor deugden aan,
In 't deugdzaame onëervaaren.

4. Hoe

4.

Hoe dikwijls is die drift, dat vuur,
Alleen een ruiling der natuur!
Daar hoogmoed valschlijk streefde,
Dempt gij, bij wisling slechts, 't gebrek;
Het hart voelt ligt een' andren trek,
Tot hebzucht of tot weelde.

5.

Hoe dikwijls moeten kunst en waan
Voor strenge deugd bij andren gaan!
Door nijd en drift tot smaalen.
Verwekte gij u veel verdriet:
Gij bindt u in: maar 't geen ge ontvliedt
Is slechts den schijn dier kwaalen.

6.

Gij denkt, als ge andren in een kwaad
Ziet vallen 't welk gij nooit begaat:
Mij, mij kan niets vervoeren:
Doch, schoon ge om stand noch goud iets geeft,
Denk dat elk hart zijn waereld heeft:
Een woord, een loók kan 't roeren.

7.

De drift ligt dikwijls stil in 't hart.
Gij schijnt door wraakzucht niet benard;
Den smaad wordt niet vergolden:
Maar eindlijk wordt uw hart ook boos;
Dan scheldt gij-zelf zo liefdeloos
Als ge eerstmaal werd gescholden.

8.

Men denkt, laat ons in stilte gaan,
Daar kleeft het hart de Godsvrucht aan;
Maar naauwlijks lagcht de waereld
Ons weder toe, of drift verrijst;
Verzwakt ons, als zij 't schoone ons wijst
Waarmee zij is bepaereld.

9.

Gij offert God uw ligste drift,
Waarin gij streng uw' wandel zift:
Maar kunt ge ook zo verzaaken
De troeteldriften van 't gemoed?
Dit is het oog, dit is de voet,
Dien elk zich kwijt moest maaken.

10. Gij

10.

Gij vliedt de waereld; zijt op rust,
Op stilte, op eenzaamheid belust;
Maar kunt ge, op Gods behaagen,
Ook deeze ontvliên? Gij haat den nijd,
En twist en hebzucht: maar bestrijdt.
Gij luiheid ook, en 't klagen?

11.

Tot recht te doen zijt gij bereid;
Maar oeffent ge ook bescheidenheid?
Gij mint een maatig leven;
Maar mint gij ook een taai geduld?
De nooddruft wordt door u vervuld;
Maar kunt ge ook wel vergeeven?

12.

Van alle kwaad moet gij den schijn
Vermijden, en gewillig zijn
Om alle deugd te pleegen.
Wees niet vermeeten; waak en strij:
Uw vijand is u steeds nabij:
Dies treedt hem moedig tegen.

13.

Denk niet: 'k heb reeds genoeg gedaan:

Hij grijpt in rust uw welvaart aan:

't Hart heeft zijn zwakke zijde:

Het zeker zijn dreigt u den val:

Waak dan altoos; waak overal,

Altoos gereed ten strijde.

G E-

GEBED TEGEN HOOGMOED.

WIJZE: *ô God en Heer!*

I.

Wat is mijn staat,
Die me overlaadt
Met eer geluk en have?
'k Verdiende, ô God!
Geenszins 't genot
Van ééne goede gave.

2.

Gij schonkt ze, ô Heer!
Waar ik mij keer',
'k Zie mij uw gunst genaaken.
Beveilig mij:
Laat hovaardij
Mij nooit ondankbaar maaken.

3.

Zo ik misfchien
Meer 't menschedom dien'
Tot nut dan andre braaven;
Wie gaf mij kracht?
Alleen uw magt;
't Zijn enkel uwe gaven.

B 5

4. Als

4.

Als mijn verstand
Heeft de overhand
Bij andre liën van oordeel;
Gaf niet uw licht
Mijn zielgezicht
Dat onwaardeerbaar voordeel?

5.

Als meer geluk
En minder druk
Dan hen mij mag weêrvaaren;
Ben ik dan meer
En beter, Heer!
Dan zij u immer waren?

6.

Geeft mij mijn goed,
Mijn overvloed,
Waarmeê gij mij wilt zeggen,
Mij eenig recht,
Mijn' medeknecht
Met trotschheid te bejegenen?

7. Als

7.

Als ik in pracht,
In eer, in magt
En waarde mag verschijnen;
Wie, wie heeft mij
Verhoogd dan gij?
Gij spreekt, en 't moet verdwijnen.

8.

Dikwerf is, Heer!
Mijn naasten meer,
Bij minder aardschen zegen,
U waard dan ik,
In 't oogenblik
Dat ge onze deugd zult weegen.

9.

Mag ik, ô God!
Mij op 't genot
Van uwe gunst verheffen?
Moet ik, naar pligt,
Mijn scheemrend licht
Met ootmoed niet beseffen?

10. Wat

10.

Wat ik bezit,
ô Heer ! is dit
Mij niet door u gegeven ?
Slechts spreekt uw mond,
En 'k sterf terstond ;
Gij roept , zo ben ik leven.

11.

ô Hoogste Goed !
ô Bron van zoet !
Van u moet alles komen.
Mijn heil , mijn haav',
En elke gaav'
Moet uit uw volheid stroomen.

12.

Bewaar me , ô God ,
Van wien mijn lot
Alleen verkreeg zijn waarde !
Voor hovaardij
En trots : wees gij
Alleen mijn schat op aarde.

B E-

BESTENDIGE HERINNERING DES DOODS.

WIJZE: *Waakt op gy Christnen alle!*

Of: *Myn ziel heeft groot verlangen.*

I.

Wat zorgt gij voor uw leven,
Met zo veel angst en smart?
Aan God zich overgeeven,
Met een gelaten hart,
Is de eerste van uw pligten,
Is waare rust op aard';
Dan maaken nooit de schichten
Des doods uw ziel vervaard.

2.

Gij moogt, gij moet uw leven
Beminnen met verstand,
Door dankbaarheid gedreeven.
Maar schat dit kostlijk pand,
Dat God u deed verwerven,
Nooit boven zijn waardij,
Opdat, als gij 't moet derven,
't Verlies geen nadeel zij.

3. De

3.

De dood doe u niet schrikken ;
 Hij baare u rouw noch pijn.
 Wacht hem alle oogenblikken ,
 't Zal u tot wijsheid zijn ;
 Uw' wensch tot leven mindren ,
 En u doch in uw' pligt
 Nooit stil doen staan of hindren :
 Hij maakt dien arbeid ligt.

4.

Verzwakt gij in uw pligten ,
 Pleeg met den dood dan raad ;
 Die zal u onderrichten
 Hoe kort gij hier bestaat.
 Zeg : zou 'k iets goeds vertraagen ?
 O Neen ; mijn tijd vliegt heen :
 Zeer kort zijn mijne dagen :
 Ik moet ze wél besteen.

5.

Denk aan den dood, bij 't woelen
 Van iedren boezen lust.
 Doe waereldmin verkoelen ;
 Smoor haar, zij smoort uw rust.

Spreek:

Spreek: Ik kan heden sterven:
Al deed me een snoode daad
All' 's waerelds goed verwerven,
Nooit deed ik zulk een kwaad.

6.

Denk aan den dood, bij 't groeijen
Van roem, en eer, en schat,
Opdat ze uw hart niet boeijen
Aan 't geen nooit troost bevat.
Denk zo aan de ijdelheden
Der aard', dat, zo 't gebeurt
Dat gij ze u zaagt ontgleeden,
Gij niet te droevig treurt.

7.

Denk aan den dood, in dagen
Van voorspoed, vrede en vreugd.
Kunt gij hem dan verdragen,
Zo neigt uw hart tot deugd.
Spreek, tot nog meer verzoeting
Van vreugd in 't aardfche dal:
Wat blijde heilöntmoeting,
Daar 'k eindloos leven zal!

8. Denk

8.

Denk aan den dood, als 't leven
 Moet misfen d'ijdlen schijn,
 Waarnaar de rijken streeven:
 Spreek: Is 't om rijk te zijn
 Dat ik hier leef? zo 'k sterfe
 In Christus, erf ik meer;
 'k Erf dan de heilrijkste erve,
 All' 's Hemels schat en eer.

9.

Denk aan den dood, in 't lijden:
 Spreek: Alle droeffenis
 Der vroomen, in hun strijden,
 Weet ik dat tijdelijk is.
 't Geloof doet ligter kampen.
 Welhaast, mijn' strijd ten loon,
 Volëindt de dood mijn rampen,
 En schenkt mij de eerekroon.

10.

Denk aan den dood, als zotheid,
 Als laster zich vermeet
 Te spotten met de Godheid,
 Geloof en deugd vertreedt.

Zeg

Zeg bij u - zelf : God spaarde
Hen nog met taai geduld ;
Doch vaagt hen snel van de aarde,
Als hij zijn wraak vervult.

II.

Denk aan den dood , in tijden
Dat schrik uw zielrust stoort ,
Gods pijlen u bestrijden ,
Gij roept , en hij niet hoort.
Spreek : Zou hij me eeuwig haaten ?
In stervensangst en pijn
Zal hij mij niet verlaaten ,
Maar mij genadig zijn.

12.

Stel dan in alle zaaken
Den dood u voor den geest ,
Zo zal dit voorstel maaken
Dat gij zijn komst niet vreest ;
Dan troost hij u in 't klagen ,
En is , door wijzen raad ,
Uw vriend in goede dagen ,
Uw schild voor alle kwaad.

P A A S C H L I E D.

WIJZE: *Van den Hemel kom ik tot u.*

I.

Herdenk, mijn Ziel! door vreugd geleid,
Den hoogen Dag der Heerlijkheid.
Houd Jezus in gedachtenis,
Die van den dood verreezen is.

2.

Uw hart zij dankbaar, zo te vreên
Alsöf hij heden u verscheen,
En sprak: Mijn Vrede zij met u.
Verheug, mijn Ziel! verheug u nu.

3.

Slaa 't oog naar boven: bidt hem aan:
Hij meet der starren breede baan:
Hij leeft, en heerscht aan God gelijk:
Uw Vriend is Koning in dat Rijk.

4.

Die is, die was, die komen zal,
Zij magt en hoogheid bovenäl!
Zijn' Naam, gezegend, zij in tijd
En eeuwigheid alle eer gewijd!

5. 6

5.

ô Heilgeloof, dat mij verheft!
Wat is, wanneer men 't wel beseft,
Wat is alle aardfche heerlijkheid
Bij 't geen mij Jezus heeft bereid?

6.

Onsterflijk, heilig, blinkend fchoon,
Gelijk aan de Englen, voor zijn' troon,
En eeuwig, eeuwig zalig! Heer!
Wat wacht me een heerlijkheid! wat eer!

7.

ô Vreugd, die mij bezwijken doet!
Verwondring strijdt, in mijn gemoed,
Met liefde en dankbaarheid en pligt:
Ik val, ô God! op 't aangezicht.

8.

Gij, die u in den hemel troont!
'k Zal daar eens wonen waar gij woont?
ô Blijde hoop! 't zal eens gefchiën
Dat ik in 't vleesch mijn' God mag zien?

9.

Ik zal, als gij, ô Levensvorst!
Verschijnt, door 't wolkgeſpan getorſcht,
Als rein, ten grafkuile uitgegaan,
Aan uwe rechter zijde ſtaan?

C 2

10. Met

10.

Met Englen en met Serafims,
Met Troonen, Magten, Cherubims,
Met alle Vroomen, hoe verspreid,
Verheugd zijn tot in eeuwigheid?

11.

Tot welk geluk, tot welk eene eer
Verheft ons niet de Christenleer!
Met Jezus in den dood gegaan,
Zijn wij ook met hem opgestaan.

12.

Geef, Heer! dat ik altoos erkenn'
Hoe veel ik aan u schuldig ben;
Dat ik u steeds mijn liefde wij':
Vernieuw uw heilig beeld in mij.

13.

Hij is 't die in ons werkt met magt:
Hem is de heerschappij en kracht.
Houd Jezus in gedachtenis,
Die van den dood verreezen is.

DE STRIJD DER DEUGD.

WIJZE: *Door Adams val verdorven is.*

I.

't Valt zwaar, dus klaagt gij op den duur,
 Op 's Heeren weg te wandlen,
 En, aan zijn woord getrouw, elk uur
 Te denken en te handlen.
 't Is waar, de deugd kost moeite en pijn;
 Zij wederstaat de lusten:
 Doch oordeel zelf, wat zou zij zijn,
 Als niets haar kon ontrusten?

2.

Treft hem, die zich in 't kwaad verblijdt,
 Op aarde nimmer smarte?
 Die slaafsch de smart der driften lijdt,
 Smaakt nimmer vrede in 't harte.
 De vroomer, die zijn lusten smoort,
 Heeft dikwijls ook zijn lijden:
 Doch deeze smart brengt blijdschap voort,
 Door 't zegepraalend strijden.

3.

Der zonden weg is in 't begin
Wel schoon om op te treden;
Doch 't voortgaan heeft gevaaren in,
Zijn eind' rampzaligheden.
Maar 't deugdenpad, in d'aanvang steil,
Vol moeite in 't aardsch gewemel,
Leidt, verder opgetreên, tot heil,
En eindigt in den hemel.

4.

Stel eens, God had ons toegestaan
Naar 's vleesch's lust te wandlen;
Aan nijd en toorn wierd niets misdaan;
Gij mogt ondankbaar handlen;
Door wreevligheid en menschenhaat
Mogt gij uw zielrust krenken:
Wat zoudt ge, in zulk een' vrijen staat,
Van deezen God wel denken?

5.

Gods wil bedoelt ons waar geluk;
Dit toonen zijn bevelen:
Zij doen ons hart, door vreugd in druk,
In 's levens rijkdom deelen.

In

In ons geweten en verstand
 Spreekt God, en leert door beiden
 Aan ons, als scheepsels van zijn hand,
 Het kwaad van 't goede scheiden.

6.

De waare wijsheid is alleen
 God naauwgezet te vreezen.
 Kies dan dit heilpad op te treên,
 Zo gij recht vrij wilt weezen.
 Een dier, gekluisterd aan Natuur,
 Moge in zijn lusten wandlen;
 De mensch, bezielde door eedler vuur,
 Moet naar de Rede handlen.

7.

Wat is des Geestes eigenschap,
 Die hij altoos moet toonen?
 Wat zijn beroepings hoogste trap,
 Waartoe hij hier moet wonen?
 De Deugd! Wat loon is haar bereid?
 Wat roem zal zij erwaaren?
 In aller eeuwen eeuwigheid
 God zelve te evenaaren!

8.

Leer 't lieflijk zoet van 's Heeren woord
En zijn genade smaaken,
En wordt uw hart door lust bekoord,
Leer dan u - zelv' verzaaken.
Wie kracht heeft, en die wel besteedt,
Zal meerder kracht bekomen:
Maar die niet heeft, en God vergeet,
Wordt wat hij heeft ontnomen.

9.

Gij strijdt niet door uw eigen kracht;
Dus moogt gij zege wachten:
God sterkt u, door zijn sterke magt,
In 't willen en betrachten.
Wat Vader gaf zijn kind een' steen,
Wanneer het brood begeerde?
God waar' geen God, als door gebeën
Zijn gunst in haat verkeerde.

10.

Veel zaalgen gingen op het pad
Der deugd u vóór: wie vreest 'er?
Hij die 't u wees, en zelf betrad,
Is God, uw Heer en Meester.

Laat

Laat niets , ook niet der dwaazen spot,
 U op dit heilpad hindren :
 De waare roem is roem bij God ,
 En niet bij menschenkindren.

II.

Wees sterk , wees manlijk in beleid :
 Blijf op uw sterfuur staaren ,
 En vergelijk met de Eeuwigheid
 Een' strijd van weinig jaaren.
 Behou 't Geloof ; dat zielskleinood
 Zal nieuwen moed u geeven ,
 En doen u , zelfs nog vóór uw' dood ,
 In de andre waereld leven.

12.

Staak , Christen ! staak uw droeve klagt ,
 Wil 't niet altoos gelukken ,
 En voelt ge u steeds , al houdt gij wacht ,
 Door nieuwe zwakheên drukken :
 God ziet de daad - alléén niet aan ;
 Hij ziet ook op het willen :
 Zijn' Zoon heeft voor uw schuld voldaan :
 Laat dit uw hart dan stillen.

DE GOEDHEID GODS.

WIJZE: *Mijn gemoed wilt wakker wezen.*

I.

o! **H**oe groot is 's Heeren goedheid!

Wie verfmoot, te verr' vervoerd,
Allen dank voor haare zoetheid?

Wie wordt niet door haar ontroerd?

Eeuwig zij 't mijn grootste pligt

God te roemen in mijn dicht!

Nooit heeft mij de Heer vergeten:

'k Zal hem steeds de Algoedheid heeten.

2.

Wie is 't die mij toebereidde?

God, die mij niet nodig heeft.

Wie is 't die mij zacht geleidde?

God, wiens raad mij wijsheid geeft.

Wie heeft mij 't gemoed gesterkt;

Nieuwe kracht in mij gewerkt?

Wie laat mij veel goeds genieten?

Moet van God niet alles vlieten?

3. Ziel!

3.

Ziel! zie op naar 't ander leven,
Uw bestemming; waarin gy
Eeuwig zult, met glans omgeeven,
Uwen God zien van nabij.
Gij hebt tot die blijdschap recht:
Ze is uit liefde u weggelegd:
Daarom moest uw Heiland lijden,
Dat ge u eeuwig zoudt verblijden.

4.

Zou Gods eer mij niet bekooren?
Zou 'k zijn goedheid niet verstaan?
Zou hij roepen, ik niet hooren?
't Pad dat hij mij wijst niet gaan?
Hij schreef mij zijn wil in 't hart,
Sterkt mij door zijn woord in smart:
'k Zal hem bovenal beminnen,
En mijn's naasten liefde winnen.

5.

Dit 's mijn dank, dit zijn begeeren:
'k Moet vomaakt zijn, zo als hij.
Doe ik naar den wil des Heeren,
Dan is reeds zijn beeld in mij.

Leeft

Leeft zijn liefde in mij, haar vuur
Drijft tot deugd mij ieder uur,
En, schoon ik door zwakheid vele,
Zonde heerscht niet in mijn ziele.

6.

Dat uw liefde, dat uw goedheid,
Heer! mij steeds voor oogen zij;
Dat ik, door de deugd, vol zoetheid,
U geheel mijn leven wij'!
Troost mij door uw liefde in druk:
Zij beftier' mij in geluk!
Zij verwinne in mij de schrikken
Voor mijn stervende oogenblikken!

H E T

45

HET NATUURLIJK VERDERF DES MENSCHEN.

WIJZE: *Door Adams val verdorven is.*

1.

Als ik mijn 's hartengrond beproef,
Wie ben ik van natuure?
Wat gruwlen toont, schoon 't mij bedroev',
Mijn hart niet t'elken ure!
't Verbergt, verdorven, en vervuld
Met snoodheid, mij zijn holen,
En 't houdt, daar 't geen beproeving duldt,
Voor mij zich diep verschoolen.

2.

Tot wijsheid is het de eerste trap
Zijn eigen dwaasheid kennen:
Maar 't hart zoekt deeze weetenschap
Elk oogenblik te ontrennen.
Vol eigenliefde en trotschen waan,
Wil 't zich niet strafbaar noemen;
't Berouw, doch niet de zonde, ontgaan,
Maar listig die verbloemen.

3.

't Is waar; ik vinde in mijn gemoed
Nog de inspraak van 't geweten,
'k Heb, daar 't verstand nog kennis voedt,
Mijn' plicht niet gantsch vergeeten.

Zelfs

Zelfs kan mijn oog ook niet geheel
 Het licht der deugd ontwijken :
 Nog dikwijls doet ze een straal, een deel
 Van haaren glans, mij blijken.

4.

Doch flauwe straal, die 't zielgezicht
 Door 't schoon der deugd bekoorde,
 Maar van 't verstand, hoe klaar verlicht,
 Niet tot in 't harte boorde!
 Gij leert mij wel, maar vruchteloos:
 Het hart blijft ongeboogen :
 't Volgt slaafsch zijn' lust, en sluit altoos
 Voor 't waare licht zijn oogen.

5.

Een Rechter, die dat hart bewoont,
 Stoort dikwijls mijn vernoeging,
 En wijl hij niets in mij verschoont,
 Klaagt hij mij aan, door wroeging.
 Ik sta verschrikt, doch hou mij stil:
 Ik toon geen welgevallen
 In 't kwaad, doch 't goede dat ik wil
 Volbreng ik 't minst van allen.

6. Ge-

6.

Geveinsdheid, die 'k in andren haat,
En strafbaar acht voor 't oordeel,
Blijft niettemin mijn eigen kwaad;
'k Beschouw het zelfs als voordeel,
Zo ik mij in dat valsche licht
Aan andren kan vertoonen,
En schijnen laat voor hun gezicht
Wat nooit in mij mogt wonen.

7.

Ik weet dat all' het aardfche goed,
't Bezit der grootfte schatten,
Geen waar geluk is voor 't gemoed,
Niet zelden uit doet spatten;
En 'k word nogtans hierdoor geleid;
Ja, of ik 't mogt verkrijgen,
Tofsche ik den last der ijdelheid,
Hoe zwaar hij me ook doe hijgen.

8.

Ik weet het is der wijzen doel
Met overleg te handlen;
En egter 't zinnelijk gevoel
Doet me onbedachtzaam wandlen.

Ik

Ik ijl, door valschen schijn misleid,
 Om 't altoos te believeu;
 Terwijl ik vast, door spoorloosheid
 En drift, mijn ziel voel grieven.

9.

'k Heb goedren, maar gebruikze niet:
 'k Wil steeds wat anders smaaken:
 'k Vliê wat mij zoekt, zoek' wat mij vliedt,
 En kan mijn wit niet raaken.
 In voorspoed ben ik trotsch van moed,
 In rampspoed vol van kommer,
 Wijl 't hart om rust zijn kwelling voedt
 In 't rusteloos beslommer.

10.

Mijn evenmensch heeft wel een recht
 Op veelen mijner pligten;
 Ik egter kwijt mij dikwijls slecht:
 Ik gaa terstond aan 't richten,
 Zo hij zich in zijn' pligt vergist;
 En luister naar geen reden,
 'k Noem dit, als had ik nooit gemist,
 Straks ongerechtigheden.

11. Schoon

11.

Schoon ik in schijn mijn' naasten minn',
Ik toon niet God te minnen:
Mij streelt meer eigen lust en zin,
Dan 't nuttig zelfverwinnen.
Die eigenmin teelt huichlaarij,
En strekt ook ter bescherming
Aan nijd en haat en hovaardij;
Zij toont geen' mensch ontferming.

12.

Mijn roeping, van zo groot gewigt,
Is dat ik God moet eeren:
Bepeinze ik haar, wat deugd, wat pligt
Vinde ik niet nog te leeren!
Natuur stelt mij veel wondren vóór,
Opdat zij me onderwijzen:
Doch 'k geef die leeraars geen gehoor,
Om God met hen te prijzen.

13.

En noopt me eens haar aanlokkend schoon
Gods wijsheid op te merken,
Hoe hij zijn goedheid spreidt ten toon,
En magt, in all' zijn werken;

D

't Blijft

't Blijft in 't verftand, en doet niets meer;
 Ach! 't kan mijn hart niet raaken,
 Noch 't log gemoed aan God, mijn' Heer,
 En Vader, dankbaar maaken.

14.

o! Hoe veel goedertierenheid
 Wordt mij door hem beweezen!
 Gebruik ik die met wijs beleid?
 Wordt God daardoor gepreezen?
 Neen; 'k heb door 't misbruik mijn gemoed
 Te vaster toegesloten,
 Het weigert liefde en dank, voor 't goed'
 Zo veel en ruim genoten.

15.

Hoe dikwijls zegt mij mijn verftand,
 Dat Gods genaê te erlangen
 Het grootst gefchenk is van zijn hand,
 Om 's levens troost te ontfangen;
 En met wat fchuld ik mij bezwaar',
 Zo ik, wjl 'k beter weete,
 De gunst van d'Opperzegenâêr
 Om menfchengunst vergeete!

16. En

16.

En doch, o God, door wien ik leef,
Voor wien ik needrig kniele!
Hoe dikwijls, ach! hoe dikwijls geef
Ik dit geluk der ziele
Voor kinderächtig aardsch gewin,
Voor 's waerelds roem, voor weelde,
Voor ijdelheid en dartle min,
Voor niets, als 't mij maar streelde!

17.

God is 't die 't gantsch heeläl regeert.
Op zijne hulp te bouwen
Wordt mij wel, als mijn pligt, geleerd;
Maar koom ik aan 't beschouwen,
Of ik getrouw dien heb volbragt,
Welhaast doet vrees mij beeven:
Ik stelde slechts in eigen kracht
't Vertrouwen van mijn leven.

18.

Dit is des menschen hart, o schand'!
Wie heeft dit hart geschonden?
Neen, Heer! zo kwam 't niet uit uw hand:
De mensch heeft, door zijn zonden,

Door eigen schuld, zijn waarde ontëerd,
 En dit bedorf onsällen.
 Verstand en hart zijn overheerd;
 Zij - beide zijn gévallen.

19.

Doch hoe verdorven wij ook zijn,
 Hoe zwak tot onze pligten;
 God breekt de kracht van 't helsch fenijn,
 En laat ons onderrichten
 Door 't heilig Woord: dat licht, die gloed
 Schiet in 't verstand zijn straalen:
 Dit reinigt ons onrein gemoed,
 Dat wij niet verder dwaalen.

20.

En gij wilt tegen deeze kracht,
 Ó Mensch! u nog verzetten?
 Zij biedt zich aan; gij wilt met magt
 Haar' invloed nog beletten?
 Wilt gij het grootst geluk dan nu
 U - zelf onwaardig schatten?
 Ken God: nog staat uw heil bij u:
 Wil dit dan blijf omvatten.

DE WEG DER VROOMEN.

WIJZE: Ps. 126. *Wanneer de Heer eens zal.*

1.

Wie op Gods wegen gaat,
 En alle zonden haat,
 Geniet een' grooten vrede.
 Hij wederstaat door Rede,
 Die 't hart kan overwinnen,
 Den boozen lust der zinnen.

2.

Hij strijdt met kracht en lust:
 Hem is het loon bewust
 Waarmee zijn God, na 't strijden,
 Hem eeuwig zal verblijden;
 Daar ook zijn deugdzaam harte
 Hem sterkt en troost in smarte.

3.

Hij let op zijnen voet,
 En treedt met heil'gen moed,
 Die hem in kracht doet groeijen,
 En in erkentnis gloeijen,
 Bij 't blij genot der zoetheid
 Van 's Hemels milde goedheid.

D 3

4. Hij

4.

Hij houdt, in 't geen hij doet,
 Voor 't oog en in 't gemoed,
 Zijn' God, zijn welbehaagen;
 Beproeft zich alle dagen,
 Of hij voor Gods gezichte
 Wel staan durft in 't Gerichte.

5.

Hem grieft wel bovenal
 Der zonden groot getal;
 Maar bij die op te merken
 Kan hij zijn' moed zelfs sterken:
 Hij stilt in Jezus wonden
 De smarten zijner zonden.

6.

Getrouw in zijnen stand,
 Geniet hij van Gods hand
 De grootste zegeningen;
 Laat niets in 't harte dringen
 Van vrekheid, nijd of twisten,
 Maar blijft een vreedzaam Christen.

7.

Hij blijft ook welgemoed,
 Al ziet hij d'overvloed

Van

Van 's naasten wijn en koren.
 Bij 't lot aan hem beschooren
 Smáakt hij, in God te vreden,
 Veel grooter zaligheden.

8.

Maar zegent hem de Heer,
 Dan tracht hij 't veelen wêér
 Tot nut te laten blijken,
 Opdat hij moog' gelijken
 Hem, door wiens milden zegen
 Zijn' rijkdom is verkreegen.

9.

Een' vriend uit ramp en druk
 Te brengen tot geluk,
 Verlaetne deugd te sterken,
 Dit zijn zijn liefste werken;
 Door hem wordt zelfs, in nooden,
 Zijn' vijand hulp geboden.

10.

't Volvoeren van zijn' pligt,
 Hoe moeilijk, valt hem ligt.
 Hij acht zich elk verschuldigd.
 Zijn liefde, aan God gehuldigd,

Doet hem den mensch beminnen,
En helpt hem overwinnen.

II.

Hij krenkt uw welvaart niet.
Baart laster u verdriet,
Hij tracht u eer te geeven,
En zorgt zelfs voor uw leven:
Gods beeld, het beeld zijns Heeren,
Blijft hij in u steeds eeren.

12.

Hij draagt u met geduld,
En wil van uwe schuld,
U ras vergeeving schenken;
Erkenntnis doet hem denken:
God delgt mijn overtreden
Ook uit, op mijn gebeden.

13.

Zijn voorbeeld eischt, dat gij
Zo deugdzaam wordt als hij;
Terwijl uw goede werken
Zijn deugd ook weder sterken.
Hiertoe schiep God ons allen:
Dit was zijn welgevallen.

14. Eén

14.

Eén Heer, één Heil, één God
Is onzer aller lot.
Dit Heil der eeuwigheden,
Dat vroomen hier beneden
Reeds smaaken in 't gelooven,
Gaat alle vreugd te boven.

15.

't Vergroot hun aardsch geluk,
En stilt hun smart in druk;
't Geeft hen geduld in lijden,
En moed om wel te strijden.
Geen dood zal hen verschrikken,
Maar hen door vreugd verkwikken.

VAN HET LIJDEN EN STERVEN J. C.

WIJZE: Ps. 137. *Aan d'watervlieten Babylon.*

I.

Doorzoek mij, Heer! beproef mijn hart,
 Zie door uw leed mij prangen.
 'k Herdenk uw liefde, uw lijdenssmart,
 Met traanen op mijn wangen.
 Uw kruis heeft me eeuwig heil bereid.
 Welk wonder van barmhartigheid
 Hebt gij den mensch beweezen!
 Heb 'k ooit genoeg dit overdacht?
 Heb ik u ooit, uit al mijn magt,
 Genoeg daarvoor gepreezen?

2.

Raad, Vredevorst en sterke Held!
 Om ons in 't vleesch gezonden,
 Wordt gij ten offer daargesteld,
 En voelt uw ziel doorwonden.
 Uw vriend, die trouwloos u verraadt,
 Is reeds nabij: Gods toornthut slaat:
 'k Zie u in d'angst verzinken.
 Gij smeekt, benaauwd door helsche pijn:
 „ Is 't mogelijk, Vader! kan het zijn,
 „ Laat mij deez' kelk niet drinken.

3. Uw

3.

Uw zweet wordt bloed : door angst vertsaagd,
 Valt gij al worstlend' neder.
 Gij, Zoon des Hoogsten ! strijdt, en waagt
 Uw eerste bede weder.
 Gij voelt, van God beziel met kracht,
 Den schrik van d'eeuwig duistren nacht,
 En 't eindloos strafvuur branden.
 Gij neemt op u der menschen schuld,
 En geeft met Goddelijk geduld
 U in des zondaars handen.

4.

Gij draagt de straf, der zonden loon,
 En nooit hebt gij gezondigd !
 ô Gij, Rechtvaardig Mensch ! Gods Zoon !
 Zo is 't voorheen verkondigd.
 Der boozen schaar' begeert uw bloed :
 Gij, Godlijk groot, duldt dat zij woedt,
 Om zielen te bevrijden.
 'k Was ook uw moordenaar welêr,
 God wierp op u ons misdrijf neêr,
 Wilde ons door wreê verblijden.

5. Ver-

5.

Vernederd, tot een knecht gesteld,
 Schoon de allergrootste in 't harte,
 Verdraagt gij spot en snood geweld,
 Vol krankheid en vol smarte.
 Wij zagen u zo 't was voorzeid;
 Doch zagen geen beminlijkheid
 In uw perfoon of daaden.
 Voor u, ô Heer! ô Levenslicht!
 Verborg men zelfs het aangezicht:
 Uw bondvolk dorst u smaaden,

6.

Een offer, naar den eeuw'gen Raad,
 Bezwaard met onze plaagen,
 Werd gij, om ons bedreeven kwaad,
 Gemarteld en verflagen.
 Gij gingt, geleid door 't snoodst gespuis,
 Ter slagting als een lam, naar 't Kruis,
 In onschuld, zonder spreeken.
 Vrijwillig, als der helden Held,
 Verdroegt ge, uit liefde, 's doods geweld,
 Dat zich op ons moest wreeken.

7. „ Men

7.

- „ Men heeft mij hand en voet doorboord,
(Dus klaagt gij onder 't wringen :)
- „ 't Zijn groote Varren , die men hoort ,
„ ô God ! die mij omringen.
- „ 'k Ween' luid', maar zie geen hulp nabij.
- „ Men spot : Hij klaag den Heer nu vrij ,
„ Of die hem hulp wou bieden.
- „ Gij legt me in 't stof des doods ter neer.
- „ Ik ben geen mensch , een worm veelêer ,
„ Een roof , een spot der lieden.

8.

- „ Ik roep wel , maar gij antwoordt niet.
- „ 'k Zie mij van elk verlaaten.
- „ Mij dorst : maar kan , in dit verdriet ,
„ Mij gal met edik baaten ?
- „ Als wasch versmelt mijn zwoegend hart.
- „ Zij zien met vreugd mijn bittre smart ,
„ Hoe zich mijn ziel voelt knellen.
- „ Waarom hebt gij toch nu uw' knecht ,
„ Mijn God ! mijn God ! uw hulp ontzegd ?
„ Ik kan mijn beendren tellen."

9. Gij

9.

Gij neigt uw hoofd. Het is volbragt.

Gij sterft! Ik beef met de aarde.

ô Heer! ik was 't, met mijn geslacht,

Die u dien arbeid baarde.

Wat is de mensch, dien gij bevrijdt?

ô! Wierdt u all' mijn' dank gewijdt!

Dat ik genade vonde!

Uw liefde, ô Heiland! dring' mij na

Tot wederliefde, opdat ik u

Nooit kruifig' met mijn zonde.

10.

Wat wacht 'er niet een eeuw'ge pijn

Op hen die u verächten;

En, om door u verlost te zijn,

Naar 't heilgeloof niet trachten;

Die, met den monde u toegedaan,

U egter met de daad versmaên,

En zich aan 't kwaad verbipden!

Hij die u niet bemint naar pligt,

Uw woord niet houdt, zal voor 't Gericht

In u geen' voorspraak vinden.

11. Gij

II.

Gij zult, dit was uw woord, de kracht
Ter heiliging mij schenken.
Uw bloed geeft troost, als mij de magt
Der zonde poogt te krenken.
Laat mij van ijver in 't gebed,
Van liefde en ootmoed, naar uw wet;
U altoos blijken geeven.
Uw heil zij mij ten scherm in nood,
Mijn staf, mijn schild tot in den dood,
Mijn laatste troost in 't leven.

H E T

HET WERKZAAM GELOOF.

WIJZE: Het Heil is ons aankomen, ziet.

Of:

Het is gewislijk haast de tijd.

I.

Wat ijdele waan misleidt hem niet,
 Die zegt: Ik kenn' den Heere,
 En niet betracht wat God gebiedt,
 Het rein geloof ter eere!
 Maar wie Gods woord gelooft en houdt,
 Die is uit God, dien hij vertrouwt,
 En niet van deeze waereld.

2.

't Geloof, door 's Heeren woord verwekt,
 Moet ook de liefde wekken.
 Zo hoog als gij de erkentnis trekt,
 Zal dees de liefde trekken.
 Niet slechts dat ons 't Geloof verlicht,
 Maar 't sterkt ons ook in deugd en plicht,
 En werkt een zuivre liefde.

3. Ge-

3.

Gereinigd door des Heilands bloed,
 Zijn wij nu 's Heeren kindren.
 Wie zulk een hoop op Jezus voedt,
 Vliedt wat zijn heil kan hindren.
 Hij volgt het voorbeeld van zijn' Heer,
 En zuivert zich, naar Christus leer',
 Om hem gelijk te weezen.

4.

God is 't die ons bemint en acht,
 Als we ons gehoorzaam toonen.
 In elk die zijn geboôn betracht
 Zal 's Heeren liefde woonen.
 Een daaglijks werkzaam Christendom
 Toont van 't Geloof de vrucht alöm,
 Waaröp het roem mag dragen.

5.

God blijft in ons, en wij in God,
 Zo we in de liefde blijven.
 De liefde is 't, door wier heilgenot
 Zich de Englen voelen drijven
 Tot alles wat hen God gebiedt.
 God is de liefde, en niemand ziet
 Zijn heil ooit zonder liefde.

E

WAAR-

WAARSCHOUWING TEGEN DE WELLUST.

WIJZE: *Komt vrij tot mij, spreekt God, de Heer.*

1.

W eêrstreef den trek tot wellust toch,
Ontlooken Jeugd! indien gij nog
Geluk bemint en leven.
Laat daaglijks dit uw wijsheid zijn:
Ontvlied uw hartstocht: haar fenijn
Zou freelende u vergeeven.

2.

Zij rooft het fierfel van uw hart,
En al haar vreugd verkeert in smart.
Nooit moet ge uw hart bezwaaren
Door spijs en drank: 't geeft wellust kracht;
Want overdaad geeft weinig acht
Op 't geen ons zorg moest baaren.

3.

Maar blijf van maatigheid een vriend.
Bestrijd steeds wat men dwaaslijk mint,
En dikwijls zelfs 't genoeg
Dat anderszins geoorloofd is,
Dan zult ge in 't zinnelijk gemis
U beter leeren voegen.

4. Volg

4.

Volg niet den trek van uw gezicht :
Laat nooit uw oogen zijn gericht
Naar 't geen een drift kan wekken
Die aan geen Christenhart betaamt.
Toon u omtrent u - zelf beschaamd,
Door zedig u te dekken.

5.

Ontvlied den schertfer, wijs in waan ;
Kleef nooit zijn losse schertsen aan ,
Maar zoek, ô Jeugd ! verkeerung
Met mannen wier verstand bekoort ,
Wier voorbeeld u ter volging spoort ,
Wier omgang strekt tot leering.

6.

Brengt gij den tijd in traagheid door,
Dan raakt ge op 's lediggangers spoor ,
En valt in 's boozen strikken.
Door bezigheid staat de onschuld pal.
Wees werkzaam, en de wellust zal
Voor 't zweet uws aanschijns schrikken.

7.

Ontwaakt haar drift, dreigt ze u den strijdt ;
Waak gij dan ook, ter rechter tijd :

Demp spoedig haar vermogen.
Wie traag zich toont in deezen pligt,
Verliest zijn eedle vrijheid ligt,
Door schijnvermaak bedrogen.

8.

Gij smoort ze ligt in haar begin;
Maar 't heeft een zwaaren arbeid in,
Om dan haar te onderdrukken,
Als zij reeds, zonder hindernis,
Tot voor uw hart genaderd is:
't Is veel, zal 't dan gelukken.

9.

Gij zult te ras door schijn verblind,
Zo ge alles wat u aandoet mint,
Te dikwijls haar beschouwen
Als in het kleed der reine min:
Gij ziet 'er geen gevaaren in,
Door 't al te ligt vertrouwen.

10.

Gij maatigt u meer vrijheid aan,
Door langer met haar om te gaan:
De vonk, die in uw zinnen
Eerst vriendschap was, groeit, uur op uur,
Tot vlammen van verboden vuur,
Tot zielverteerend minnen.

11. Uw

II.

Uw hart vergeeft u 't geen het haat;
Het vreest de ontdekking van het kwaad,
Terwijl uw driften keeren.
Uw waan steunt vast op eigen kracht,
Daar gij geen kleene feilen acht,
Tot dat ze uw deugd ontëeren.

12.

Maar neen; uw deugd wordt niet ontëerd,
Gij waant, daar gij de schenddaad weert,
Getrouw haar aan te kleeven.
Doch stelt gij dan 't verderflijk kwaad
Slechts in 't volvoeren van de daad,
Waar toe ge u voelt gedreeven?

13.

Moet ge ook niet iedren boozen lust
Bedwingen; moet zelfs niet gebluscht
De kleinste vonk tot zonden?
Begeerten, schoon niet stout voldaan,
Bevleken onzen pligt, en slaan
Welhaast ons diepe wonden.

14.

Als gij niet bloost wanneer ze u noodt,
En door den geest den lust niet doodt,

Dan kunt gij nog niet roemen
 Dat gij der kuischheid hulde doet;
 Noch met een overtuigt gemoed,
 U waarlijk eerbaar noemen.

15.

Vervul u, zo 't gevaar u dreigt,
 En uw gemoed tot wanklen neigt,
 Dikwerf met die gedachten:
 „ô! De onschuld is 't geluk der ziel:
 „Zij wankelt niet, schoon alles viel:
 „Hoe hoog is zij niet te achten!

16.

„Wordt eens slechts in mijn' levenstijd
 „Haar schoonheid onbedacht ontwijdt,
 „'k Mis haar dan al mijn leven.
 „'t Berouw, dat uit mijn schuld ontsproot,
 „Kan nooit, hoe ongeveinsd, hoe groot,
 „Mij de onschuld wedergeeven.”

17.

Denk dikwijls bij u-zelf: „De band
 „Der wellust baart alleen geen schand'
 „En wroeging voor 't gewisfe;
 „Maar strekt der waereld ook ten spot;
 „Ja, zag zij 't niet, doch ziet het God,
 „In 't dikst der duisternisse.

18. „De

18.

„ De wellust maakt mijn leven kort.
„ Wijl 't smettend wee haar roede wordt;
„ Daar kuischheid heil zal erven.
„ Ik streef dus naar haar heuglijk lot.
„ Die hier den Tempel schendt van God,
„ God zal hem ook verderven.”

19.

Hoe bloeide niet des Jonglings jeugd!
Doch hij vergat den weg der deugd:
Zijn krachten zijn verslonden:
Verrotting schendt zijn aangezicht,
En brengt verschriklijk aan het licht
Hoe wellust kan verwonden.

20.

Dus wreekt zich wellust, vroeg of laat,
Op hem die in haar schandlijk kwaad
Zich roekloos heeft vergeeten.
Zij tuchtigt met een harde hand;
Zij bluscht het licht van uw verstand:
Haar gif steekt uw geweten.

21.

Zij rooft des harten kracht en moed,
Den ijver tot een eedler goed,

E 4

En

En d'adel van den Heere;
Door 't pak, dat ze u te dragen gaf;
Daalt ge in den rang der dieren af,
En schendt uw menschlijke eere.

22.

Waak dus; ontvlie der wellust paên:
Roep God om kracht en wijsheid aan,
In haar verzoekingstijden.
Beef, sidder toch voor de eerste treë:
Welhaast sleept deeze een andre meê,
Die u op nieuw doet glijden.

MORGENGEZANG.

WIJZE: *Mijn ziel verheft den Heere mijn.*

Of: *Door Adams val verdorven is.*

I.

Mijn eerste werk zij dank en prijs.

Hef u, mijn Ziel! naar boven!

God hoort u; wil op blijde wijz'

Door uw gezang hem loven.

Ik fliep deez' nacht

Gerust: mijn magt

Kon mij voor 't kwaad niet hoeden.

Wiens hand bereidt

Die zekerheid,

En ruste voor den moeden?

2.

Wie waakt, wanneer ik - zelf niet weet

Mijn leven te bewaaren?

Wie sterkt mijn bloed, door 't vleesch omkleed?

Wie dekt mij voor gevaaren?

Wie toch bewoog,

En leerde 't oog

Zich zeker te bedekken?

Wie leert dien pligt

Aan dag en licht,

Om mij weêr optewekken?

E 5

3. Gij

3.

Gij zijt het, Heer der Waereld! gij.

Aan u behoort ons leven.

Gij, Onderhouder! hebt het mij

Op nieuw weêrom gegeven.

Uw magt zij eer

En lof, ô Heer!

Ik dank u voor uw trouwe,

Dat, na een nacht,

Stil doorgebracht,

Ik blij weêr 't licht aanschouwe.

4.

Stort uwen zegen op mij neêr.

Doe me op uw wegen wandlen.

Leer zelve mij, uw' naam tot eer,

Naar uwen wil te handlen.

Neem in gevaar

Mijn leven waar:

Op u hoopt mijne ziele.

Slaa in genaê

Mij telkens gaê,

ô Vader! zo ik viele.

5. Geef

5.

Geef mij een hart vol toeverzicht,
Van liefde en rust doordrongen;
Een hart dat wijs is, en zijn' pligt
Uitoëffent, ongedwongen.
Leer mij oprecht,
Gelijk uw knecht,
Naar 't Rijk van u steeds streeven.
Heer! vroeg en spaê
Doe me uw genaê
Vroom, kuisch en eerlijk leven!

6.

Dat ik, om andren bij te staan,
Geen vlijt noch arbeid mijde;
Mijn' naasten 't gaarne wel zie gaan,
Mij in hun deugd verblijde.
Doe mijn gemoed
Des levens zoet
In uwe vreeze smaaken;
Doe mij, mijn God!
Op uw gebod,
Mijn' loop met vreugde staaken.

D E

DE BRON DER GOEDE WERKEN.

WIJZE: Ps. 137. *Aan d'watervlieten Babylon.*

1.

Kan, tot volbrenging van uw' pligt,
 Gods liefde uw hart niet streelen,
 Beroem u dan der deugd niet ligt,
 Om in haare eer te deelen;
 Weet dat u alles nog ontbreekt:
 En wordt het goede in u gekweekt
 Door wellust, zelfbelangen,
 Door eigenzin en trotschen waan;
 Vang nog zo goede daaden aan,
 Bij God is 't loon ontfangen.

2.

Wees, door de gaaven der Natuur,
 Het wonder, 't heil der aarde;
 Leef elk tot nut, dopr uw bestuur;
 Maar zoekt gij hierdoor waarde
 Bij menschen, zoekt gij waereldmin,
 Vervult geen liefde uw hart en zin;
 Wat gaave u dan doe praalen,
 Schoon ge ook 't verstand der Englen hadt,
 Gij zijt bij God niets meer geschat
 Dan klinkende metaalen.

3. Bouw

3.

Bouw huizen op, en breek uw brood
Om de armoê mild te spijsen;
Gij moogt en weêuw en wees, in nood,
Getrouwe hulp bewijzen;
Geeft alles hen wat gij bezit:
Gij doelde nooit op 't rechte wit:
Niets hebt ge aan God gegeven.
Neemt pligt met liefde uw hart niet in,
Zo is u dit nog geen gewin;
Gij hebt nog niets bedreeven,

4.

Doe daaden boven heldenmoed;
Bestrij, verwin veel' landen;
Vergiet voor 't vaderland uw bloed,
En laat uw lijf verbranden
Voor andren : als geen liefde en pligt
U noopen; als gij 't slechts verricht
Uit enkel lofverwachting,
En dus uw eigen eerzuil bouwt;
Schoon gij dan volk en staat behoudt,
't Verwerft bij God geen achting.

5. Lag

5.

Lag aan ons werk, aan ons beleid,
Hem ooit zo veel gelegen;
Hoe ligt kon zijn Almogenheid
Daartoe ons niet beweegen!
Hij heeft de kluisters der Natuur
In zijn geweld, kan ze ieder uur
Doen tot zijn doelëind' werken.
Bij God geldt wijsheid, moed, noch kracht,
Zo 't hart dat hem bemint en acht
Daarín niet is te merken,

6.

Een hart van eigenliefde vrij,
Voor 't schaedlijk woën bevciligd
Van de ijdele drift der hovaardij,
Door 's Heeren vrees geheiligd,
En, voor 't gevele der waereld doof,
Vernieuwt tot liefde door 't geloof;
Dit, dit is Gods verlangen.
Geen leven, dat met grootsche daën
Verfierd is, brengt ons voordeel aan,
Zo 't hart aan 't aardsch' blijft hangen.

7. Laat

7.

Laat u dan niet door 't blinkend schoon',
Noch blooten naam misleiden :
De deugd stelt dus geen werk ten toon :
Maar laat uw oogen weiden
Ook op der werken waare Bron.
Toets u voor God, voor 's levens Zon,
Of haare liefdestraalen
Uw hart doorbooren. Weet of leert :
Een hart dat geen geloof ontbeert
Zal 't aan geen liefde faalen.

8.

Woont liefde jegens God in 't hart,
Zij zal ten goede u sterken ;
Zij doet zich ras, in nood en smart,
Door menschenliefde merken.
De liefde, die u fieren zal,
Is hoogstbeminlijk, bovenal
Goedäartig ; kweekt geen listen ;
Zij voedt om 's naasten heil geen' nijd ;
Blaast zich niet op ; doet geen verwijt ;
Verdraagt, en zal niet twisten.

9. Zij

9.

Zij dekt des naasten fout met lust,
Nooit blijde om zijne schulden;
Zij zoekt niet bloot haar eigen rust;
Wil alles gaarne dulden;
Gelooft en hoopt, en geeft de kracht
Waardoor men 's Heeren woord betracht.
In zijnen wil te vreden,
Veréént ze uw' wil daarmede altoos;
Zij zelfs, zij volgt u eindeloos,
In 't Rijk der zaligheden.

L O F.

LOF DES SCHEPPERS.

81

WIJZE: *Alleen God in de hoogt' zij eer.*

1.

Ik sta, ô Schepper! ziende uw magt,
De wijsheid uwer wegen,
Uw liefde, trouw voor ons ter wacht,
Aanbiddende en verlegen.
Mijn ziel weet, vol verwondring, niet
Hoe ze u zal roemen in haar lied,
Mijn God, mijn Heer en Vader!

2.

Wat ziet mijn oog, waarheen 't zich wendt,
Al wondren, die gij werkte!
't Onmeetbaar prachtig firmament,
Prijst u, ô God, der sterkte.
Wie heeft de zon daar plaats bereid?
Wie kleedt haar met die majesteit?
Wie roept het heil der starren?

3.

Wie baant den snellen wind een pad?
Wie doet de wolken reegnen?
En wie ontsluit des aardrijks schat,
Om ons met spijs te zegnen?
ô God der magt en heerlijkheid!
Uw goedheid is alom verspreid,
Zo verre ooit wolken zweeven.

F

4. U

4.

U predikt zonneschijn en storm.

U prijst het zand der stranden.

„ Breng, roept ook zelf de kleinste worm,

„ Mijn' Schepper offeranden !

„ Mij, roept de boom, die 't oog bekoort,

„ Mij, roept het zaad, bragt God hervorft :

„ Geef onzen Schepper eere !”

5.

De mensch, een ligchaam, 't welk uw hand

Zo wonderbaar bereidde ;

De mensch, een geest, wien zijn verftand

Tot uwe kennis leidde ;

De mensch, der fchepfen roem en prijs,

Vindt daeglijks in zich - zelf' bewijs

Van uwe magt en goedheid.

6.

Mijn geest ! wij' in dees ruime ftof !

Verhef Gods groote Naamen !

Zing hem, zing onzen Vader lof !

't Heeläl zegg' hieröp : Amen.

Heel 't aardrijk vreeze en diene God ,

En hoope op hem. ô zalig lot !

Wie, wie zou God niet dienen ?

TROOST

TROOST DER VERLOSSING.

WIJZE: *Het is gewislijk haast de tyd.*

Of:

Alleen God in de hoogt' zij eer.

I.

Gedachte, die ons leven geeft,
 Wie kan uw heil befeffen!
 Gij zijt die 't all' te boven streeft,
 Wat ooit ons hart kan treffen.
 Wie kent het rijke van dien schat,
 Dat God zo lief de waereld had,
 Om ons zijn' Zoon te schenken?

2.

Gedachte, hooger dan 't vernuft,
 Omringd met heilig duister,
 Waarvoor 't verstand, hoe fijn, versuft!
 Gij geeft mijn hart een luister
 Vol majesteit, door 't Godlijk licht;
 En schoon 't geweten mij beticht,
 Uw invloed kan het stillen.

F 2

3. Schoon

3.

Schoon ik het wondre van de zon,
Het vloeijen van haar stralen,
Haar stelsel nooit begrijpen kon,
Of haaren loop bepaalen;
Zo zie ik doch haar licht, haar gloed,
Waar 't oog, hoe sterk, op scheemren moet,
En kan haar warmte voelen.

4.

Zo kan mijn geest den hoogen Raad
Der Godheid niet doorgronden,
Dat Jezus werd, vol hoon en smaad,
Het offer voor de zonden;
En 't Goddelijke van dit werk
Is 't egter dat ik klaar bemerk',
En voelen kan in 't harte.

5.

Werd ooit mijn ziel den troost ontzegd,
Dat Jezus 't dierbaar leven
Aan 't kruis voor mij heeft afgelegd,
Mijn schuld mij word vergeven;
Dat hij dus in bekommernis
Mijn God en mijn verlosfer is;
Ik zou van angst bezwijken.

6. Was

6.

Was Christus woord niet 's Vaders stem,
'k Zou eeuwig moeten doolen:
Wie God is, en 't bestaan van Hem,
Bleef mij zo wel verholen
Als wat ik ben of worden zal;
Dan moest ik op een blind geval
Onvaste hoope bouwen.

7.

Neen; deezen troost der Christenheid
Zal mij geen spotter rooven;
Geen waan noch schamper onbescheid
Dien heilglans ooit verdooven.
Ik voel zijn Godlijkheid in mij,
En hou bestendig, wat ik lij',
Mij aan 't Geloof, mijn sterkte.

8.

Ik ben mijn' Heiland toegewijd:
Hij schenkt me een eeuwige erve:
Dit is mijn hoogste roem altijd,
Het zij ik levee of sterfe:
Want zo ik leef, 'k leef hem tot eer,
En als ik sterf, ik sterf den Heer:
'k Ben eeuwig dus de zijne.

9.

Hij geeft aan mij zijn' Geest, het pand
Daar wij zijn liefde aan merken;
Bereidt ons, door zijn wijze hand,
Tot alle goede werken.
Volg ik zijn' wil met 'sharten lust,
'k Voel dan Gods kracht, dan smaak ik rust
En vrede in mijne zielc.

10.

Voel ik hoe mij de zonde kwelt,
En 't dikwijls overtreden,
Dan krimpt wel 't hart, door vrees ontsteld;
Maar wende ik mijne schreden
Naar 't kruis; mijn Jezus is bereid,
Mij, in die zielsverlegenheid,
Wat ik hem bid te schenken.

11.

Ik weet dat mijn Verlosfer leeft:
Ook, dat ik zal verrijzen,
Als hij zich ten Gericht' begeeft,
En hem in 't vleesch zal prijzen.
Ik zie, ô troostrijk vóórgenot!
Met dees mijne oogen dan mijn' God
Mijn' Heiland, en geen' vreemde.

12.

Kan onze liefde, voor den geen'
Die ons zo sterk en teder
Heeft lief gehad, verkouden? neen;
Zij dringt tot hem ons weder.
Hierin bestaat tot u, O God!
De liefde, dat wij uw gebod,
Oprecht en ijvrig houden.

13.

Vervul mijn hart met dankbaarheid
Zo dikwerf ik u roeme,
En uwen naam, vol majesteit,
Alleen aanbiddlijk noeme.
Geef dat ik nooit mij uwer schaam',
Maar dat de waereld voor uw' Naam
Mij altoos uit zie komen.

14.

Zal ik hier nog eens waardig zijn
Om uwent wil te lijden;
Laat mij dan niet, door smaad of pijn,
Bezwijken in het strijden.
Ja dat mij niets, in welk geval
Ik om uw' naam ooit komen zal,
Aan uwe liefde ontrukke!

15.

En zal ik niet altoos, ô God!
Die blijdschap ondervinden,
Die, door 't geloof, het zaligst lot
Op aarde is voor uw vrinden;
Zo werk' het doch zijn werk in mij!
Geef dat ik u mijn harte wij',
En reinig mij van zonden.

16.

Belooft God zulk een heerlijk loon,
Om onze deugd te ontvonken,
Heeft hij zijn' hoogstbeminden Zoon
Uit liefde aan ons geschonken,
(Laat mij dit denken in den dood,)
Zou God ons dan uit zijnen schoot
Met hem niet alles schenken!

GEBOORTEZANG.

WIJZE: *Uit mijnes herten gronde.*

I.

Ik dank u voor mijn leven,
 ô God! op deezen dag.
 Gij hebt het mij gegeven:
 Ik prijs u met ontzag.
 Gij hebt, door uw bestier
 Mij aan het Niet onttoogen;
 Door vrije gunst bewoogen,
 Bragt mij uw goedheid hier.

2.

Uw magt heeft hier beneden
 Mij wonderbaar bereid,
 Gij hebt mij, tot op heden,
 Naar uwe wet geleid.
 Gij gaaft, bevrijd van druk,
 Mij duizend blijde dagen;
 Mijn lijden zelfs, mijn klagen,
 Verandert ge in geluk.

3.

ô God! ik ben der zorgen
 En trouwe te gering,
 Waarmede op iedren morgen
 Uw liefde mij omving.

F 5

Gij

Gij hield om mij steeds wacht :
Gij hebt , tot mij genegen ,
Aan mij , ô Bron van zegen !
Van eeuwigheid gedacht.

4.

Gij zaagt mijn hijgend poogen
Vóór ik den schoot van 't Niet
Door u nog was onttoogen ;
Gij zaagt reeds mijn verdriet ,
En telde traan voor traan
Eer zelfs mijn oog nog schreide ,
Ja eer gij mij bereidde
Woudt gij mij gadeslaan.

5.

Eer ik begon te leven
Woog reeds uw wijs belcid
Wat mij uw gunst zou geeven ,
In 't land der sterfelijkheid.
ô Wijsheid die nooit faalt ,
Wie niemand ooit doorgrondde !
Eer ik nog roepen konde
Was reeds mijn deel bepaald !

6.

Ik heb genaë gevonden
Voor u, wien 't kwaad mishagt,
Offchoon gij all' mijn zonden
Van eeuwigheid voorzaagt.
Wat liefde is 't, die hier leeft!
Gij zijt, ô milde Ontfermer!
Mijn God en mijn Beschermmer,
Een Vader die vergeeft.

7.

Voor 't wonder uwer trouwe,
Voor all' wat ik, ô Heer!
Met blijdschap tans beschouwe,
Zingt u mijn geest ter eer'.
Hij-zelf is 't grootst geschenk:
Door u moet hij u loven:
Nog sterkt gij hem van boven,
Dat ik aan u gedenk.

8.

ô Vader aller vaedren!
Uw gunst heeft mij verblijd.
Ik moet u dankbaar naedren,
Mijn' gantschen levenstijd.

Gij

Gij geeft mij kracht en moed;
Gij, die mij leidde en leerde,
En door uw' Geest regeerde!
'k Val dankbaar u te voet.

9.

Zal ik nog langer leven,
Weldaadig Menschenvriend!
Dan zult gij mij ook geeven
Wat mij ten beste dient.
Dit maakt mijn hoop reeds blij.
Lijf, ziel, en all' mijn wegen,
Beveel ik aan uw' zegen.
De Heer behoeft mij!

V A N

G O D S W O O R D.

W I J Z E : *ô God, en Heer!*

I.

God is mijn rots.

Op 't woord mijns Gods

Zal steeds mijn ziel vertrouwen.

^{B'}
'k Mag hier beneên,

Mijn God! alleen

U door 't geloof aanschouwen.

2.

Uw Woord is recht:

Heer! laat uw knecht

De kracht dier waarheid smaaken.

Laat nooit de spot,

ô Heer! mijn God!

Mij wankelmoedig maaken.

3.

Mijn zielgezicht

Had nimmer licht,

Zo mij uw Woord niet leerde.

Heer! ik verstond

Nooit recht den grond

Hoe ik u waardig eerde.

4. Uw

4.

Uw Woord bevat
Der zielen schat,
Een eeuwig zalig leven.
Ik ben bereid
Voor de Eeuwigheid:
'k Vind dit daar'in geschreeven.

5.

'k Zie daar hoe 't kwaad,
Naar uwen Raad,
Den zondaar wordt vergeeven.
Wierdt uit uw Woord
Dit niet gehoord,
't Waar' me onbekend gebleeven.

6.

Nu laat mijn hart,
In rouw en smart,
Zich door geen schuld verdoemen.
Gij spreekt mij vrij:
Mijn' geest leert gij
't Geloovig Abba noemen.

7. Dat

7.

Dat ik uw beeld,
In mij geteeld,
Vernieuwe, en u mij wijde,
Is 't hoogste goed
Van mijn gemoed,
Mijn arbeid t'allen tijde.

8.

Nooit wierdt mijn pligt
Door mij verricht,
Moest eigen kracht mij sterken:
Dit moet uw Woord,
Met vlijt gehoord,
In mij bestendig werken.

9.

Heer, onze kracht!
Betoon uw magt,
In 't Woord aan ons gegeven.
Het zij geheel
Mijn vreugd, mijn deel,
Mijn kracht ten eeuw'gen leven!

K E R S-

K E R S L I E D.

WIJZE: *Van den Hemel kom ik tot u.*

I.

Dit is de dag, door God bereid:
Dat elk dien vier' met vrolijkheid:
Hem prijze all' wat door Jezus magt
In 't gantsch heelal is voortgebragt.

2.

Der volken hoop is nu voldaan:
Nu brengt de tijd vervulling aan;
Daar God ons zendt, van zijnen troon,
Het heil der waereld, u, zijn' Zoon.

3.

Als ik dit wonder inzien wil,
Dan staat mijn geest vol eerbied stil;
Dan bidt hij aan, en hij besluit:
Gods eeuwge liefde blijkt hier uit.

4.

Opdat de zondaar wierd gespaard,
Vernedert ge u, ô Heer der aard'!
Gij kooft, ô liefde zonder peil!
Als mensch in 't vleesch, den mensch tot heil.

5. Uw

5.

Uw Vorst, ô Sion! kooft: wees blij:
„Ik koom', (in 't Boek ftaat dus van mij:)
„Uw wil, ô Heer! is mijn gebod.”
Geloofd zij hij die kooft van God!

6.

U, die den last der Menschheid torscht,
Emanuël en Vredevorst,
Op wien der vaedren hoop bleef ftaan!
U, God Mesfias! bid ik aan.

7.

Gij, al ons heil en hoogfte goed,
Veréénigde u met vleesch en bloed;
Werd onze Broeder, Vriend en Heer:
Dus werden wij Gods kindren weêr.

8.

Gedachte vol van majesteit!
Wat hebt ge ons niet al vreugd bereid!
Gedachte vol van zaligheid!
Gij zijt die 't hart ten hemel leidt.

9.

Door ééne zonde vielen wij,
En één verlosfing maakte ons vrij.
Wat vreest hij voor wien Jezus bidt,
Die in den fchoot des Vaders zit?

G

10. Juich,

10.

Juich, Hemel! gij die ons verblijdt,
Door deeze Heilgeboortetijd!
Gij, Aarde, die hem heden ziet!
Zing hem, den Heer, het nieuwe Lied!

11.

Dit is de Dag, door God bereid:
Dat elk dien vier' met vrolijkheid:
Hem prijze all' wat door Jezus magt
In 't gantsch heelal is voortgebragt.

H E T

H E T G E D U L D.

WIJZE: *Hertzeliefste Jhesus! wat hebt gij misdreeven?*

I.

o God! een hart in leed en kruis geduldig,
Ben ik aan u, ben ik mijn' Heiland schuldig.
Laat mij dien pligt, waarop wij weinig achten,
Toch steeds betrachten.

2.

Ben ik niet stof, zo wel als all' mijn Vaedren?
Straalt reiner bloed dan 't hunne mij door de aedren?
Doe ik te veel, door de allerzwaarste plaagen
Met moed te dragen?

3.

Zo dikwijls, Heer! als wij het booze dulden,
Verdragen wij slechts onzer dwaasheids schulden,
En noemen 't loon, dat wij verdiend bekomen,
Het lot der Vroomen!

4.

Is dan 't gebrek, waaröver luiäärts klagen;
Zijn haat en pijn, die waan en wellust knaagen;
Des dronkäärts smart, en 's nijsds mislukt verblijden,
Een Christlijk lijden?

G 2

5. Is

5.

Is 't leed van hen, die uwen raad verachten,
Die naar Geloof en Godsvrucht nimmer trachten,
En zuchten door zwaarmoedigheids bedroefing,
Een zielsbeproeving?

6.

Doch zelfs, ô God! in 't straffen onzer zonden
Wordt, door uw gunst, den heilweg weêr gevonden,
Als wij door tucht ons lijdzaam leeren laten,
Het kwaad te haaten.

7.

Wordt me, in mijn' strijd, de zielrust niet benomen,
Verhoede ik dit, zal 't all' ten beste komen.
Gij, Heer! regeert, en eeuwig zijn me uw wegen
Ten rijken zegen.

8.

Ik ben een gast, een vreemdling op deeze aarde:
Niet hier, omhoog rijst eerst mijn heil in waarde.
Wat is bij u, ô Vreugd dier zaal'ge tijden!
Dit korte lijden?

9.

Ken ik mijzelf' slechts in mijn' ramp onschuldig;
Draag ik, als Mensch, als Christen, 't kruis geduldig;
Dan doet geen smart den troost van Jezus sferven
Mij immer derven.

10. Ik

10.

Ik ben een mensch, en lijden moet mij krenken :
Doch in den nood aan zijnen God te denken,
En op zijn hulp te bouwen, sterkt ons harte
In 't felst der smarte.

11.

Zie opwaarts heen! Wie draagt des hemels heiren?
Merk op! wie spreekt: Tot hiertoe, trotsche Meiren!
Is hij ook niet uw raad en hulp te gader,
Uw eeuw'ge Vader?

12.

Wilt gij zo veel als God, de Alwijze, weeten?
Schoon gij niet hier de reednen af kunt meeten
Van uwen druk, 't zal eens zich openbaaren
Hoe wijs zij waren.

13.

Hij zoekt, door tucht, dat wij naar hem verlangen,
Om van zijn' Geest de heiliging te ontfangen,
En andren door den troost der hulp te sterken,
Dien wij bemerken.

14.

Des Heeren kruis werkt wijsheid en ervaring;
De ervaring moed, en moed geloofsbewaring.
't Gesterkte hart staat vast in nood en lijden.
Hoop beetre tijden!

GODS MAGT EN VOORZIENIGHEID.

WIJZE: *Hoe schoon lichtet de Morgenster.*

I.

'k Zing van Gods Magt en Majesteit,
Ik zing van zijn Voorzienigheid:

Hij is de God der sterkte:
Zijn Naam is Heer, en zijn gebied
Strekt verder dan men heemlen ziet.

't Is groot all' wat hij werkte.

Spreekt hij

Slechts: 't Zij!

Waereld, Hemel,

Al 't gewemel,

Leeft en staat 'er:

Hem vreest Aard', Lucht, Vuur en Water.

2.

De Waereld dreunt, door schrik ontfeld,
Wanneer de stem der Almagt scheldt;

De Hemel zelfs moet beeven.

Zij moeten tot hun eerste Niet,
Wanneer Gods wil hunn' val gebiedt,
Zich ijlings weêr begeeven.

Hun

Hun spil
 Staat stil,
 Door 't verpletten
 Van hun wetten,
 Aart en wezen.
 Wie, wie zou dien God niet vreezen?

3.

Zijn kleed is 't aldoorstraalend licht:
 Zijn keuze is, wat hij ooit verricht,
 De beste keus van allen.
 Hij heerscht als God: zijn heerschappij
 Is eeuwig, en van onrecht vrij:
 Zijn Rijk kan nooit vervallen.

Hij haat
 Het kwaad,
 En 't Gerichte,
 Dat hij stichtte,
 Steunt op reden,
 Vol van recht en billikheden.

4.

God, onze God, is eindloos rijk;
 Hiervan geeft al 't geschaepne blij.
 Voor hen die hem beminnen
 Is hij een zee van heilgenot.
 Door alle de eeuwen blijft hij God,
 En weet van geen beginnen.

Liefdrijk,
 Vriendlijk,
 Steeds genadig
 En weldaadig,
 Hoog te roemen!
 Wie is God gelijk te noemen?

5.

God kent all' wat in 't groot heelal
 Ooit was, of is, of worden zal.
 Zijn wijsheid kan niet faalen.
 Zijn ondoorgrondelijk verstand
 Kan alles in zijn' aart, verband
 En werkzaamheid bepaalen.

Aard', Meir,
 't Groot Heir,
 Hemelvuuren,
 Tijden, Uuren,
 's Menschen zeden,
 Kent hij vóór alle eeuwigheden.

6.

Hij is 't die mij rondöm behoedt:
 Hij, die mij veilig rusten doet,
 Schenkt mij zijn' dierbren zegen.
 Hij stelt tot alles mij in staat,
 Wat ik verrichte, vroeg of laat,
 En let op all' mijn wegen.

U,

U, mij,

Ziet hij.

Wat wij werken,

God kan 't merken;

Onze zorgen

Zijn zelfs nooit voor hem verborgen.

7.

Hij is 't, die bij en om u staat,

Waar gij ook ligt, of zit, of gaat,

Zelfs in de diepste holen.

Vaart gij ter helle, of vliegt ge omhoog,

Noch hel noch hemel houdt voor 't oog

Der Godheid u verſchoolen.

Neem vrij

Daarbij

's Daegraads vleuglen,

Losſe teuglen

Van de winden;

Vlieg aan zee; God zal u vinden.

8.

Hij hoorde 't roepen, als ik viel.

Hij kent den raad van mijne ziel;

Hij weet mijn' gantschen handel,

En of ik kwaad bedrijve of goed,

Of ik in voor- of tegen-ſpoed

Op deeze waereld wandel'.

G 5

Als

Als 't hart
 Voelt smart,
 Door de zonden,
 Die het wonden;
 Op mijn smeeken
 Is mij ras zijn hulp gebleeken.

9.

Zijn wijs beleid, dat nimmer faalt,
 Heeft vóór mijn aanzijn reeds bepaald
 Wat hij mij zoude geeven.
 Reeds vóór ik nog was toebereid,
 Schreef hij, in 't Boek der Eeuwigheid,
 Mijn' tijd in 't sterflijk leven.

Gewis,

Niets is

Hier het mijne;

't Is all' 't zijne:

Dies, ó Heere!

Juicht mijn mond uw' Naam ter eere.

10.

Wie kan, ó God! uw heerlijkheid,
 Wie uwer wondren majesteit
 Met zijn verstand doorgronden?
 Elk zandje, in 't nooitbestraalde diep,
 Elk stofje, 't geen uwe Almagt schiep,
 Hoor ik uw' lof verkonden.

Elk

Elk blad

Omvat,

In zijn boorden,

Goude woorden,

Dus geschreven :

„ God heeft mij 't bestaan gegeven.”

11.

Kan hij, die 't kleinste halmpje ziet,

In deezen heldren spiegel niet

Gods wijsheid klaar bemerken?

Gij, Heuvel! Dal! gij, dunne Lucht!

Gij, Veld en Zee, zo rijk bevrucht!

Ja, all' des Heeren Werken!

Gij zijt

Altijd,

Voor den kloeken,

Schoone boeken,

Vol van Psalmen,

Die van 's Hoogften lof weergalmen.

12.

Uw Voorzorg houdt het all' in stand.

Gij drenkt en laaft het dorstig land :

Gij kleedt de velden prachtig.

Gij leidt ons in 't belommerd woud,

Daar keurlijk groen met bloozend goud

Uw gunst ons maakt indachtig.

Elk

Elk wacht
 Dag, nacht,
 En verkwikking,
 Van uw schikking :
 Gij moet geeven
 All' wat ons in vreugd doet leven.

13.

Als 't met uw' wil niet is, dan, Heer!
 Dan valt geen muschje op de aarde neêr:
 Zou dit mijn ziel niet stillen?
 Mij niet verzeekren dat ge uw hand
 Ook houdt aan mijnen levensstand?
 Ja, 'k wil wat gij zult willen.
 Hoedt gij,
 Heer! mij;
 'k Vraag naar Hemel,
 Aardsch gewemel,
 Smart noch plaagen;
 'k Durf de Hel in 't strijdperk daagen.

DE LIEFDE DES NAASTEN.

WIJZE: *Het is gewislijk haast de tijd.*

Of: *Het Heil is ons aankomen, ziet.*

I.

Roemt iemand dat hij God bemint,
En blijft zijn' broeder haaten,
Die slaat Gods woorden in den wind;
Die roem zal hem niet baaten.
God is de liefde, en eischt van mij
Dat ik mijn zuivre liefde wij'
Den naasten als mij - zelve.

2.

Wie, mild bedeed van tijdelijk goed,
Zijn' broeder ziet in lijden,
Doch hem niet, in zijn' tegenspoed,
Voor honger wil bevrijden;
Wie niet de schamele armoê kleedt,
Toont dat hij d'eersten pligt vergeet:
Zou hij dan God beminnen?

3.

Wie 's naasten goeden naam ontwijdt;
Hem gaarne hoort ontëeren;
In 's vijands misflag zich verblijdt;
Niets wil ten beste keeren;
Wie niet de schendtong wedersprekt,
Maar zwijgend' zelfs den laster kweekt,
Bemint geenszins zijn' broeder.

4. Hij

4.

Hij, die zijn' naasten troost en raad
En hulp geeft, en bescherming;
Doch slechts uit waan, uit eigenbaat,
Of teêrheid, toont ontferming;
Niet uit gehoorzaamheid en pligt,
Heeft, met dat all', nog niets verricht
Uit liefde tot den naasten.

5.

Wie hart en hand niet open doet
Eer nooddrift is verscheenen;
Zich niet tot hulp der vroomen spoedt,
Die in 't verborgen weenen;
Wie niet met ernst, ter hulp gereed,
Te ontdekken poogt des naasten leed,
Toont ook geen broederliefde.

6.

Wie andren, wien hij hulp verschafft,
Met bits verwijt bejegt;
Wie op den eersten mislag straft,
En meerder vloekt dan zegent;
Hoe zou, bij die onstuimigheid,
Bij zulk een schamper onbescheid,
Gods liefde in hem nog blijven?

7. Wie

7.

Wie voor der armen heil niet waakt,
En hen niet tracht te leeren,
Om 't kwaad, dat hen behoeftig maakt,
Uit hun gedrag te weeren,
Maar, onverschillig hoe men leeft,
Hen onbedacht zijn gaaven geeft,
Laat weinig liefde blijken.

8.

't Is waar; gij hebt niet altoos magt
Tot daadelijk beminnen;
Doch mint gij deezen pligt in kracht,
Getrouw met hart en zinnen;
Wenscht ge u oprecht daartoe in staat,
En zorgt gij daarvoor vroeg en laat,
Dan hebt gij waare liefde.

9.

Spoort u die neiging aan, wees blij:
Wil haar getrouw beleven:
Zeg menigwerf: „ God heeft aan mij
„ Uit gunst zijn beeld gegeven;
„ God is de liefde zelf; ” en denk:
„ All' wat ik ben is Gods geschenk:
„ Zou ik als hij niet mild zijn?”

10. Wij

10.

Wij hebben éénen Heer, één' God;
Wij zijn één's ligchaams leden:
'k Wil gaarn tot 's naasten heuglijk lot,
Mijn moeite en tijd besteden.
'k Dien' hem als broeder, en met reên,
God schiep niet de aard' voor mij - alléén,
Hij 's ook mijns naasten Vader.

11.

Eén heil is onzer aller goed:
Wie haat dan nog zijn' broeder,
Gekogt door 's Heilands dierbaar bloed?
Kon ik dat de Albehoeder,
De Bron van all' wat leeft, mij schiep,
Verzoende, en tot zijn kindschap riep,
Wel meer dan hij verdienen?

12.

Gij, Heer! vergeeft mij zo veel schuld:
Ik zondig alle dagen:
En zou ik ook niet met geduld
Mijns broeders feil verdragen?
Zoude ik niet hem, dien gij vergeeft,
En die in uwe liefde leeft;
Vergeeven, en beminnen?

13. Wat

13.

Wat ik den vroomen heb gedaan,
Den kleinsten zelfs van deezen,
Dat ziet mijn dierbre Heiland aan
Als aan hem - zelf beweezen.
Zou ik, als mensch, dan niet mijn' God,
Den Schenker van mijn heilgenot,
Door broedermin verheugen?

14.

Een vonnis ter verdoemenis,
Wordt over hem gestreeken
Die niet op aard' barmhartig is,
Maar de ooren stopt voor smeecken.
Schenk mij dan, Heer! door uwen Geest,
Een hart dat u bemint en vreest,
En prijst door menschenliefde.

AVONDGEZANG.

WIJZE: *Alleen God in de hoogte' zij eer.*

I.

U zij voor alle goedheid lof,
 Drieëénig Opperwezen!
 Gij wilt, al ben ik aarde en stof,
 Van mij doch zijn gepreezen.
 Ben ik dan, Heer! voor u gering,
 Hoor egter 't danklied dat ik zing',
 Schoon staemlende als de kindren.

2.

Gij naamt u mijner hartlijk aan;
 Gij woudt mijn beê verhooren;
 Gij hebt aan mij veel goeds gedaan:
 Mijn heil kon u bekooren.
 Gij hebt mij vaderlijk verblijd,
 Mij en mijn huis voor kwaad bevrijd,
 En 't voedsel mij geschonken.

3.

Heer! wat ik ben is uw geschenk:
 Laat mij dit nooit vergeeten.
 Mijn geest, waardoor ik aan u denk',
 En een gerust geweten,
 All' wat ik, tot op deezen dag,
 Bezit, geniet, wat ik vermag,
 Is alles van uw goedheid.

4. Wees

4.

Wees ook, naar uwe liefde en magt,

Mijn schutsheer en beschermmer;

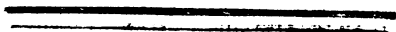
Bewaak me in deez' aanstaanden nacht:

Vergeef, algoede Ontfermer!

Mij mijner zonden groot getal;

En is het dat ik sterven zal,

Laat mij genade vinden.

OP 'S HEILANDS HEMELVAART.

WIJZE: *Waak op! ons roept van de Muure.*

I.

Juicht, Verlosten door den Heere!
 Heel 't aardrijk zing' zijn' naam ter eere!
 Hij heeft zijn werk ten eind' gebragt.
 Juicht nu, harten! juicht nu, monden!
 Hij vaart, tot die hem had gezonden,
 Verheerlijkt op in zijne kracht.
 Hij richt zijn snelle reis
 Naar 't eeuwige paleis,
 Onder 't juichend
 Hallelujah:
 't Oog mist hem dra,
 De Olijfberg ook met Golgotha.

2.

Nadat hij van 't eeuwig leven
 Aan de aard' verzeeking heeft gegeven,
 En 's Vaders Raad gebragt aan 't licht;
 Ons Gods weg heeft aangewezen,
 En door zijn wonden ons geneezen,
 Opdat wij voor Gods aangezicht

Vrij-

Vrijmoedig mogten staan,
Rijst boven zon en maan
's Waerelds Heiland.
De Heer der kracht
Vaart op in pracht,
Ter rechtehand van 's Vaders magt.

3.

Hij, die nu zijn Rijk aanvaarde,
Heeft in den hemel en op de aarde
De hoogste magt en heerschappij.
't Heil, verworven door zijn lijden,
Zal ons in eeuwigheid verblijden:
Zijn opvaart spreekt in kracht ons vrij.
Wie op zijn woord vertrouwt,
Gaet, zo hij 't heilig houdt,
Niet verlooren,
O Rijk genot!
O Zaligst lot!
Hij heeft den mensch verzoend met God.

4.

Strijk, Vernuft! strijk hier uw vleugels!
Gij bindt Gods wijsheid nooit aan teugels
Van vinding of verbeeldingskracht.
Liefde kon, door smaadtijk sterven,
Het onvergankelijk heil verwerven,
Voor Adams zondig nageslacht;

Die liefde wordt nooit moê:
 Mijn Heiland heeft daartoe
 Zich geheiligd:
 Hij, die ons leidt
 Ter zaligheid,
 Heeft door zijn kruis den weg bereid.

5.

Juicht, Oprechten! prijst den Heere!
 Zingt, zingt zijn' grooten naam ter eere:
 Hem dankbaar zijn is onze pligt.
 Niets kan onze hoop beschaamen:
 Zijn woord blijft eeuwig ja en amen,
 En God is onze toeverzicht.
 Prijst, roemt dien grooten Held!
 Hij, die aan 't oog ontsnelt,
 Door de wolken,
 Koomt daaröp weêr,
 Vol magt en eer,
 Als aller volkren Rechter neêr.

6.

Wie gelooft mag zich verblijden,
 Dat hij ook eens, na deeze tijden,
 Zijn' Heer verheerlijkt weêr aanschouwt.
 Mag hij dus Gods liefde smaaken,
 't Moet tot zijn' pligt hem ijurig maaken,
 Dat hij altoos op God vertrouwt;

Dat

Dat hij ook steeds oprecht,
 Gelijk des Heeren knecht,
 Zoekt te wandlen;
 De zonde mijdt,
 Door deugd zich wijdt
 Aan hem die dus zijn hart verblijdt.

7.

Wie des Heilands bloed en straamen
 Zich schaamt, dien zal hij ook zich schaamen:
 Maar die hem eert, dien eert hij weêr.
 ô Vergoeder onzer schade!
 Laat ons genade voor genade,
 En, naar uw Evangelileer,
 Des levens onderpand
 Ontfangen van uw hand,
 Door 't geloove.
 Gij maakte ons vrij,
 Dies juichen wij:
 Want eeuwig duurt uw heerschappij.

8.

'k Ben gelijk een schaap, in 't dwaalen:
 Wijs mij te recht; leidt me uit de dalen
 Des doods, naar uw' getrouwen Raad.
 Maak mij, van een' knecht der zonden,
 Een' knecht aan uwen dienst verbonden:
 Geef dat ik alle misdrijf haat',

Mijn Heiland! heb geduld:
 Verdrink toch all' mijn schuld
 In de plasfen
 Van 't heiligst bloed,
 Dat ons gemoed
 Als met een sneeuwglans blinken doet.

9.

Wat is hoogheid, eer en waarde?
 Een Christen zoekt die niet op aarde:
 Gij kleedt hem met veel grooter pracht.
 Wat is 's wacrelde magtvertooning?
 Ik ben tot Priester en tot Koning
 Voor God gemaakt, door uwe magt.
 Wat vindt gij rijke stof,
 Mijn ziel, tot dankbren lof
 Van uw' Heiland!
 Vrees nu geen nood,
 Hoe zwaar, hoe groot:
 Zijn sterven heeft den dood gedood.

10.

Lof en eer zij hem gezongen!
 Looft, Christnen! looft, met dankbre tongen,
 Hem die zijn werk volëindigd heeft.
 Uw' Verlosfer moet gij eeren:
 Hij zit ter rechthand des Heeren,
 Waar, tot ons heil, hij eeuwig leeft.

Hij

Hij, die u heeft geleerd,
Is Koning, en regeert
Door alle eeuwen.
In eeuwigheid
Zij lof gezeid
Hem die ons nu een plaats bereid!

GEZANG BIJ HET H. AVONDMAAL.

WIJZE: Ps. 137. *Aan d'waterlieten Babylon.*

I.

Ik koom, en zoek uw aangezicht,
 Vermoeid en zwaar beladen,
 Wil, me ô Ontfermer in 't Gericht!
 Wil mij toch niet versmaaden!
 Ik lig voor uw' genadetroon,
 ô Zoon van God en 's menschen Zoon!
 Laat mij uw troost verblijden.
 Ik voel der zonden last en smart,
 Doch zoek en vind' de rust voor 't hart
 In uw voldoende lijden.

2.

Ik bid u in vertrouwen aan.
 Mij kan geen zonde hindren.
 Nu gij den schuldbrief hebt voldaan,
 Zijn wij door u Gods kindren.
 'k Herdenk, ô Heer! uw' lijdensnacht,
 'k Herdenk uw woord: *Het is volbragt.*
 Gij stierft; ik had beledigd.
 Gij hebt voor mij de straf aanvaard.
 God was in u, en heeft heel de aard'
 In u met zich bevredigd.

3. Mija

3.

Mijn ziel! gaa blij ter feest; koom, gaa!

Hier wordt gij rein van zonden:

Hier wordt genade voor genade

Aan 's Heilands disch gevonden.

Gij roept; hij antwoord van zijn' troon;

Zijn liefde spreekt: „schep moed, mijn Zoon!

„ De schuld is u vergeeven.

„ Gij zijt in mijnen dood gedoopt:

„ Gij zult ook mij, op wien gij hoopt,

„ Voortaan ter eere leven.

4.

„ Voor u is 't heil der zaligheid.

„ Bewaar dit, blijf gelooven,

„ En laat, door valsche rust gevleid,

„ Uw kroon u niet ontrooven.

„ Ik, ik veréénig mij met u:

„ Ik ben de wijnstok, blijft gij nu

„ In mij, dan draagt gij vruchten.

„ Ik help en sterk u in den strijd,

„ En door uw liefde, aan mij gewijd,

„ Hebt gij geen' val te duchten.”

5. Heer!

5.

Heer! 't is mijn heil wat gij gebod;
'k Zal dit getrouw betrachten :
Geef, bid ik u, om uwen dood,
Mij, bij den wil, ook krachten.
Geef dat ik u mijn harte wij',
U dus van nuāan waardig zij,
En uwen dood moog' prijzen.
Laat mij den ernst der heiliging,
Door waare hartsverbetering,
Mij - zelf' en elk bewijzen!

'T VER.

'T VERGENOEGEN IN DEN LEVENSTAND.

WIJZE: *Myn gemoed wilt wakker weezen.*

I.

Klagende over zwaarigheden

In den stand waarin gij leeft,
Toont ge u dikwerf zeer te onvreden,
Dat u God geen' beetren-geeft;
Daar gij daeglijks zwoegt en zweet,
En uw brood al zuchtend eet,
Doch niets wint met al uw streeven,
Om in meer geluk te leven.

2.

Klaag vrij: „Heeft dan God behaagen

„In mijn traanen, in mijn druk;”

Maar denk ook terug in 't klagen:

„Is geluk steeds waar geluk?

„Is de voorspoed op decze aard'

„Niet met veel verdriet gepaard,

„En 't geluk dat wij beminnen

„Slechts geen streeling onzer zinnen?

3. Staat

3.

Staat noch rijkdom schenkt den menschen
Waare vergenoegdzaamheid;
Nooit voldoen zij onze wenschen:
't Hart wordt steeds door meer geveid.
Zoekt gij rust voor uw gemoed?
Waare rust, die 't harte voedt,
Wordt steeds in de deugd gevonden,
Aan vernoegdheid naauw verbonden.

4.

't Geen van God u is gegeven,
't Zij gij weinig hebt of veel,
Strekke aan u tot nut in 't leven;
Maar vernoeg u met uw deel.
Wat u niet is toegeleid,
Mis dat met tevredenheid.
Ieder stand heeft zijn genoegen,
Ieder stand zijn zorg en zwoegen.

5.

God is Heer : zijn milden zegen
Wordt door hem zeer wijs verdeeld.
Hij leidt ons langs beetre wegen
Dan zich 't wenschend hart verbeeldt.

Durft

Durft gij denken, in uw leed,
Dat Gods liefde u gantsch vergeet?
Hij geeft meer dan we ooit verdienden,
Nooit iets schaedlyks aan zijn vrienden.

6.

Dat het vadfig ongenoegen
Niet verteere uw levensvuur.
Lust moet zich bij arbeid voegen.
ô! Die zich aan Gods bestuur
Overgeeft, bij vlijt en pligt,
En zijn oog naar 't eeuwig' richt,
Vindt den weg tot rust en leven.
Leer me, ô Heer! dien optestreeven.

VAN DEN DOOD.

WIJZE: *Jefus meine Zuversicht.*

1.

Rustloos loopt mijn leeftijd af:
 Ur aan uur worde ik gedreeven
 Naar 't mij wachtend duister graf:
 'k Heb veelligt maar kort te leven.
 Denk, ô Mensch! denk aan uw' dood,
 Dit verzuim ware al te groot.

2.

Leef zo als ge in 't stervenstuur
 Uwen levensloop zult wenschen.
 Aardsche vreugd is kort van duur.
 Voorspoed, rijkdom, eer bij menschen,
 Niets verheugt dan, alles vliedt:
 't Aardsche goed is 't uwe niet.

3.

Maar een hart dat deugdzaam leeft,
 Zulk een welbewust geweten,
 Waarāan God getuignis geeft,
 Zal den dood niet bitter heeten;
 Dit door God vernieuwde hart
 Smaakt in 't sterven vreugd voor smart.

4. Als

4.

Als uw vrienden in dien nood
Raadeloos uw eind' beseffen,
Over wacerld, over dood,
Zal zich dan dit hart verheffen;
Dan verschrikt u geen gericht;
God is uwe toeverzicht.

5.

Dat dit hart u eigen word'!
Vrees den Heer: blijf biddend' waaken.
Vraag niet: leef ik lang of kort?
Dit zijn Gods verborgen zaaken.
Leer verkeeren met den dood,
Opdat hij uw vreugd vergroot'.

6.

't Waar vertrouwen overwint.
Spreek: God is mijn zielsbetrouwen.
'k Zal eens hem die mij bemint
In dit ligchzaam blij aanschouwen.
Hij, die riep: *Het is volbragt!*
Hij ontnam den dood zijn magt.

7.

Geef dat ik me aan 't graf gewenn':
Daar zie ik 't gebeent' verteeren.
Wil mij dat ik aarde ben
Daeglijks, Heer! bedenken leeren;
Opdat ik, van dag tot dag,
Daardoor wijzer worden mag,

HET UITSTEL DER BEKEERING.

WIJZE: *Mijn gemoed wilt wakker weezen.*

Of:

Ps. 77. *Myne stem schreit tot den Heere.*

I.

Wilt ge u niet bij tijds bekeeren;
 Stelt gij 't uit, daar 't God gebiedt;
 Dan vertreedt gij 't woord des Heeren,
 Dan bemint ge u - zelve niet.
 Is niet beëtring uw geluk?
 Wie wil, tot zijn smart in druk,
 Gaarne een oogenblik vertraagen,
 Naar zijn eeuwig heil te jaagen?

2.

o! Hoe zwaar is 't zelfbestrijden,
 Daar bekooring vleit en lagcht;
 Dan zijn' kwaaden lust te mijden,
 Zondaar! eischt uw gantsche kracht.
 Doch hoe zwaar dit werk ook zij;
 Tot uw rust, geloof het vrij,
 Staat geen' andren weg u open:
 En ge ontzegt u dien te loopen?

3. Hoe

— 3.

Hoe kunt gij een' pligt vergeeten
 Dien u God geboden heeft ?
 Hij heeft zelf dien afgemeeten
 Naar de kracht die hij u geeft.
 En ge onttrekt 'er u dus van ?
 Houdt ge uw' God voor een' tiran ,
 Die iets boven uwe krachten
 Van u eischte en blijft verwachten ?

4.

Spreek : kan 't God wel voordeel weezen
 Dat ik kinderlijk hem dien',
 In 't geloof hem zoek' te vreezen ,
 Om mij zijner waard te zien ?
 Als gij aan de deugd uw vlijt ,
 Naar 't gebod des Heeren, wijdt ,
 Wien toch dient gij ? zal u 't strijden
 Niet in eeuwigheid verblijden ?

5.

Gij weêrstreeft nog naar te laten
 't Geen dat God verboden heeft ?
 Hij beveelt u 't kwaad te haaten ,
 Wijl het uw geluk weêrstreeft.

Waarom weigert ge u de vreugd
 Van een vriend te zijn der deugd?
 God beveelt naar haar te haaken,
 Wijl ze u kan gelukkig maaken.

6.

Zou God u, ô Stervelingen!
 God, die kracht ten goede geeft,
 Door zijne almagt moeten dwingen,
 Dat gij hem gehoorzaam leeft?
 Neen; de Heer gaf u verstand:
 Gij verzaakt dit? welk een schand'!
 Hij heeft u zijn woord gegeven,
 En gij blijft hem wederstreeven?

7.

Zeg toch niet: 't Zal haast gelukken:
 God kent mijn wilvaardig hart:
 'k Zal mij haast der zonde ontrukken,
 Maar 'k ben nog te veel verward.
 Moet niet deeze zwaarigheid,
 Die u affchrikt, u misleidt,
 Bij nog langer uitstel groeijen?
 Zal ze u niet nog vaster boeijen?

8. Hoe

8.

Hoe ge, in waan van straffeloosheid,
 Meer uw' eigen' lust voldoet,
 Hoe veel meer de kracht der boosheid
 Daeglijks groeit in uw gemoed.
 Schuwt gij heden geen verwijt
 Dat gij 's Hoogsten vijand zijt,
 Hoe veel minder, is te vreezen,
 Zult gij 't schuw op morgen weezen!

9.

Zijn 't slechts weinige oogenblikken
 Die men tot dit werk besteedt?
 Kan de dood u niet verstrikken,
 't Sterfuur koomen eer gij 't weet?
 Is 't geschrei tot God, ô Mensch!
 Ter verbeetring slechts een wensch,
 Met den angst der misdaad tevens
 Waare heiliging des levens?

10.

Is 't u, als gij ligt te sterven,
 Troost genoeg tot zaligheid,
 Slechts te denken: 'k zal verwerven
 't Heil den vroomen toegezeid?

Hebt gij, met de erkenenis,
Dat uw zonde u smartlijk is,
Nu de zaligheid gewonnen?
Ligter werk werd nooit verzonnen.

II.

Maar eischt God hem steeds te vreezen,
Met een vroom en rein gemoed;
Kan geen ziel gereinigd weezen,
Die geloof noch liefde voedt;
Is 't uw roeping, dat gij God,
Die u mint, naar zijn gebod
Hier moet dienen en behaagen;
Sidder dan om uw vertraagen.

12.

Is 't geloof, dat hart en daaden
Heiligt, wel uw werk? ô neen;
En gij blijft de kracht versmaaden
Van zijn' Geest? waar dwaalt gij heen!
Schrikt gij dan niet voor zijn woord?
Laat God eindelijk niet, verstoord,
Den verharden zondaar vaaren?
Moet u dit geen zorgen baaren?

13. Stelde

13.

Stelde ons , schoon wij zondaars blijven ,
 Christus zeker door zijn bloed ?
 Mag men grooter kwaad bedrijven ,
 Nu de straffschuld is geboet ?
 Was tot recht , en deugd , en pligt ,
 's Heilands woord niet ingericht ,
 Dan zou 't Gods gezag ontbreken.
 Nooit kan God zichzelf' wêrfspreken.

14.

Daar gij nog zijn stem moogt hooren ,
 Heden , Mensch ! nu gij nog leeft ,
 Schik u toch om 't kwaad te stooren ,
 Waarāan gij zo zorgloos kleeft ;
 Gaa uw' Vader te gemoet ,
 Val boetvaardig hem te voet ,
 Zo ge u , door een eeuwig knaagen ,
 Uw verzuim niet wilt beklagen.

15.

Neem 't besluit om kloek te strijden
 Tegen alle hindernis :
 Uw triumpf zal u verblijden ,
 Met een vreugd die Godlijk is.

Gaat ge in d'aanvang langzaam voort ;
 God versterkt u door zijn woord.
 Strijd dan wakker : zoudt gij vreezen ,
 Daar u God nabij wil weezen ?

16.

God delgt uit uw vuile zonden :
 Roep dan hem ootmoedig aan.
 Wordt de wetvloek ondervonden ,
 Eer ge in 's Rechters gunst moogt staan ;
 Lijd en hoop : door deeze smart
 Werkt God een berouw in 't hart
 Dat u nimmer zal berouwen ,
 Maar in eeuwigheid behouën.

17.

Hoe ons de ondeugd moog' bekooren ;
 Geeft ze ooit vrede in ons gemoed ?
 Dit is slechts der deugd beschooren ;
 Zij - alléén is waarlijk zoet.
 Hij verkiest het zaligst lot ,
 Die gehoorzaam is aan God :
 Maar die God en deugd verlaaten ,
 Toonen hun geluk te haaten.

18. Boe-

18.

Boete doen, zichzelf' bestrijden,
 Is geen waereld vol elend:
 Neen; haar vrucht zal u verblijden.
 God is 't die uw' heilstaat kent:
 Hij bemint dien vroeg en laat.
 Boete reinigt u van 't kwaad,
 Schenkt u moed, verstand en krachten,
 En doet u uw' pligt betrachten.

19.

Spreek: Is 't geen geluk te noemen,
 Om, met een gerust gemoed,
 En een dankbaar hart, te roemen
 Op 't genot van 's waerelds goed;
 Als men, bij 't geen God ons geeft,
 Maatig en rechtvaardig leeft,
 En reeds in 't geloof mag smaaken
 't Heil dat God eens zal volmaaken?

B O E T Z A N G.

WIJZE: *Alleen tot u, Heer Jezu Christ.*

1.

Alleen voor u heb ik misdaan,
 En dikwerf, Heer! gezondigd.
 Gij ziet het kwaad door mij begaan,
 Dat mij den vloek verkondigt;
 Zie ook mijn jammrend hartcleed,
 Gij die mijn biddend zuchten weet!
 Ik schrei geen traan die gij niet ziet.
 Wijk langer niet,
 Mijn God! van mij, in dit verdriet.

2.

Wil mij vergelden naar mijn schuld,
 Noch handlen naar mijn zonden!
 'k Zoek u, ô God, die in geduld
 Zo groot steeds zijt bevonden!
 Ach! toon me uw troostrijk aangezicht:
 Dat uw genaë mij vroeg verlicht'.
 ô Vader! Gij die t'aller tijd
 Barmhartig zijt!
 Maak om uws naams wil mij verblijd.

3. Geef

3.

Geef dat ik weder vrolijk mag
Op uwe wegen wandlen.
Leer mij uw Recht, om dag aan dag
Naar uw bevel te handlen.
Gij zijt mijn God, ik ben uw knecht.
ô Heer, mijn schild! breng mij te recht.
Geleid mij op een effen baan!
Ik roep God aan;
Hij hoort me, en laat mij niet vergaan.

DE LIEFDE TOT DE VIJANDEN.

WIJZE: Ps. 119. *Het zijn doch zalig alle, die*

1.

'k Wil hem die mij te schaden zoekt,
 Noch die uit haat mij scheldt en vloekt,
 Vijandig ooit bejeegen.

Ik dreig niet die mij dreigt: 'k vergeld'
 Mijn' vijand, als hij smaalt of scheldt,
 Veel'ër door hem te zeegeen.

Dit is des Heeren hoog gebod:

Dit leerde aan ons de Zoon van God;

Hij, zelf altoos onschuldig,
 Vergold het kwaade nooit met kwaad,
 Maar steeds met gunst, en leed den haat
 Zachtmoedig en geduldig.

2.

Zou ik dan, die zijn leer' belij',
 Nog wederschelden, als men mij
 Hoogmoedig heeft gescholden?
 Zou ik met liefde niet den haat
 Vergelden, daar hij - zelf het kwaad
 Met goedgevoelen heeft vergolden?
 Gewis het is een zwaare pligt,
 Als ons een lastertong beticht,

Zich

Zich niet te mogen wreken :
 Maar wordt die schade ons niet vergoed ,
 Wanneer een vrij , een rein gemoed
 Kan tot onze eere spreken ?

3.

Tast mij mijn vijand aan mijne eer ,
 'k Bewaar haar dan zo veel te meer ,
 En leer' bedachtzaam wandlen :
 Dan trek ik nut zelfs uit zijn kwaad ;
 Dan leert hij , door zijn wreeven haat ,
 Mij des te wijzer handlen.
 Ik wacht mij d's voor ieder fout
 Die slechts zijn waan in mij beschouwt ;
 Ook zal ik kloek bestrijden
 De fouten , die hij niet kan zien :
 Ik zal niet slechts de zonde ontvliên ,
 Maar zelfs haar' schijn vermijden.

4.

Dus wreekt zachtmoedigheid mijn leed.
 'k Zal , waar hij 't goede ooit blijken deed ,
 Daar tot zijn eer van spreken.
 Hoe kan zijn smaad dan verder gaan ?
 Ik bied' zijn haat vergeeving aan ;
 Zo leerde ons Christus wreken.

'k Blijf

'k Blijf dus, als Christen, steeds bereid
Tot vrede en tot dienstvaardigheid:

En wordt hij, door het goede
Dat ik hem doe, nog meer verhit;
'k Zal mij, terwijl ik voor hem bid,
Bevelen in Gods hoede.

DE OOTMOEDIGHEID.

WIJZE: *Alleen tot u, Heer Jezu Christ.*

I.

Heer! leer me, in 't oefnen van de deugd,
 Den ootmoed niet vergeeten.
 Nooit zij mijn hart door waan verheugd,
 En op zijn deugd vermeten.
 Heer! leer mij toch hoe menigmaal
 Ik in mijn pligtsbetrachting faal'.
 Wat waant de mensch in deugd zich sterk?
 Zijn beste werk
 Draagt van gebreken 't duidlijkst merk.

2.

Hoe dikwijls faalt mij zelfs de wil,
 Tot waarlijk goede werken!
 Dit doet me in mijn gedrag 't verschil
 Met uwe wet bemerken.
 Al doe ik ook naar uw gebod,
 'k Doe minder dan ik moest, mijn God!
 Word ik door liefde en vrees bekoord
 En aangespoord,
 Wanneer ik handel naar uw woord?

3. Ge-

3.

Gedenk geen zonden mijner jeugd,
Die nog mijn hart bezwaaren;
Denk niet aan de onvolkomen deugd
Van mijne rijper jaaren!
Als hoogmoed slechts mij daartoe dreef,
Dat ik de wet der deugd beleef,
En 't kwaad uit menschenvrees slechts weer',
Verdient, ô Heer!
Mijn vroomheid dan wel eenige eer?

4.

Zo ik, uit vrees voor schande alleen,
De vrekheid poog' te mijden;
Uit aangeboren tederheên
Slechts de armoe' trooste in 't lijden,
En enkel om gezond te zijn
Mij tot de maatigheid verpijn';
Uit zelfbelang de wraak bestrij';
Door traagheid vrij
Van eerzucht ben, — wat baat dit mij?

5.

Hoe vaak is 't werk dat wij met vlijt,
ô Goede God! beginnen,
Een vrucht slechts van natuur en tijd,
Geen blijk dat we u beminnen!

Wan-

Wanneer heeft ons 't gevoel verheugd
 Der waarde en kracht van zuivre deugd?
 Wanneer toch is uw jok ons ligt,
 En 't hart gericht
 Naar uw gebod, naar onzen pligt?

6.

Doch schoon mijn hart ook, tot uw eer,
 Reeds rein was, met mijn daaden;
 Wiens werk is dit, dan 't uwe, ô Heer!
 Wie anders wees de paden
 Der deugd reeds in mijn jeugd mij aan;
 Deed me uit mijn' pligt mijn heil verstaan,
 En dat in mijn gehoorzaamheid
 Mijn eere leid,
 Een roem die nooit door waan ons vleit?

7.

Wie gaf mij moed, om uw gebod
 Van harte te beminnen?
 Wie kracht in 't vrolijk doen, ô God!
 Wie deed mij overwinnen,
 Wanneer verzoekingsstrijd begon?
 Wie is mijn wijsheids waare bron?
 Wie wees, als vriend, mij 't rechte pad
 Naar 's hemels stad?
 Wie sprak, als ik gezondigd had?

K

8. Gij

8.

Gij dreeft ter beste keus mij aan ;
Riept dikwijls, in mijn dwaalen,
Mij, door uw' Geest, op beter paên ;
Gij trokt me ook menigmaalen
Door kruis en vreugd van 't zondenspoor ;
Gij gaaft, wanneer ik riep, gehoor ;
'k Vond weêr genaê: gij, Troost in druk !
Gaaft mij 't geluk
Dat ik verbeetrings vruchten plukk'.

9.

Wat is de mensch, dat gij, ô God !
Nog zijner wilt gedenken ;
Gerechtigheid, het zaligst lot,
Hem in uw' Zoon wilt schenken ?
En als gij nu, door uwen Geest,
't Geloof mij schenkt, dat me onbevreesd
En deugdzaam maakt, ja zelfs een recht
Op loon toezegt ;
Wat ben ik ? Een onnutte knecht.

K E R S.

K E R S L I E D.

WIJZE: *Alleen God in de hoogt' zij eer.*

Of: *Verheugt u, Christnen in 't gemeen.*

1.

Op, Christnen! op! verfiert uw' geest,
 En juicht met dankbre klankend
 Treedt tot uw 's Heilands heilrijk feest.
 De liefde doe u danken!
 Zij moet' de maat van 't loflied slaan!
 Men heff' door haar de galmen aan,
 En prijz' den God der liefde!

2.

Zingt, dankbaar blij: „Dus minde God
 „De waereld in zijn' Zoone.
 „Wie ben ik, dat dit heilgenot
 „Mij, arme, heft ten troone?
 „Wie ben ik doch, dat gij me, ô Heer!
 „Verheft tot zulk een' staat van eer?
 „Mij in uw' Zoon beminde?”

3.

Hij, onze Vriend, het hoogste goed,
 Verlichtte ons hoogst bezwaaren;
 Veréende zich met vleesch en bloed,
 Toen wij hem vijand waren;

K 2

Hij

Die, door uwe onbeperkte magt,
Hebt aarde en hemel voortgebragt,
Met alles wat daarin is!

7.

U prijst de gantsche Christenheid;
Zij roemt, in vreugdezangen,
Dat uwe komst, haar toegezeid,
Voldeed haar sterk verlangen:
Zij buigt zich, ja ook alle kniën
Zult gij voor u geboogen zijn,
ô Nederige Heiland!

8.

Looft nu den Heer, verbreidt zijn lof!
Hij wil ons hulp bewijzen.
Al wie hem zoekt vindt ruime stof
Om zijnen Naam te prijzen,
Zijn' Naam, zo troostrijk, vol genaë.
Hallelujah! Hallelujah!
Juicht vrolijk, gij Verlosten!

HET GELUK VAN EEN GOED GEWETEN.

WIJZE: *Op mijnen lieven God.*

1.

Bezit ik een gemoed

Dat rust in onrust voedt,

Wat zou mij dan doen schroomen?

Dat komen wil laat komen:

Als andren angstig vreezen

Zal mij niets schriklijk weezen.

2.

Dit zij, op 's levens pad,

Mijn deel, mijn grootste schat,

Door niemand mij te ontrooven.

Mag 't hart, de vrees te boven,

Gods vreë geloovig sinaaken,

Dit kan ons heil volmaaken.

3.

Wat voordeel, als geen schuld

Mij met verwijt vervult;

Gods Geest zich, in 't verklaaren,

Met mijnen geest wil paaren,

Dat ik, ik leeeve of sterve,

Gods kind ben en zijn erve!

4. Zou-

4.

Zoude ik, hiervan bewust,
Die zachte kalmte en rust,
Zo troostrijk in dit leven,
Voor lust der zinnen geeven?
Neen; doe, ô Geest van boven!
Dien lust in mij verdooven!

5.

Die lusten kwetsen 't hart,
'k Moet, in hun felle smart,
Mij 't zwaar verdriet beklagen,
Der zonden vloek te dragen:
En, ach! in deeze strikken
Werp ik me alle oogenblikken?

6.

Ja; laat u vrij 't gewigt
Van d'overwinningspligt
Het zwaarst zijn voor de zinnen;
Hij is 't; maar 't overwinnen
Zal 't grootst genoegen geeven
In dit nog strijdend leven.

7.

Wat vreugd is 't, als een man
Dus waarlijk zeggen kan:
„Ik voelde een' lust der schande,
„Die in mijn ziel ontbrandde;

K 4

„Doch,

„ Doch, dank zij God! ik hoedde

„ In tijds mij voor zijn woede!

8.

Wat pijnbank voor 't gemoed,

Wanneer 't ons zeggen doet:

„ Ik kon den weg vermijden

„ Die mij ten val deed glijden;

„ En ik, nu wijd verlooren,

„ Heb egter dien verkooren!”

9.

Wat geeft, in 't blij genot

Van een gelukkig lot,

't Geluk nog hooger waarde?

Een hart dat, niet aan de aarde

Gekluisterd, rust mag smaaken,

Zal 't zoet nog zoeter maaken.

10.

En, valt u 't lijden hard,

Wat stilt uw' angst en smart?

Een hart in God te vreden:

Dit doet de tegenheden

U naar Gods welbehagen,

Ja zelfs met blijdschap dragen.

11.

Wat geeft aan u den moed,

Dat gij 't vergangklijk goed

Der

Der waereld kunt verächten,
Daar dwaazen slechts naar trachten?
Wat? een gerust geweten,
't Geen 't grootste goed mag heeten.

12.

Wat geeft de bittere spot,
Die hier een kind van God
Moet van de boozen lijden?
Een' waaren roem. 't Vermijden
Van 't kwaade en 't goed' betrachten,
Heeft roem bij God te wachten.

13.

Wanneer 't geruste hart,
Hoe fel geprangd door smart,
Den hemel mag aanschouwen,
En zeggen: „Mijn vertrouwen
„Zijt gij, mijn God!” ô Menschen!
Kunt gij iets grooters wenschen?

14.

't Wijkt all' hier van u af:
Gij zijt nabij uw graf:
Haast zult gij sterven moeten:
Wat zal uw' dood verzoeten?
Wat kan hem troostlijk heeten?
Alleen een goed geweten.

15.

o Christen, wiens gemoed
Dees rust bevindt en voedt!
Wat heil wordt ondervonden,
Als gij, op vaste gronden,
In dit geluk moogt roemen
Dat niets u kan verdoemen!

16.

Laat de aarde tot den val
Zich neigen: dan nog zal
De vroomen kunnen zingen:
Laat de Aardbol stukken springen;
Gods hand zal mij behouên:
Hij blijft mijn zielsbetrouwen.

VER.

VERZEKERING VAN GODS GENADE.

WIJZE: *Komt vrij tot mij, spreekt God, de Heer.*

I.

Zo hoop ik dan, met vasten moed,
Op Gods genade en Christus bloed;
Ik hoop een eeuwig leven.
God is een Vader die vergeeft,
Die 't recht ter zaligheid mij heeft
In zijnen Zoon gegeven.

2.

Heer! wat al heil! onnoembaar veel:
Aan u, aan uw genade deel,
En deel aan 's hemels erve;
Rein, door 't geloof dat ik ontving;
U minnen, in verzekering
Dat ik uw' Geest niet derve!

3.

Uw woord, uw zaligmaakend woord
Brengt Godlijk vergenoegen voort,
Als wij 't getrouw bewaaren;
Daar 't in elende ons troost en hoedt,
Des levens rust nog meer verzoet,
En moed geeft in gevaaren.

4. Be.

4.

Behoud, ô Heer! mij ongestoord
In 't waar geloof aan 't Godlijk woord;
Dit zal me uw' naam doen prijzen.
Dat dit mijn licht op aarde zij,
Ik 't hart hierdoor u daeglijks wij',
En 't licht van troost zie rijzen!

O P.

OPWEKKING TOT HET LEEZEN DER H. SCHRIFT.

WIJZE: Ps. 77. *Mijne stem schreit tot den Heere.*

I.

Zal 't verdorven hart geneezen,
U ter waare heiliging,
't Woord des Heeren moet gij leezen,
Christen! schat dit niet gering.
Denk toch wat dit woord bevat:
's Waerelds heil, der zielen schat,
En Gods Raad van eeuw'gen vrede,
Deelt het, door Gods Geest, ons mede.

2.

Let dan op dit woord des Heeren:
Houd uw aandacht steeds gereed,
Alsóf hij 't, om 't u te leeren,
Van den hemel hooren deed.
Lees met eerbied; lees met lust;
Lees vertrouwend', tot uw rust,
Met dien ernst waardoor de vroomen
Nader tot Gods kennis komen.

3. Spreek

3.

Spreek oprecht: „ô God der goden,
„ Voor wien ik mijn handen vouw'!
„ Geef toch dat ik uw geboden
„ Eeuwig voor uw woorden hou'.
„ Laat me uw' raad gegrond verstaan,
„ En de wondren gadeslaan
„ Die men leert uit uwe wetten;
„ Doe me op 't zalig kruiswoord letten!”

4.

God is waarheid; laat niet dwaalen,
Christen! neen! lees 't heilig woord:
Lees het dikwijls; 't kan niet faalen
Of gij vat all' 't geen behoort
Tot het heil waarnaar gij streeft.
God is 't die de wijsheid geeft,
Als men haar, bedoord van zinnen,
Zoekt, en hartlijk blijft beminnen.

5.

Lees, bevrijd van drift en zorgen,
En verzamel al de kracht
Van uw' geest: lees iedren morgen:
Dan is 't hart tot rust gebragt,

En

En dit deel des dags verspreidt
 Steeds in u meer helderheid.
 's Heeren dag moet ook aan 't leezen
 Van zijn woord geheilgd weezen.

6.

Voelt ge een sterke spreuk u roeren;
 O! Herroep haar menigmaal:
 Laat uw hart haar met zich voeren:
 Voel het Godlijke in haar taal:
 Laat ze u sterken, dat ge uw' pligt
 In Gods liefde en vrees verricht,
 En een eedle ziel doet merken,
 In uw woorden, in uw werken.

7.

Daartoë zijn wij op deeze aarde:
 Deugd moet steeds door ons geëerd.
 Doe wat u de Schrift verklaarde,
 Wat ze, als Gods gebod, u leert.
 Dan leert u uw hart gewis
 Dat haar oorsprong Godlijk is:
 Dit kan elk het zekerst leeren
 Die gehoorzaam haar wil eeren.

8. Laat

8.

Laat het u geen' schrik verwekken
Als zij u geheimen toont:
Kan de mensch geheel ontdekken
God, die in den hemel woont?
Neen; hij blijft onëindig hoog.
Stelt het woord u God voor 't oog,
Zo geloof dit Godlijk spreekken:
Tracht nooit verder dóórtebreeken.

9.

Zich zijn zwak verstandsvermogen
Niet te schaamen bij het licht,
't Sterke licht der Godlijke oogen,
Dit is roem: 't Is onze pligt
Dat, als God zich openbaart,
Ons vernuft niet hooger staart.
Spreekt God, de Ootmoed zal 't gelooven,
Al ging 't ons begrip te boven.

10.

Laat u dan geen twijfling krenken,
Christen! hier, hier zijt ge een kind:
God zal meerder licht u schenken,
Daar nooit nevel 't oog verblindt.

Daar

Daar, waar u dat heil verbeidt
Rijst uw licht in eeuwigheid.
Daar, daar zult gij 't klaar aanschouwen
Waar gij hier op moet vertrouwen.

11.

Blijf getrouw aan 't woord des Heeren:
Ziet gij fomwjl duisternis,
Laat u door een' vriend dan leeren,
Die daarin meer kundig is.
Een verstand dat all' zijn' vlijt
Aan de Schrift heeft toegewijd,
En een hart door kruis bestreden,
Zien door veele duisterheden.

12.

Laat u nooit Gods woord ontrooven:
't Is uw waar geluk op aard';
't Wordt, zo waar God is, hierboven
Ook uw heil, waaröp gij staart.
Toon dat gij geen' spotter acht,
Die dit heilig woord belagcht.
't Zal zijn wederspreekers richten:
't Woord uit God zal nimmer zwichten.

AVONDGEZANG.

WIJZE: *Nun ruhen alle Wälder.*

I.

o Heer! die mij het leven
Tot heden hebt gegeven!
'k Bid als uw kind u aan.
Ik ben slechts stof en aarde:
Hoe loof ik u naar waarde,
U, die mij hebt zo welgedaan?

2.

Uw gunst, aan mij geschonken,
Voel ik mijn hart ontvonken
In blijde dankbaarheid.
Gij wilt mijn kracht versterken:
Gij zegent mijne werken,
En hebt me een zuiver hart bereid.

3.

Wat rust voel ik mij streelen,
Als ik, naar uw bevelen,
't Géén u mishaagt ontvlië;
Als ik op u mag hoopen;
Verrukt, den hemel open
En de eerkroon van 't geloove zie!

4. 'k Ge-

4.

'k Geloof in u, ô Vader!
En treê in 't stof u nader,
Mijn God! mijn Heil! mijn Lust!
Ge ontlast mij van mijn zonden.
'k Heb hier genaê gevonden,
En wacht omhoog mijn zaal'ge rust.

5.

Bedekt met uwên zegen,
Leg ik, tot rust genêgen,
Als in uw'-schoot mij neêr.
Het zij ik leeve of sterve,
'k Ben de uwe, 'k ben uw erve.
'k Beveel mijn' geest aan u, ô Heer!

OVERDENKING VAN 's HEILANDS LIJDEN.

WIJZE: *Hertzielfte Jezus! wat hebt gij misdreeven?*

I.

Versterk me, ô Heer! ô Bron van heil en zegen!
Om uwe liefde, uw lijden te overweegen.
'k Verlies mij in de diepte van die liefde,
Die 't hart u griefde.

2.

De liefde-alléén heeft immers u bewoogen,
Een spot en smaad te worden voor elks oogen,
En ons van schuld en straffe te bevrijden',
Door 't drukkendst lijden.

3.

Veréënd met God; een mensch, doch zonder zonden;
Gehoorzaam zelfs tot in den dood bevonden;
In onze plaats, gemarteld en verslagen,
De zonden dragen!

4.

ô Heilig werk vol wondren! mijn gedachten,
Denk ik u na, bezwijken met mijn krachten.
Mijn harte beeft; ik voel in Jezus wonden
Den vloek der zonden.

5. De

5.

De Heer doet recht ; hij wreekt , hij straft het kwaade.
 God is de liefde , en toont ons zijn genade :
 Mijn geest, verschrikt, verrukt, mag 't, met vertrouwen,
 Aan 't kruis beschouwen.

6.

Dit werpt mijn' trots en mijn verdiensten neder ;
 Dit stort mij diep , en dit verheft mij weder ;
 't Leert mij mijn heil ; 't maakt hen die God niet minden
 Tot zijne vrienden.

7.

'k Geloove in u , en aan uw bloedvergieten :
 Ik buk me in 't stof : Heer ! zie mijn traanen vlieten :
 'k Verlies mij-zelf , bij 't dankbaar overweegen
 Van zulk een' zegen.

8.

't Vernuft kan zich hiervan geen denkbeeld maaken :
 Maar zou 't geloof daarom aan 't wanklen raaken ?
 Ik ben een mensch : zou die zich onderwinden
 Gods weg te vinden ?

9.

Het grootste in God is liefde , aan ons beweezen.
 Zij moet van ons vol ootmoed zijn gepreezen .
 Hoe hoog zij klimt blijft wel voor ons te aanschouwen ,
 Doch niet te ontvouwen.

L 3

10. Laat

10.

Laat mij uw Geest, mijn dierbre Heiland! leeren
 Uw Godlijk kruis door 't waar geloof steeds te eeren.
 Doe mij altoos getrouw mijn liefdepligten
 Met vreugd verrichten.

11.

Het goed te doen, zorgvuldig 't kwaad te mijden,
 Heer! deezen pligt leert mij uw heilig lijden.
 Kan ik, zo ik mijn lusten niet wil dooven,
 In u gelooven?

12.

Daar gij u-zelf hebt voor mijn schuld gegeven,
 Hoe zou ik dan naar mijnen wil nog leven?
 En niet veelmeer, wyl 'k u behoore, ô Heere!
 Uw' Naam tot eere?

13.

Hoe zou ik nu, als, naar uw welbehaagen,
 Het kruis mij treft, dit niet gelaten dragen;
 Daar gij, ô Heer! zo veel hebt willen dulden,
 Om onze schulden?

14.

Hoe zou ik nog mijn' medebroedren haaten,
 Voor wien gij zelfs uw leven hebt gelaaten?
 Neen; 'k stort, als gij, voor hun die mij vertreden,
 Nog mijn gebeden?

15. Ik

15.

Ik wil geen' haat met wederhaat vergelden;
Hem die mij scheldt niet wreekend' wederschelden.
Gij, Hoofd der Kerk! waart daartoe veel te teder,
Schold ook niet weder.

16.

Een hart zo rein gelijk uw edel harte
Eischt onze pligt, mijn Heiland! voor uw finarte;
En in uw' naam schenkt ons God-zelf de krachten,
Hiernaar te trachten.

17.

Onëindig heil! Gij leed voor ons ten goede:
Ik ben verzoend door uwen kostbren bloede.
Mijn heil hebt gij, voor mij aan 't kruis gestorven,
Bij God verworven.

18.

Ik ben dan hier reeds zalig door gelooven?
Nu, nu zal niets, niets mij mijn kroon ontrooven?
Ik zal omhoog, met heerlijkheid omgeeven,
Eens eeuwig leven?

19.

Ja, zo ik steeds het pad der deugd betrede,
Geloovig strijde en waake in den gebede,
'k Heb dan, zo waar als Jezus leeft, mijn zonden
Verzoend gevonden.

L 4

20. Zo

20.

Zo ooft mijn hart tot kwaaddoen wordt ontfoken,
Verschrik mij dan door 't woord aan 't kruis gesproken;
En worde ik moede en traag tot goede werken,
Laat dit mij sterken.

21.

Waanwijsheid moge uw kruis, zo hoog te roemen,
Een ergernis, ja eene dwaasheid noemen;
Laat mij 't, die toch geen spotters heb te vreezen,
Gods wijsheid weezen.

22.

Ach! spoed u niet ter wraake om hen te dooden:
Ontferm u, Heer! zo één slechts deezer snooden
Zich spaê bekeert, en smeekt om uw genade,
Wijl hij u smaadde.

23.

Als eindelijk, Heer! mij mijne zonden krenken,
Laat dan uw kruis mij weder ruste schenken;
Ja laat het dan als ik den dood moet smaaken
Mijn vreugd volmaaken.

TROOST

TROOST IN KRANKHEID.

WIJZE: Ps. 42. *Gelijk 't Hert na versch water schreit.*

Of: *Als mijn stondein voor handen is.*

I.

Des levens heil in 't aardfche dal,
 Heeft mij welëer omgeeven:
 'k Mogt vrolijke uuren, wier getal
 Ontelbaar is, beleven.
 Ik wil ook nu gelaten zijn.
 Wie leefde op aarde ooit zonder pijn?
 'k Zal naar mijn smart mij fchikken.

2.

Ja, 'k ben een zondaar, Menschenvriend!
 Gij straft niet naar de fchulden,
 Gelijk de mensch wel heeft verdiend:
 Zou ik dan ook niet dulden,
 (Met fchuld bezwaard,) dit tijddijk leed,
 Daar ik, mijn God! voorzeker weet
 Dat zulks mij dient ten beſte?

3.

Ik zal mij aan uw wijs beleid
 Gewillig overgeeven;
 'k Bemin in deeze ſterflijkheid,
 U meer dan rust en leven.

L 5

Ik

Ik zal vertrouwen op uw kracht,
 Daar ik geen hulp van menschen wacht.
 Gij, Heer! wilt gaarne redden.

4.

Betoon mij uw genade, en laat,
 ó God van mijn vertrouwen!
 Laat mij al mijn bedreeven kwaad
 Erkennen en berouwen.
 Nog heden voelt mijn geest zich sterk:
 Geef dat hij aan zijn' heilstaaf werk'.
 Troost mij door 't woord des levens.

5.

Leg ik in Christus 't leven af,
 Dan ben ik 's Hemels erve;
 Dies schrik ik niet voor dood en graf:
 Ik kan zelfs vrolijk sterven.
 Gij, Heer zijt bij mij in dien nood:
 Ja zelfs in 't midden van den dood,
 Hoop ik op uw genade.

6.

Ik weer den kommer uit mijn hart:
 'k Zal God geloovig eeren
 Door taai geduld in all' mijn smart,
 En dus het sterven leeren.
 'k Zal op den dood kloekmoedig zien:
 'k Weet, wat mij goed is zal geschiên;
 De Heer zal 't alles schikken.

PAASCH.

P A A S C H L I E D.

WIJZE: *Waak op! ons roept van de muure.*

I.

„Niemand neemt van mij het leven;
 „Ik zal 't gewillig overgeeven;
 „Ik heb daartoe gezag en magt;
 „Magt ook om 't weêr aan te neemen,
 „En, wat ook moog' naar zwakheid zweemen,
 „Mij houdt geen zegel, steen of wacht.
 „En omdat ik het geev'
 „Opdat mijn vijand leev',
 „Door mijn sterven,
 „En hij dus vrij
 „Van zonden zij,
 „Bemint mijn God en Vader mij.

2.

„'k Ben een ergernis op aarde,
 „Omdat ik mij niet openbaarde
 „In luister, maar in nedrigheid.
 „Ik zal spot en smaad gedoogen,
 „Gegeesfeld worden en bespogen,
 „Gekruist, gedood, in 't graf geleid.

„Schoon

„ Schoon dit nu word, volbragt,
 „ Des Menschen Zoon geflagt
 „ En begraven;
 „ Zijn ligchaam ziet
 „ 't Verderf toch niet,
 „ Hoe deerlijk hij 't verwonden liet.

3.

„ 't Eeuwig Woord, van God gekomen,
 „ Hij, die uw vleesch heeft aangenomen,
 „ Hij, die zich-zelv' vernederd heeft,
 „ Wordt door God verhoogd, na 't strijden.
 „ 'k Moet in uw plaats, ô Mensch, dit lijden:
 „ Ik sterf opdat gij eeuwig leeft.
 „ 'k Zal, staak dies uw geklag,
 „ 'k Zal op den derden dag
 „ Weër verrijzen.
 „ 'k Wisch af den hoon
 „ Van 't kruis, en toon'
 „ Hierdoor te zijn Gods waare Zoon.

4.

„ Dit verheuge uwäller zinnen,
 „ Mijn Jongren, die ik blijf beminnen!
 „ Ik zal u zien, en vóór u gaan;
 „ 'k Zal in zege u weër aanschouwen;
 „ 'k Zal

„ 'k Zal u mijns Vaders Rijk ontfouwen,
 „ Zijn' hoogen Raad u doen verstaan;
 „ En zenden u den Geest;
 „ Dan strekt gij onbevreesd
 „ Mijn getuigen,
 „ Met mond en pen,
 „ Wie u ook schenn',
 „ Dat ik, uw Heer, verreezen ben.

5.

„ Gaat dan, als getrouwe tolken,
 „ Gaat heen, en leert aan alle volken:
 „ Ik ben 't beloofde Zaad der Vrouw,
 „ 't Zaad van Abraham, den Grooten;
 „ De Held, uit Judaas stam gesprooten:
 „ Doopt in mijn' naam, en weest getrouw.
 „ Al wie in God gelooft
 „ Geloove ook mij, uw Hoofd.
 „ Toont door wondren
 „ Ten klaarste ook dit,
 „ Dat dien ge aanbidt
 „ Ter rechtehand zijns Vaders zit.

6.

„ Voor mijn heilleer' moet gij strijden.
 „ Verheugt u als ge om mij moet lijden.
 „ Geen

„ Geen Engel en geen Vorstendom,
 „ Niets zal u van mij verwijhren:
 „ Blijft dan getrouw mijns naams belijden.
 „ Gij wordt vervolgd, welhaast alom
 „ Gebragt in druk en nood;
 „ Gehaat, gesmaad, gedood;
 „ Doch na deezē
 „ Behaalt uw leer'
 „ De zege weêr,
 „ En kroont uw trouw met eeuwige eer.”

Heer! uw heilrijke offerānde
 Gaf u den zege in allen lande,
 Ten blijk der waarheid van uw Woord.
 't Mag nog daeglijks zegepraalen;
 Het plant in aller volken talen
 De leer' van uw verrijznis voort.
 Het kruis strekte u ten spot,
 Maar 't heeft, ô Zoon van God!
 Zich veranderd
 In majesteit.
 't Graf, u bereid,
 Verlaat gij, ons tot zaligheid.

8.

Bij uw nedrigheid in wandel
 Werd ge ook gesmaad in uwen handel,

En

En waart der spottren haatlijk doel;
Doch gij toonde, ondanks hun smaaden,
De hoogheid Gods, door uwe daaden,
Ten trots van al het helsch gewoel.
Offchoon steeds Griek en Jood
Zich aan uw lijden stoot,
Is doch 't sterven,
Voor die ons haat,
Een liefdedaad,
Een deugd die 't all' te boven gaat.

9.

Heer! uw Rijk, zo hoog in waarde,
Was niet van deeze stoflijke aarde:
Uw roem lag in geen menschlijke eer.
Ootmoed deed uw grootheid blijken:
Uw liefde zag men nooit bezwijken,
En Godlijk was altoos uw leer'.
Geduldig, hieldt ge u klein -
Gij waart van zonden rein,
En gehoorzaam,
Zelfs tot den dood;
Dit maakte u groot;
Dit troost ons hart in stervensnood.

10.

Heer! gij liet aan 't kruis uw leven:
Doch was u niet Gods kracht gegeven?

Wie

Wie gaf den blinden het gezicht?
Wie kon dooden levend maaken;
De winden doen hun woede ftaaken;
De zee doen keeren tot haar' pligt?
Heeft iedre booze geest
Niet zelfs uw' naam gevreesd?
Dit bevestigt,
Schoon domheid dwaalt,
En laster fmaalt,
Dat gij van God zijt afgedaald.

II.

Wreevle fmaad, vijandig fmaalen,
Noch fchande aan 't kruis zal mij doen dwaalen:
Gij zijt mijn Heer, gij zijt mijn God.
Gij zijt van den dood verreezen:
Gij zijt, wat zou mij nog doen vreezen?
Mijn Rots, mijn Burg, mijn Heilgenot.
'k Zal, Heer! door uwe ftem,
In 't nieuw Jeruzalem
Eeuwig leven:
Dit 's mij bereid
Van eeuwigheid,
En door uw Woord mij toegezeid.

12.

Nu ftaat ons de heilneur open;
Ons wacht de kroon, op 't ijvrig loopen:
Nu zijn we een Goddelijk geflacht.
Gij maakte ons tot 's hemels erve:
Dat in die hoop uw knecht dan fterve,
Die op uw komst met blijdfchap wacht!
Daalt ge op de wolken af,
Dan zal ik uit het graf
Weêr verrijzen,
Gelijk gij, Heer!
Verreest welêer:
Dan legt de dood zijn' fcepter neêr.

HET VERTROUWEN OP GODS VOORZIENIGHEID.

WIJZE: Ps. 119. *Het zijn doch zalig alle, die*

I.

Op God, en niet op mijn beleid,
Zal ik gerust de veiligheid
Van mijn' gelukstaat bouwen.
Op hem, die mij geschapen heeft,
Die voedsel schenkt aan all' wat leeft,
Zal ik geheel vertrouwen.
Hij, wien mijn waar geluk behaagt,
Zal, daar zijn magt de waereld draagt,
Als Vader mij ook dragen.
Hij zag van eeuwigheid hoe veel
Mij nut was tot mijn tijdelijk deel,
En telde ook all' mijn dagen.

2.

Wat vreest dan mijn bekommerd hart?
Was ooit op aarde een lijdensmart,
Die, 't heilgeloof tot eere,
Niet te overwinnen was? ô Neen.
Ik stel mij dan in God te vreên:
Hij weet wat ik begeere.

V66r

Vóór ik mij had tot hem gekeerd,
 Zelfs eer mijn hart iets had begeerd,
 Wist hij wat ik zou smeeken.
 Hij schenkt mij 't geen zijn wijs beleid
 Tot mijn geluk heeft voorbereid;
 Mij is zijn gunst gebleeken.

3.

God, die als Vader mij bemint,
 Verzorgt mij steeds, gelijk zijn kind.
 Zijn wil zij mijn behaagen!
 Is dikwijls 't ongestoord geluk
 Geen zwaarer last dan ramp en druk,
 Die ons zo vaak doen klagen?
 Wij worden van den grootsten nood
 In 't eind' ontheven door den dood:
 Geluk, of eer, of have,
 Hoe vast daar 's menschen hart aan kleeft,
 Volgt hem, als hij heeft uitgeleefd,
 Toch niet ten duistren grave.

4.

Het geen ons waar geluk volmaakt,
 Laat God, die voor ons welzijn waakt,
 Geen' stervling ooit ontbecren,
 Gezondheid, voorspoed, eer noch pracht,
 Heeft waar geluk ooit aangebragt,
 Noch kan onze onrust weeren.

Hij die in tegenspoed verviel,
 Doch, met vertrouwen in de ziel,
 Zijn' God niet heeft vergeeten,
 Maar 's Heeren Raad zich voorgesteld,
 Vindt all' het bittere dat hem kwelt,
 Verzoet door 't rein geweten.

, 5.

Wat is toch 's levens pracht en eer?
 Hoe ras valt aardfche hoogheid neêr,
 Eer 't eenig mensch kon denken!
 Wat is toch 't leed van deezen tijd?
 Hoe haast zien we, op den felsten strijd,
 Ons de overwinning fchenken!
 Hoopt op den Heer, die gaarne redt;
 Vertrouwt, en wacht van hem ontzet;
 Weest vrolijk, gij Oprechten!
 Houdt u ftandvastig; vreest geen' nood:
 God is getrouw tot in den dood:
 Hij helpt altoos zijn knechten.

TE-

TEGEN DE GIERIGHEID.

WIJZE: Ps. 137. *Aan d'watervlieten Babylon.*

1.

Weldien, die beter schatten zoekt
 Dan hem deeze aard' kan geeven!
 Weldien, wiens ijver zich verkloekt,
 Om rijk in deugd te leven;
 Die in 't geloof, dat hij beleeft,
 Niet met zijn ziel aan 't aardfche kleeft,
 Maar 't hart steeds heft naar boven,
 En, los van 's waerelds blinkend slijk,
 Een' fchat zoekt in Gods eeuwig Rijk,
 Dien niemand hem kan rooven!

2.

't Is waarheid; God verbiedt ons niet
 Hier goedren te vergaëren;
 Hij geeft ze aan ons; doch hij gebiedt
 Dien pligt daarmee te paaren,
 Dat elk die wijslijk, in 't genot,
 Erkenne als gaven van dien God,
 Die goed doet aan ons menschen:
 Dan maaken zij ons recht verblijd;
 Dan drijven ze ons tot nijvre vlijt;
 Dan kroonen ze onze wenschen.

M 3

3. Maar

3.

Maar met geheel zijn zorgbeleid
 Naar tijdlijk goed te smachten;
 Niet eerst naar Gods gerechtigheid,
 En naar zijn Rijk te trachten; —
 Is 't dit waartoe hij 't menschedom riep,
 En voor een eeuwig leven schiep?
 Wie kan den schijn niet schiften
 Van 't waare goed, en vreugd van smart?
 De gierigheid verlaagt ons hart,
 Verstikt veele eedle driften.

4.

De liefde tot het glintrend goud
 Verdringt de zuivre liefde
 Tot deugd, die steeds op God vertrouwt;
 En daar zij 't hart dus grieve,
 Maakt ze u, het eêl vernuft ten spot,
 Het arme goud ten rijken God;
 En als gij 't hebt verkreegen,
 Zijt gij den Godsdienst wel een' stut,
 't Gemeenebest tot eer en nut,
 En de Armoê tot een' zegen?

5. Laat

5.

Laat gierigheid, altoos bevreesd,
 Uw goed u wel genieten?
 Zij kwelt, door hebzucht, uwen geest,
 En baart u zielverdrieten.
 Zij dooft, hoe meer ze in de aarde wroet,
 Gods inspraak in 't bevlekt gemoed,
 En rukt, door 't schattenwinnen,
 Al vleijende u van 't deugdenspoor;
 Stelt zij u slechts eene ondeugd vóór,
 Gij zult die straks beminnen.

6.

Om weinig voordeel dwíngt ze uw' mond
 In meinëed u te storten;
 Zij doet u, uit dienzelfden grond,
 Ontmenscht het loon verkorten
 Waarvoor reeds de arbeidsman zijn zweet,
 En tijd en zorg heeft besteed.
 Gij hoort geen jammerklagen:
 Al loopt een arme weëuw u aan,
 Al stort het weesje traan bij traan,
 Gij zult hunn' druk niet achten.

7.

Hoe kan een hart, in gierigheid
 Verstaald, de vreugde smaaken,
 Die ons op 't weldoen streelt en vleit,
 Als we andren vrolijk maaken?
 Hoe kan, in 's naasten ramp en nood,
 Een hart, van teêr gevoel ontbloot,
 't Geroep om hulp ontdekken?
 Waar is een pligt, in welken stand,
 Daar gierigheid heeft de overhand,
 Dien zij niet zal bevleken?

8.

Gij zijt een Vader, en om 't goud
 Onttrekt ge uw' pligt uw' kindren:
 Gij, die uw hoop op rijkdom bouwt,
 Laat u door goudzucht hindren
 In 't vormen van het hart der Jeugd,
 Tot weetenfchap, tot pligt en deugd;
 Dien fchat doet gij haar derven;
 Gij denkt, ik heb haar verr' gebragt;
 Zo rijk als ik zal mijn geflacht
 Ook weezen na mijn fterven,

9.

Schoon gij u - zelf een Rechter noemt,
 Durft gij u doch vermeeten
 Om zaaken , die het Recht verdoemt,
 Uit hebzucht recht te heeten.
 Den vijand, die de deugd belaagt,
 Haar wreed verdrukt en schandlijk plaagt,
 Doet ge op uw vrijpraak hoopen.
 Hij koopt u om : gij wordt zijn vrind :
 Voor de onschuld, die geen voorspraak vindt,
 Staan nooit uwe ooren open.

10.

Gewinzucht rooft u moed en geest,
 De Waarheid vrij te leeren :
 Gij zwijgt , in 't gierig hart bevreesd ;
 Eert waar gij niet moest eeren.
 't Vermogen van 't verächtlijk geld
 Doet op uw tong terstond geweld ;
 Het maakt u tot een vleijer ;
 En wijl ge uw hoop op 't aardfche vest,
 Wordt gij den Godsdienst tot een pest,
 En elk tot een verleijer.

II.

Bestier mijn' geest toch zo, o God!
Dat ik mij vergenoeg,
En om geen handvol schijngenot
Ooit angstig drave en zwoege.
Weer gierigheid toch verr' van mij:
Dat ik haar, als afgoderij,
Ontvlieden mooge en haaten.
Een hart recht wijs en welgemoed
Zij op deeze aard' mijn grootste goed,
In al mijn doen en laten!

ALGEMEEN GEBED.

WIJZE: *Nu maak ons, heilig Heere, groot.*

Of: *Als wij in hoogste nooden zijn.*

I.

Ik koom tot u die 't hart doorziet.
Verwerp, o God! mijn smeeken niet:
Gij, Heer, die vol ontferming zijt!
Scheld mij toch all' mijn schulden kwijt!

2.

Verleen aan mij, door uwen Geest,
Een hart dat u vol liefde vreest;
Een hart dat u ootmoedig eert;
Een hart dat nimmer rust ontbeert.

3.

Wees mijn beschermmer in den nood:
Ik wacht op u, tot in den dood.
Wat kwaad is 't dat mij schrik verwekt,
Als mij uw rechtehand bedekt?

4.

Ja, Heer! ik ben' in uwe hand.
Mijn ziel ontving van u 't verstand:
Bewaar in mij dit ongeftoord,
En sterk het door uw Godlijk Woord.

5. Dat

5.

Dat dit mij steeds voor oogen zij,
Opdat ik me in uw' naam verblijf.
De liefde drijv' mij tot de deugd,
Dan strekt mij mijn geloof tot vreugd.

6.

't Is tot mijn heil wat gij mij leert:
Dit worde altoos van mij geëerd!
Geef dat ik naar uw Rijk eerst streef,
En all' mijn pligten trouw beleeft.

7.

Ik ben te zwak, om de overmagt
Der drift te breidlen, door mijn kracht:
Maar gij gordt mij 't vermogen aan,
Waardoor ik haar kan tegenstaan.

8.

Geef van des waerelds goedren mij
Zo veel als u behaaglijk zij.
Geef, Heer! uw' knecht een maatig deel,
Geef dat geluk zijn' arbeid streel'.

9.

Schenkt gij mij overvloed, ô God!
Laat mij dan maatig in 't genot,
En, voor mijn broedren, in hun pijn,
Een milde en blijde geever zijn.

10. Geef

10.

Geef bij gezondheid, dat ik mij
Haar nuttig maake, en dankbaar zij,
En niet dat mijn genegenheid
Voor haar, mij van mijn' pligt verleid'.

11.

Verwek mij steeds een' vriend, wiens trouw
Mijn' welvaart zoekt in vreugd en rouw;
Die met mij in uw vreeze leeft;
Mij raad en troost en voorbeeld geeft.

12.

Bestemt gij grijsheid tot mijn deel,
En worden mijne dagen veel;
O God, op wien ik steunen mag!
Verlaat mij niet in d'ouden dag.

13.

Bereik ik 't eindperk mijner baan,
Neem mij, O Heer! dan liefdrijk aan,
En wees, door Christus, uwen Zoon,
Mijn scherm, mijn schild en groote loon.

TROOST

TROOST VOOR EEN' ZWAAR- MOEDIG' CHRISTEN.

WIJZE: *Uit mijnes herten gronde.*

I.

Gij klaagt, in drukkend lijden,
 ô Christen! en gij zucht,
 Dat 's Geestes heilverblijden
 Geheel u is ontvlugt.
 Gij klaagt en roept: hoe lang,
 ô Heer! zult ge u onttrekken?
 God wacht met zich te ontdekken,
 En dit, dit valt u bang.

2.

Dit doet u angstig duchten
 Dat gij verlaaten zijt.
 Gij spreekt, met diep verzuchten:
 Scholdt God mijn schuld mij kwijt;
 Gaf hij, in zijnen Zoon,
 Mij, zondaar, heil en leven, —
 Waar is dan 't vuur gebleeven,
 Mij van zijn' Geest gewoon?

3.

Waarom, dus laat ge u hooren,
 Voel ik geen liefde in 't hart,

„En

En hoop niet, als te vooren,
 Op hem, getroost in smart?
 Gij zegt: vermoeid, belaën,
 Hoor ik het woord des Heeren,
 't Genadewoord mij leeren,
 Maar 't doet mijn ziel niet aan.

4.

'k Ben schuw voor God te treden:
 Ik mis, schoon ik al bid,
 't Geloof in mijn gebeden.
 Als ik aandachtig zit,
 En denk aan God en pligt,
 Is me ieder voorstel duister;
 Mijn ziel mist d'eedlen luister
 Van vreugd en troost en licht.

5.

Toen mij die troost verheugde
 Was Gods gebod mijn lust:
 'k Volbragt zijn' wil met vreugde:
 'k Was op zijn woord gerust:
 Nu maakt het mij bevreesd:
 Geen troostspreuk mag mij baaten:
 Mijn kracht heeft mij verlaaten:
 Het duister dekt mijn' geest.

6. 'k Voel

6.

'k Voel mij door twijfling kwellen :

Ja, dikwijls heerscht ze in mij :

Ik schrei door 't zielsontstellen :

Mijn hulp is niet nabij :

'k Zoek rust — zij schijnt me ontzeid.

Wat wordt in 't hart gevonden ?

Kleinmoedigheid en zonden ,

En geen Godvreezendheid.

7.

Wil u zo diep niet buigen ,

ô Christen ! want uw smart

Kan, tot uw' troost, getuigen

Van een veel beter hart.

Hadt gij wel dus geweend ,

Dat gij God niet kunt minnen ,

Indien ge uw hart en zinnen

Met hem niet hadt veréënd ?

8.

Die God mag Vader noemen ;

Die Jezus noemt zijn Heer ,

Mag op 't verstand niet roemen ,

Als oorsprong van die leer :

Dit '3

Dit 's door den heil'gen Geest.
 Hebt gij dien niet ontvangen?
 Ja, hij doet u verlangen
 Dat God uw smart geneest.

9.

Vertrouw op God. Uw Koning
 Heeft in het hart, daar druk
 Zijn hulp verbeidt, een woning;
 Hij werkt aan uw geluk.
 Hij hoort de zachtste snik,
 De stem van 't h rt in 't weenen:
 Al schijnt zijn gunst verdweenen,
 Hij toornt een oogenblik.

10.

God liet zo veele vroomen,
 In dit gevoel der smart
 Om zijn verlaating komen;
 Doch gaf hun sterkte in 't hart.
 Door deeze droeffenis
 Leert gij u-zelf mistrouwen,
 Uw nietigheid beschouwen,
 En wat Gods goedheid is.

N

11. Doet

11.

Doet hij u dit weêrvaaren ,
Aanbid zijn wijs beleid :
Hij wil u dus bewaaren
Voor valsche zekerheid.
Hij reinigt u , als 't goud
In 't vuur , van 't vuil der aarde ,
Opdat ge uw heil in waarde ,
En wat gij hebt , behoudt.

12.

Gelijk het mededoogen
In 't hart eens vaders woont ,
Wordt God met elk bewoogen
Die hem ontzag betoont.
Hij kent uw overleg ,
En doet , zo verr' de morgen
Van d'avond is , uw zorgen ,
Uw zonden van u weg.

13.

Kastijding te verdragen
Geeft stof tot droeffenis ,
Zo lang 't gevoel der plaagen
Nog tegenwoordig is :

Doch

Doch daarna zal die pijn
Vreedzaame vruchten geeven,
Hen die in 't strijdend leven
Daardoor geëffend zijn.

14.

Waak, bid, en blijf kloekmoedig:
God geeft den zwakken kracht;
Hij toont zich altoos goedig,
Aan elk die op hem wacht.
Vernoege uw hart toch nu
Met zijn genade en waarheid:
Hij spreekt met alle klaarheid:
„Ik sterk, ook help ik u.”

15.

Grijp moed in uwe nooden!
Zeg: God bemint mij teer:
Al wilde hij mij dooden,
Nog wacht ik op den Heer.
'k Weet dat ik 't heil eens erv'
Van zijn verlostte vrienden:
Schoon 'k nog geen' troost mag vinden,
Hij troost mij als ik sterf.

P A A S C H L I E D.

WIJZE: *Jefus meine Zuversicht.*

1.

Jezus leeft, en ik met hem.
Dood! waar is uw schrik gebleeven?
Jezus leeft, en door zijn stem
Zal hij mij ook doen herleven.
Hij verheerlijkt me in zijn licht:
Dit, dit is mijn toeverzicht.

2.

Jezus leeft: hem is het Rijk;
Elk moet hem als Koning eeren;
'k Zal ook eens met hem gelijk
Eeuwig leven en regeeren.
All' wat God spreekt wordt verricht;
o! Dit is mijn toeverzicht.

3.

Jefus leeft: wie nu vertsaagt
Lastert hem, geeft God geen eere:
Hij heeft van genaë gewaagd:
Dat de zondaar zich bekeere!
's Heilands bloed spreekt voor 't Gericht:
Daaröp oogt mijn toeverzicht.

4. Je-

4.

Jezus leeft: zijn heil is 't mijn':
Hem behoort geheel mijn leven.
Rein zal ik van harte zijn,
En mijn lusten wederstreeven.
Zwakken geeft hij troost en licht:
Dit versterkt mijn toeverzicht.

5.

Jezus leeft: ik ben gewis,
Niets zal mij van Jezus scheiden;
Geene magt der duisternis,
Vreugd noch droefheid mij verleiden.
Hij geeft kracht tot deezen pligt:
Hij is dus mijn toeverzicht.

6.

Jezus leeft: nu is de dood
Mij een' ingang in het leven.
Welk een troost in stervensnood
Zal dit aan mijn ziel niet geeven,
Als zij, door 't geloof verlicht,
Jezus noemt haar toeverzicht.

BETRACHTING DES DOODS.

WIJZE: *Als wij in hoogste nooden zijn.*

I.

Hoe zeker leeft de Mensch, het stof!
 Zijn leven valt als 't dorrend lof:
 Doch gaarne houdt hij voor gewis
 Dat nog zijn dood verr' van hem is.

2.

De Jongling hoopt op 's Grijsäarts tijd.
 De Man verbeeldt zich 't eind' nog wijd.
 De Grijsäart hoopt op nog een jaar,
 En niemant neemt zijn dwaaling waar.

3.

Zeg niet: Ik denk, in vreugd en nood,
 In 't harte al dikwijls aan' mijn' dood.
 Dien niet de dood tot wijsheid bragt,
 Die heeft aan hem nooit recht gedacht.

4.

Wij leven hier voor de eeuwigheid,
 Om al te doen wat God ons zeid.
 Het kleinste deel des levens is
 Een tijdperk tot behoudenis.

5. De

5.

De dood voert zielen voor 't Gericht,
 Daar God dan alles brengt aan 't licht,
 En maakt, wat hier verborgen waar',
 Den raad des harten, openbaar.

6.

Daar dan de dood hier daeglijks weidt,
 Zo wees toch wakker en bereid.
 Proef uw's geloofs getuigenis,
 Of 't wel door liefde werkzaam is.

7.

Een zucht slechts, in uw' laatsten nood,
 Een wensch, dat u des Heilands dood
 Voor Gods Gericht ter vrij spraak zij;
 Maakt u van geene zonde vrij.

8.

Een hart dat naar Gods stemme hoort,
 Haar volgt, door 't kwaad niet wordt bekoord,
 En door 't geloof de liefde voedt;
 Dit geldt alleen, in Jezus bloed.

9.

De heiliging baart veel verdriet:
 God werkt ze in u: gij werkt ze niet:
 Doch richt uw pooging steeds daarheen,
 Als waar' ze een werk van u - alléén.

10.

Denk dat het doel waarom gij leeft ,
 Uw hoogste doel , waarnaar gij streeft ,
 't Geen u tot rekenſchap verpligt ,
 Is deugd , door 't waar geloof verricht.

11.

Dat gij aan haar uw dagen wijdt ,
 Heet recht gedenken aan uw' tijd.
 Toeneemen in de heiliging
 Is ware doodsherinnering.

12.

Hoe vaak verzuim ik deezen pligt!
 Heer ! gaa met mij niet in 't Gericht :
 Druk zelf het beeld des doods in mij :
 Dat u mijn wandel waardig zij !

13.

Dat ik mijn hart , op iedren dag ,
 Voor u , ô God ! doorzoeken mag ,
 Of ootmoed , liefde , vrede , trouw ,
 Des Geestes vrucht , daar wooning hou' !

14.

Dat ik u ſmeeke om uw genaë ,
 Altoos mijn zwakheên wederſtaa ,
 En door 't geloof , in volle kracht ,
 Met blijdfchap roep' : Het is volbragt !

G E.

GEBED OM ONDERWERPING AAN DEN GODLYKEN WIL.

WIJZE: Ps. 115. *Niet ons, niet ons, maar u, ô Heer!*
Of: *Nu maak ons, heilig Heere groot.*

1.

Mijn God, door wien ik ben en leef!
Geef dat ik mij u overgeef;
Dat eeuwig uwe wil aan mij,
En wat gij doet, toch dierbaar zij!

2.

Gij heerscht, vol wijsheid, liefde en magt;
En over 't geen ge in wezen bragt
Ontfermt ge u, gij, die naar uw' raad,
Geen van uw schepslen vaaren laat.

3.

Wat vrees ik dan een oogenblik?
Gij zijt, zo ik naar u mij schikk',
Mijn God, en wilt ook mijn geluk:
Dics vrees ik niet in ramp en druk.

4.

Gij hebt van eeuwigheid mijn lot
Reeds tot mijn vrees bepaald, ô God!
Geluk en leed woog me uw beleid.
Wat gij beschikt is zaligheid.

N 5

5. Geen

5.

Geen plaag, mag 't zijn, genaake mij!
 Dat me ieder dag genoeglijk zij!
 Maar zo 't mijn heil benadeelt, neen;
 Dan blijve uw troost mijn deel alléén.

6.

Gij geeft uit gunst ons de-aardsche vreugd;
 Uit gunst ook 't leed, die proef der deugd.
 Is slechts mijn smart geen eigen schuld,
 Dan vrees ik niet: gij geeft geduld.

7.

Ontneemt gij mij het aardsch geluk;
 Voert gij mij op een' weg van druk;
 Dan zendt ge, ô Heer! op mijn gebed,
 Nochtans een helper die mij redt.

8.

't Is mogelijk dat ik eerlang sterf.
 Heer! hoe gij wilt! — Wordt 's hemels erf
 Mijn deel, dat mij 't geloof reeds gaf;
 Wat schrik ik dan voor dood en graf?

GEZANG OP HET NIEUWE JAAR.

WIJZE: *Het Heil is ons aankomen, ziet.*

Of: *Alleen God in de hoogte' zij eer.*

I.

Hij roept de Zon, beveelt de Maan,
Om jaaren aftetellen;
Wijst ons een veil'ge wooning aan,
En doet de tijden snellen.
Hij ordent jaar en dag en nacht.
Koomt! laat ons hem, den God der magt,
Roem, prijs en dank bewijzen.

2.

O Heer, die eeuwig waart en leeft!
U zij van dankbare tongen,
Daar 't Jaar zich weêr verwisfeld heeft,
Een heilig Lied gezongen,
Voor leven, welvaart, troost en raad,
Voor vrede en rust, voor ieder daad
Die ons door u gelukte.

3.

Laat ook dit Jaar gezegend zijn,
Aan ons op nieuw gegeven.
Geef kracht, opdat wij niet in schijn
Maar waarlijk deugdzaam leven.

Gj

204. GEZANG OP HET NIEUWE JAAR.

Gij hoedt ons, redt ons uit den druk,
Ja zelfs vergroot gij ons geluk,
Zo wij uw Rijk eerst zoeken.

4.

Laat mij, zo verr' het u behaagt,
Des levens rust verblijden:
Doch zo mij 't aardsch geluk belaagt,
Geef mij dan kruis en lijden.
Versterk maar met geduld mijn hart,
En laat mij niet, in nood en smart,
Eens anders heil misgunnen.

5.

Heer! help uw volk ook in dit Jaar,
Uit vaderlijke ontferming.
Neem der verlaetnen rechtzaak waar:
Strek de Armoê ter bescherming.
Geef heil tot elke goede daad.
Dat uw voorzienigheid den Staat
En onzen Vorst bewaare!

6.

Dat wijsheid, dat gerechtigheid
Op hunnen stoel zich troone!
Dat deugd zich in ons land verspreid',
Tevredenheid daar woone!
Dat trouw en liefde bij ons zij:
Dit, lieve Vader! bidden wij
In Christus, onzen Heere!

D E

DE BESCHERMING DER KERKE.

WIJZE: Ps. 46. *Een vaste burgt is onze God.*

I.

Als Christus zijne Kerk bewaart,
 Dan mag de Hel vrij woeden:
 Hij, die zijn Godsrijk heeft aanvaard,
 Zal haar voor kwaad behoeden.
 Haast nadert zijn ontzet;
 Hij spreekt, en ze is gered.
 Hij staat zijn' roem alöm;
 Behoudt het Christendom:
 Laat dan de Hel vrij woeden!

2.

God ziet de Vorsten op den troon
 Zich tegen hem verzetten:
 Zij willen zijn' gezalfden Zoon
 Niet eeren naar zijn wetten.
 Zij schaamen zich de leer'
 Van Jezus, onzen Heer:
 Zijn kruis is zelfs hun spot;
 Nochtans belagcht hen God.
 Zij mogen zich verzetten!

3. Een

3.

Een spotter mag de Waarheid smaên,
 Hij kan ze ons niet ontrooven;
 De dwaalgeest mag haar tegenstaan,
 Wij blijven haar gelooven.
 ô Jezus! u zij de eer!
 Wie hem volgt, als zijn' Heer,
 En neemt zijn woord in acht,
 Dien kan al 's waerelds magt
 De zaligheid niet rooven.

4.

Op, Christen! gij die hem vertrouwt!
 Geen dreigen doe u schrikken:
 Want God, die 't van zijn' troon aanschouwt,
 Verbreekt der boozen strikken.
 De Heer, God Zebaöth
 Is hen te sterken God;
 Geeft ons geduld in nood,
 En sterkt ons in den dood:
 Wat wil ons dan doen schrikken?

TROOST

TROOST DES EEUWIGEN LEVENS.

WIJZE: *Wer nur den lieben Gott lässt walten.*

I.

Na eene proef van weinig dagen
 Verwacht ons de eindlooze Eeuwigheid:
 Daarin is ons, na al ons klagen,
 Een Godlijk vreugdgenot bereid.
 Hier strijdt de deugd vol moeds om 't loon;
 Daar praalt zij met de glori kroon.

2.

't Is waar, de vroomer smaakt op aarde
 Reeds menig blij, ja zalig uur:
 Maar al de vreugd, die dit hem baarde
 Is onvolmaakt, is kort van duur:
 Als mensch, dan blij, dan droef te moe,
 Neemt ook zijn zielrust af en toe.

3.

Welhaast ontrust hem 's lichaams smarte;
 Haast baart hem 't aardsch gewoel verdriet;
 Welhaast voelt hij een strijd in 't harte
 Waar hij veelal te kort in schiet.
 Haast stort hij, door zijns naasten schuld,
 In kommer en in ongeduld.

4. Hier,

4.

Hier, waar de deugd veelal moet lijden,
 En de ondeugd van geen lijden weet;
 Men 's naasten voorspoed ziet benijden,
 En hem dien rampspoed drukt vergeet;
 Hier kan de mensch niet vrij van pijn,
 Niet vrij van eigen zwakheid zijn.

5.

Hier zoek ik slechts; 'k zal 't namaals vinden,
 Daar, waar ik, heilig, vol van vreugd,
 Met allen die ooit God beminden,
 De waarde eerst zie der ~~zuivre~~ deugd;
 'k Zal daar den God der liefde zien,
 Beminnen, eeuwig hulde biën.

6.

Daar zal mijn wil nooit strijdig weezen,
 Met dien van Gods Voorzienigheid.
 'k Zie daar hoe zij, hier nooit volprezen,
 Mij 't heil der volheid heeft bereid.
 Daar zegt mijn groeiend heil mij aan:
 „Gij zult in eeuwigheid bestaan.”

7.

'k Zal daar, als enkel klaarheid, roemen,
 't Geen hier mij schein vol duisternis;

'k Zal

'k Zal wonderbaar en heilig noemen

Wat hier niet natespooren is.

'k Herdenk daar, met een lofgezag,

Gods werken in hunn' faamenhang.

8.

'k Zal daar den troon steeds nader dringen,

Waar God, mijn Heil, zich openbaart,

En heilig, heilig, heilig zingen

Het Lam dat voor mij stierf op aard'.

Der Serafijns en Cherubs stem

Ja alle heemlen loven hem.

9.

'k Zal daar, gelijk aan de Engelschaaren,

In heilig voor mijn' God te staan,

Het nooit gestoord geluk ervaaren

Met vroomen vroom steeds om te gaan.

Daar wordt elk oogenblik, verheugd,

Hun heil mijn heil, mijn vreugd hun vreugd.

10.

Daar zal ik dan den dank betaalen

Hem die mij leidde in 's Heeren vrees;

Daar zal mijn ziel veelduizendmaalen

Hem zegenen die dit pad mij wees.

Daar vind ik in Gods hand terstond

Den vriend dien ik op aarde vond.

O

11. Daar

II.

Daar roept, (ô! wilde God dit geeven!)
 Vcelligt een zaal'ge dus tot mij:
 „ U, u zij heil! gij hebt mijn leven,
 „ Mijn ziel gered; ja, dit deedt gij!”
 ô God! wat waar' die blijdschap groot,
 Een ziel te redden van den dood!

I2.

Wat zijt ge, ô aardsch verdriet en lijden!
 Bij 't heuglijk heil, voor ons bereid,
 En waarmeê God ons zal verblijden
 Van eeuwigheid tot eeuwigheid?
 Niets is een oogenblik vol druk
 Bij u, ô eindeloos geluk!

BLAD-

BLADWYZER

DER

GEZANGEN EN LIEDEREN,

en hunne ZANGWIJZEN.

Bede. Wijze: <i>Het heil is ons aankomen, ziet.</i>	Bladz. 1
Danklied. — <i>Als wij in hoogste nooden zijn.</i>	3
Het Gebed. — <i>Mijn gemoed wilt wakker wezen.</i>	
Of: Ps. 77. <i>Mijne stem schreit tot den Heere.</i>	6
De Eere Gods uit de Natuur. — Ps. 19. <i>De Hemelen</i> <i>vertellen all' Gods eere.</i>	12
Avondbeproeving. — <i>Hertzielste Jezus! wat hebt</i> <i>gij misdreeven?</i>	14
De Gelatenheid. — Ps. 6. <i>Wilt my niet straffen,</i> <i>Heere!</i>	17
De Waakzaamheid. — <i>Komt vrij tot mij, spreekt</i> <i>God, de Heer.</i>	20
Gebed tegen Hoogmoed. — <i>ó God en Heer!</i>	25
Bestendige Herinnering des Doods. — <i>Waakt op,</i> <i>gij Christnen alle! Of: Myn ziel heeft groot ver-</i> <i>langen.</i>	29

Paaschlied. Wijze: <i>Van den Hemel kom ik tot u.</i>	34
De Strijd der Deugd. — <i>Door Adams val verdorven is.</i>	37
DeGoedheid Gods. — <i>Myn gemoed wilt wakker weezen.</i>	42
Het natuurlijk Verderf des Menschē. — <i>Door Adams val verdorven is.</i>	45
De Weg der Vroomen. — Ps. 126. <i>Wanneer de Heer eens zal.</i>	53
Van het Lijden en Sterven J. C. — Ps. 137. <i>Aan d'watervlieten Babylon.</i>	58
Het werkzaam Geloof. — <i>Het heil is ons aankomen, ziet. Of: Het is gewislijk haast de tijd.</i>	64
Waarschouwing tegen de Wellust. — <i>Komt vrij tot mij, spreekt God, de Heer.</i>	66
Morgengezang. — <i>Mijn ziel verheft den Heere mijn. Of: Door Adams val verdorven is.</i>	73
De Bron der goede werken. — Ps. 137. <i>Aan d'wa- tervlieten Babijlon.</i>	76
Lof des Scheppers. — <i>Alleen God in de hoogte' zij eer.</i>	81
Troost der Verlossing. — <i>Het is gewislijk haast de tyd. Of: Alleen God in de hoogte' zij eer.</i>	83
Geboortezang. — <i>Uit mijnes herten gronde.</i>	89
Van Gods Woord. — <i>ó God en Heer!</i>	93
Kers.	

GEZANGEN EN LIEDEREN.

Kerslied. Wijze: *Van den Hemel kom ik tot u.* Bladz. 96

Het Geduld. — *Hertzeliefste Jhesus! wat hebt gij misdreeven?* 99

Gods Magt en Voorzienigheid. — *Hoe schoon lichtet de Morgenster.* 102

De Liefde des Naasten. — *Het is gewislijk haast de tijd. Of: Het heil is ons aankomen, ziet.* 109

Avondgezing. — *Alleen God in de hoogte' zij eer.* 114

Op 's Heilands Hemelvaart. — *Waak op! ons roept van de muure.* 116

Gezang bij het H. Avondmaal. — Ps. 137. *Aan d'waterijeten Babylon.* 122

't Vergenoegen in den Levensstand. — *Mijn gemoed wilt wakker weezen.* 125

Van den Dood. — *Jhesus, mijne Zuverzicht.* 128

Het uitstel der Bekeering. — *Mijn gemoed wilt wakker weezen. Of: Ps. 77. Mijne stem schreit tot den Heere.* 130

Boetzing. — *Alleen tot u, Heer Jhesu Christ.* 138

De Liefde tot de Vijanden. — Ps. 119. *Het zijn doch zalig alle, die* 140

De Ootmoedigheid. — *Alleen tot u, Heer Jhesu Christ.* 143

Kerslied. Wijze: *Alleen God in de hoogt' zij eer.*

Of: *Verheugt u, Christnen in 't gemeen.* 147

Het Geluk van een goed Geweten. — *Op mijnen lieven God.* 150

Verzekering van Gods genade. — *Komt vrij tot mij, spreekt God, de Heer.* 155

Opwekking tot het leezen der H. Schrift.
— Ps. 77. *Mijne stem schreit tot den Heere.* 157

Avondgezag. — *Nun ruhen alle Wälder.* 162

Overdenking van 's Heilands Lijden. — *Hertz-liefste Jesus! wat hebt gij misdreeven?* 164

Troost in Krankheid. — Ps. 42. *Gelijk 't Hert na versch water schreit. Of: Als mijn stondein voor handen is.* 169

Paaschlied. — *Waak op! ons roept van de muure.* 171

Het Vertrouwen op Gods Voorzienigheid. — Ps. 119. *Het zyn doch zalig alle, die* 178

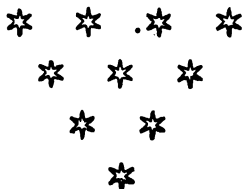
Tegen de Gierigheid. — Ps. 137. *Aan d'watervlieten Babylon.* 181

Algemeen Gebed. — *Nu maak ons, heilig Heere, groot. Of: Als wij in hoogste nooden zijn.* 187

Troost voor een' zwaarmoedig' Christen. — *Uit mijnes herten gronde.* 190
Paasch-

GEZANGEN EN LIEDEREN.

- Paaschlied. Wijze: *Jefus mijne Zuversicht.* Bladz. 196
- Betrachting des Doods. — *Als wij in hoogste nooden zijn.* 198
- Gebéd om onderwerping aan den Godlijken Wil.
Ps. 115. *Niet ons, niet ons, maar u, ó Heer!*
Of: *Nu maak ons, heilig Heere, groot.* 201
- Gezang op het Nieuwe Jaar. — *Het heil is ons aan-*
komen, ziet. Of: Alleen God in de hoogt' zij eer. 203
- De Bescherming der Kerke. — Ps. 46. *Een vaste*
burg is onze God. 205
- Troost des eeuwigen Levens. — *Wer nur den*
lieben Gott lässt walten. 207

1139

8

